

This Project is funded
by the European Union

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E FINANCËVE

RAPORT MBI FUNKSIONIMIN E SISTEMIT TË KONTROLLIT TË BRENDSHËM FINANCIAR PUBLIK NË NJËSITË E QEVERISJES SË PËRGJITHSHME PËR VITIN 2014

Ky raport është përgatitur nga:
Drejtoria e Përgjithshme e Harmonizimit të Kontrollit të Brendshëm Financiar Publik
Ministria e Financave

IPA Project 2012
AL 12 IB FI 01

REPUBLIKA E SHQIPËRIË
MINISTRIA E FINANCAVE

Raport
mbi Funksionimin e Sistemit
të Kontrollit të Brendshëm Financiar Publik
në Njësitë e Qeverisjes së Përgjithshme
për vitin 2014

Tiranë, Maj 2015

PËRMBAJTJA

PËRMBLEDHJE EKZEKUTIVE	3
KAPITULLI I - KONTROLLI I BRENDSHËM FINANCIAR PUBLIK (KBFP)	7
KAPITULLI II- MENAXHIMI FINANCIAR DHE KONTROLLI (MFK)	8
2.1 AKTIVITETE E NJQH/MFK PËR VITIN 2014:	8
2.2 REZULTATET NGA VLERËSIMI I NJQH/MFK PËR PERFORMANCËN E NJËSIVE PUBLIKE.....	10
2.2.1 Analiza për Ministritë e Linjës:.....	10
2.2.2 Analiza për Bashkitë:.....	11
2.3. ANALIZA E SISTEMIT SIPAS PESË KOMPONENTËVE TË MFK.....	11
2.3.1. Mjedisi i kontrollit.....	11
2.3.2. Menaxhimi i Riskut.....	16
2.3.3. Aktivitetet e Kontrollit	16
2.3.4. Informacioni dhe Komunikimi.....	18
2.3.5. Monitorimi	19
2.4 KONKLUSIONE MBI PESË KOMPONENTËT E MFK DHE TREGUESIT E PERFORMANCËS.....	20
2.4.1 Mangësitë e konstatuara:.....	23
KAPITULLI III – AUDITIMI I BRENDSHËM	23
3.1. HYRJE.....	23
3.2 Aktivitetet e NJQH/AB në vitin 2014	24
3.3 VLERËSIMI I SISTEMEVE TË KONTROLLIT TË BRENDSHËM	24
3.4 VLERËSIMI I FUNKSIONIMIT TË NJAB.....	25
3.5 KAPACITETET AUDITUESE.....	26
3.6 VETËVLERËSIMI I NJËSIVE TË AUDITIMIT TË BRENDSHËM	28
3.7 KUFIZIMET E HASURA NGA AUDITUESIT E BRENDSHËM.....	29
3.8 VLERËSIMI I PERFORMANCËS DHE RAPORTIMI I NJAB.....	29
3.8.1 Vlerësimi i performancës	29
3.8.2 Faktorët që ndikojnë në ndryshimin e planit	31
3.8.3 Risqet e identifikuar dhe trajtimi i tyre.....	32
3.8.4 Sigurimi i Brendshëm i Cilësisë.....	33
3.9 VLERËSIMI I GJETJEVE DHE REKOMANDIMEVE	33
3.9.1 Gjetjet e Auditimit të Brendshëm.....	33
3.9.2 Rekomandimet e AB.....	36
3.10 VLERËSIMI I VEPRIMTARISË SË NJAB-VE NGA NJQH/AB	37
3.11. AKTIVITETET E TRAJNIMIT TË AUDITUESVE TË BRENDSHËM.....	41
3.11.1 Certifikimi i Audituesve të Brendshëm	41
3.11.2 Trajnimi i vijueshëm profesional	41
ANEKSI 1: METODOLOGJIA	48
ANEKSI 2: ANALIZA E PËRGJITHSHME PËR INSTITUCIONET E PAVARURA	50
ANEKSI 3: ANALIZË E DETAJUAR MBI MONITORIMIN E MINISTRIVE TË LINJËS PËR VLERËSIMIN E SISTEMEVE TË MFK PËR VITIN 2014.....	51
ANEKSI 4: KUADRI LIGJOR	57
ANEKSI 5: AKTIVITETE BAZUAR NË PLANIN 5 VJEÇAR PËR IMPLEMENTIMIN E NJË SISTEMI MODERN TË MENAXHIMIT FINANCIAR DHE KONTROLLIT NË REPUBLIKËN E SHQIPËRISË 2011-2016.....	58
ANEKSI 6: TREGUESIT E PERFORMANCËS DHE KUADRI REFERUES.....	60
ANEKSI 7: LISTA E SHKURTIMEVE	75
ANEKSI 8: LISTA E GRAFIKËVE	76
ANEKSI 9: LISTA E TABELAVE.....	76

PËRMBLEDHJE EKZEKUTIVE

Raporti i konsoliduar për sistemet e Kontrollit të Brendshëm Financiar Publik (KBFP) në Shqipëri, vjen si një kërkesë ligjore dhe ky raport ofron një përmbledhje vjetore të aktiviteteve të njësive të qeverisjes së përgjithshme, në fushën e KBFP-së.

Në këtë raport paraqiten gjetjet më të rëndësishme si dhe rekomandimet për veprime të mëtejshme, të përmbledhura edhe në një plan veprimi në fund të raportit. Gjithashtu, në raport janë marrë në konsideratë edhe aktivitetet e parashikuara në dokumentet strategjike të menaxhimit të financave publike.

Të dhënat kryesore janë siguruar nga 515 pyetësorët e vetëvlerësimit, raportet dhe deklaratimet vjetore nga nëpunësit autorizues dhe njësitë e auditimit të brendshëm, monitorimet, intervistat dhe informacionin e mbledhur në seminarët e informimit dhe ndërgjegjësimit.

MENAXHIMI FINANCIAR DHE KONTROLLI

Treguesit e Performancës – zhvillime pozitive në krahasim me vitin 2013

15 tregues të performancës janë monitoruar në ministritë e linjës dhe 13 bashki, duke filluar që nga dërgimi i faturave për pagesë në kohë nga thesari, menaxhimi i riskut dhe deri tek cilësia e auditimit. Burimi i të dhënave janë Drejtoria e Thesarit, Drejtoria e Buxhetit, Drejtoria e Kontrollit të Brendshëm Financiar Publik. Performanca e përgjithshme është përmirësuar në krahasim me vitin 2013, ku të gjitha ministritë kanë rritur performancën në nivelin mbi 80%. Dy ministri linje (Ministria e Arsimit dhe Sporteve dhe Ministria e Drejtësisë), referuar vlerësimit të indikatorëve të përzgjedhur, paraqiten me një performancë prej 96%.

Mjedisi i Kontrollit – delegimi i detyrave kërkon rritjen e besimit të strukturat

Një çështje e rëndësishme menaxhimi është mungesa e delegimit të detyrave në nivele të ndryshme, përfshirë mungesën e procedurave të shkruara për delegimin.

Zhvillimi i deklaratave të misionit, planeve të veprimit dhe njohuritë rreth këtyre objektivave nuk janë në nivele të kënaqshme, pasi vetëm 75% e të anketuarve nga Njësiti e Qeverisjes së Përgjithshme (NJQP) kanë një deklaratë misioni.

Në lidhje me Nëpunësit Zbatuesit, nga 1433 institucione publike, vetëm 6.3% e tyre nuk përmbushin kërkesat ligjore (arsimimin dhe/ose varësinë dhe/ose strukturën) në krahasim me vitin 2012, ku ky tregues ishte 33% (në vitin 2013 ky tregues ishte në nivelin 7.13%). Ky përmirësim tregon ndërgjegjësimin e vazhdueshëm të njësive publike për rolin e rëndësishëm të nëpunësit zbatues. Njësiti publike që nuk përmbushin kërkesat ligjore, janë njësi të vogla si komuna dhe bashki ose njësi varësie të njësive publike, që kanë staf të pamjaftueshëm.

79% e njësive publike kanë ngritur Grupet e Menaxhimit Strategjik, por ato ende nuk funksionojnë sikurse janë projektuar. Është e qartë se këto grupe funksionojnë kryesisht në proceset e planifikimit të buxhetit dhe jo në mbështetjen të procesit të vendim marrjes.

Menaxhimi i riskut – është ende në fazat fillestare

Përveçse është një pjesë e rëndësishme e sistemeve të kontrollit të brendshëm, të dhënat nga NJQP tregojnë se procedurat e menaxhimit të riskut nuk janë vendosur ende, procedurat e shkruara ose formalitete të tjera janë vendosur vetëm në 37% të njësive. Ka një rënie në miratimin e strategjive të riskut në nivelin 46% (5 pikë më poshtë nga viti 2013). Në praktikë, menaxhimi i riskut i është deleguar Nëpunësit Zbatues, megjithëse personi përgjegjës për menaxhimin e riskut është Nëpunësi Autorizues sipas nenit 10 të Ligjit të MFK-së. Pjesa më e

madhe e ministrive të linjës kanë filluar identifikimin e riskut dhe ndërtimin e regjistrit të riskut.

Aktivitetet e Kontrollit – duhet të trajtohet menaxhimi i aseteve publike dhe nevoja për sisteme të përshtatshme të teknologjisë së informacionit (TI)

Ka disa çështje të rëndësishme në lidhje me menaxhimin e aseteve: probleme me mos-regjistrimin e aseteve publike, çështje organizative në këtë perspektivë dhe fokusi i drejtuesve më tepër te decentralizimi sesa te përdorimi efikas dhe i dobishëm i aseteve. Një problem i rëndësishëm është mungesa e sistemeve të TI në pjesën më të madhe të institucioneve.

Rregullat e brendshme për përshkrimin e proceseve kryesore financiare dhe operacionale, caktimi i detyrave si edhe delegimi i detyrave dhe përgjegjësive ekzistojnë në më shumë se 90% të njësitë publike, por krahasuar me 2013 ka patur një rënie të këtij treguesi prej 2 deri 3 pikë. Konstatohet se njësitë publike kanë paqartësi midis përshkrimit të proceseve të punës dhe përshkrimit të pozicionit të punës.

Informacioni dhe komunikimi – ende një pengesë për punën e përditshme dhe vendimmarrjen

Situata në lidhje me mbledhjen e informacionit për gabimet dhe ankesat si edhe kanali i komunikimit për raportimin e parregullsive nuk kanë përmirësime. Të dhënat tregojnë se ka nevojë për masa në mënyrë që të sigurohet i gjithë informacioni i nevojshëm për drejtuesit për të përmbushur detyrat e tyre. Informacioni që përmbajnë raportet përqëndrohet kryesisht në aspektin financiar dhe nuk përmban mjaftueshëm informacione jo financiare.

Monitorimi – identifikohet mungesë e kapaciteteve të audituesve të brendshëm në njësitë e qeverisjes vendore

Nga monitorimi i kryer rezulton që frekuenca dhe mënyra e raportimit apo monitorimit duhen përmirësuar dhe mbi të gjitha monitorimi nuk duhet të fokusohet vetëm në raporte financiare tradicionale, por edhe ato të performancës. Gjithashtu, në lidhje me sigurimin e pavarësisë së funksionit të auditimit të brendshëm, pavarësisht progresit, ende mbetet shumë për të bërë në këtë drejtim.

Tabela 1 - Rankimi i Ministrive të Linjës sipas indikatorëve të performancës

<i>Rankimi</i>	<i>Ndryshimi krahasuar me vitin 2013</i>	<i>Institucioni</i>	<i>Vlerësimi në pikë për vitin 2014</i>
1	↑ (21)	Ministria e Arsimit dhe Sporteve	331
2	↑ (22)	Ministria e Drejtësisë	331
3	↑ (29)	Ministria e Shendetësisë	326
4	↑ (58)	Ministria e Mbrojtjes	325
5		Ministria e Zhvillimit Urban*	321
6	↑ (25)	Ministria e Bujqësisë, Zhvillimit Rural dhe Administrimit të Ujrave	320
7	↑ (29)	Ministria e Ekonomisë, Tregtisë, Turizmit dhe Sipërmarrjes	318
8	↑ (36)	Ministria e Financave	318
9	↑ (9)	Ministria e Brendëshme	315

10			Ministria e Energjisë dhe Industrisë*	314
11	↓	(-1)	Ministria e Kulturës	313
12	↑	(14)	Ministria e Mirëqënies Sociale dhe Rinisë	311
13	↑	(10)	Ministria e Mjedisit	307
14	↑	(19)	Ministria e Integritetit	302
15	↑	(10)	Ministria e Transportit dhe Infrastrukturës	298
16	↓	(-16)	Ministria e Punëve të Jashtme	287

* Lidhur me këto ministri të reja të krijuara në fund të vitit 2013, nuk ka bazë krahasuese.

Tabela 2 - Rankimi i Bashkive kryesore sipas indikatorëve të performancës

Rankimi		Ndryshimi krahasuar me vitin 2013(+/-)	Institucioni	Vlerësimi në pikë për vitin 2014
1	↑	(15)	Bashkia Fier	314
2	↑	(14)	Bashkia Gjirokastrë	307
3	↑	(9)	Bashkia Durrës	305
4	↑	(18)	Bashkia Shkodër	304
5	↑	(8)	Bashkia Berat	303
6	↑	(7)	Bashkia Tiranë	300
7	↑	(28)	Bashkia Lezhë	299
8	↑	(7)	Bashkia Kukës	295
9	↑	(3)	Bashkia Peshkopi	290
10	↑	(19)	Bashkia Vlorë	289
11	↑	(2)	Bashkia Elbasan	286
12	↑	(5)	Bashkia Korçë	281
13	↑	(1)	Bashkia Pogradec	280

Me qëllim përmirësimin e implementimit të MFK-së në Shqipëri, masat kryesore që duhet të ndërmerren në të ardhmen, janë si më poshtë:

1. Hartimi i udhëzimit për Nëpunësin Zbatues;
2. Hartimi i udhëzimit për Koordinatorin e MFK dhe Koordinatorin e Riskut;
3. Sigurimi i trajnimeve të vazhdueshme të aktorëve kryesorë të MFK, në bashkëpunim me ekspertët e projektit dhe Shkollën Shqiptare të Administratës Publike;
4. Monitorimi i implementimit të MFK-së nga NjQH/MFK.

AUDITIMI I BRENDSHËM

Rezultatet e përgjithshme tregojnë se 99% e auditimeve të planifikuara janë realizuar.

Njësitë e Auditimit të Brendshëm kanë paraqitur rezultatet e veprimtarisë së tyre si dhe problemet e hasura gjatë vitit 2014. Këto njësi kanë kryer 1.642 misione audituese nga 1665 të planifikuara në 2014, të cilat në përqindje konsistojnë rreth 99% të planit të miratuar për këtë periudhë.

Edhe pse realizimi i planit është i pranueshëm, ka ndryshime të mëdha në mes të planit dhe realizimit për lloje të ndryshme të auditimit. Kjo është ndikuar nga disa faktorë, si: kërkesat e menaxhimit për auditime të paplanifikuara dhe ndryshimet në vlerësimin e riskut për fusha specifike, të cilat çojnë në ndryshimin e fushës/subjektit që do të auditohet. Edhe pse numri i auditimeve të kryera në 2014 është relativisht më i ulët se 2013 dhe 2012, cilësia e angazhimeve të auditimit është rritur ndjeshëm gjatë vitit 2014.

Prokurimet dhe burimet njerëzore, janë sistemet që janë paraqitur më dobët nga pikëpamja e kontrollit

Nga analiza e raporteve të auditimit shihet se sistemet dhe fushat e vlerësuara me risk të lartë nga auditimi i brendshëm, përfshijnë sistemet e prokurimit dhe të burimeve njerëzore. Në këto sisteme është vënë re prania e dobësive në sistemet e kontrollit të brendshëm dhe mangësive në kuadrin ligjor dhe procedural të njësisë publike. Pas analizës së bërë nga njësitë e auditimit të brendshëm për sistemet e kontrollit të brendshëm, rezultatet tregojnë se, megjithëse, sistemet janë të krijuara, ato paraqiten me nivel të dobët ose nuk funksionojnë sipas përcaktimeve në aktet ligjore ose nënligjore.

Planifikimi i buxhetit dhe legjislacioni i prokurimeve publike kërkon më shumë vëmendje

Nga vlerësimi i kontrollit të brendshëm janë identifikuar dobësi në planifikimin dhe proceset e zbatimit të buxhetit, si dhe në zbatimin e legjislacionit mbi prokurimin publik. Këto faktorë kanë pasur ndikim me pasoja financiare për buxhetin e shtetit. Misionet e auditimit të brendshëm kanë identifikuar 4441 raste të shkeljeve financiare, për të cilat vlera e gjetjeve llogaritet të jetë 20 138 milion lekë. Për të njëjtën periudhë të vitit 2013 janë identifikuar 3.556 raste për të cilat vlera e gjetjeve llogaritet të jetë 4.322 milion lekë.

Gjatë kësaj periudhe ka një rritje të rekomandimeve të njësisë të auditimit të brendshëm për titullarët e njësisë publike, për dërgimin e rasteve të shkeljeve të rënda për procedim penal, tek inspektimi financiar dhe shumë rekomandime për masa administrative për punonjësit.

Rekomandimet janë të shumta dhe me nivel pranimi të lartë, por mungon zbatimi i tyre

Rekomandimet e nxjerra për sistemet e audituara synojnë trajtimin dobësive dhe boshllëqet që gjenerojnë ose mundësojnë shkeljet ose mashtrimet. Ka një numër të konsiderueshëm të rekomandimeve, në total të 8469 të ndarë në: 4117 rekomandimet me prioritetin të lartë, 2967 rekomandime me prioritet të mesëm dhe 1385 rekomandimeve të prioritetit të ulët.

Theksojmë se këto rekomandime janë pranuar, por shtrirja e zbatimit të këtyre rekomandimeve nuk mund të përcaktohet në mënyrë të qartë. Procesi i zbatimit është në monitorim të vazhdueshëm nga njësitë e audituara dhe njësitë e auditimit të brendshëm. Ndjekja e zbatimit të rekomandimeve jep informacion jo vetëm për vlefshmërinë dhe dobinë e tyre por mundëson dhe vlerësimin e cilësisë së punës së audituesve të brendshëm.

Zhvillimi profesional dhe numri i audituesve të brendshëm

Në fund të vitit 2014 ka pasur 100 NJAB, që veprojnë në sektorin publik në qeverisjen qendrore dhe lokale, të cilat kanë 351 auditues të brendshëm të punësuar nga 374 të planifikuara sipas strukturave organizative të miratuara.

Nga analiza e kryer, vihet re se në sektorin publik, 28 NJAB kryejnë aktivitetin e tyre në kundërshtim me VKM nr. 212, datë 30.03.2012 "Për miratimin e kriterëve për krijimin e njësive të auditimit të brendshëm në sektorin publik", 13 prej tyre kanë 2 auditues të brendshëm dhe 15 prej tyre kanë vetëm 1 auditues të brendshëm.

Një nga fushat prioritare është rritja e kapaciteteve dhe zhvillimi i mëtejshëm profesional i audituesve të brendshëm. Angazhimi i stafit profesional është një faktor i rëndësishëm për të siguruar menaxhimin efektiv dhe të suksesshëm të sistemeve të kontrollit të brendshëm të vendosura në njësitë publike.

Tabela 3-Përmbledhje e të dhënave të Njësive të Auditimit të Brendshëm

Përshkrimi	2012	2013	2014	Realizimi i Objektivave
Numri i NJAB	109	106	100	Jo
Pozicione të auditimit të plotësuara (në %)	96,3%	95%	93,9%	Po
Audituesit aktual të certifikuar (në %)	82%	85%	82,9%	Jo
Auditues me mbi 5 vjet eksperiencë (në %)	60%	57,6%	58,4%	Po
Auditues me më pak se 5 vjet eksperiencë (në %)	40%	42%	41,6%	Po
Realizimi i misionëve të auditimit (në numër)	2346/2391	2098/2196	1642/1665	Po
Realizimi i misionëve të auditimit (në %)	98%	96%	99%	Po
Numri i gjetjeve	4698	3556	4441	Po
Gjetjet në vlerë për auditues (në milion lekë)	8.2	11.2	57.4	Po
Niveli i rekomandimeve të dhëna	7650	6628	8469	Po
Niveli i zbatimit të rekomandimeve	3311	4015	3822	Jo

Me qëllim përmirësimin e implementimit të AB në Shqipëri, masat kryesore që do të ndërmerren në të ardhmen, janë si më poshtë:

1. Përmirësimi i akteve nënligjore;
2. Sigurimi i trajnimeve dhe seminareve të ndërgjegjësimit për menaxherët mbi rolin dhe rëndësinë e AB;
3. Trajnimi në vazhdimësi i audituesve të brendshëm.

KAPITULLI I - KONTROLLI I BRENDSHËM FINANCIAR PUBLIK (KBFP)

KBFP është tërësia e procedurave, metodave, strukturave dhe funksionit të auditimit të brendshëm, të vendosura nga titullari i njësisë publike, për t'u siguruar që veprimtaria e njësisë publike, përputhet me kërkesat ligjore dhe direktivat e drejtimit, dhe objektivat realizohen bazuar në parimet e transparencës, legjitimitetit, ekonomisë, eficiencës dhe efektivitetit.

1.1. Shtyllat kryesore të KBFP-së:

- i. Sisteme të shëndosha të MFK, si përgjegjësi parësore e menaxherëve në çdo njësi publike.
- ii. Funksion i pavarur dhe objektiv i AB, që mbështet menaxhimin e njësive publike për arritjen e objektivave të tyre, duke ofruar siguri objektive dhe këshillim për të shtuar

vlerën, duke nxitur ndryshime që përmirësojnë veprimtarinë e menaxhimit dhe rritjen e përgjegjshmërisë.

- iii. Njësia Qendrore e Harmonizimit në Ministrinë e Financave – për të hartuar dhe zbatuar një metodologji të harmonizuar dhe cilësi të standardizuar si të sistemit të MFK, ashtu dhe të Auditimit të Brendshëm.

1.2 Lidhja me dokumentat strategjike

Strategjia e Menaxhimit të Financave Publike 2014-2020, ka të përfshirë pjesën e KBFP në shtyllën e pestë të saj mbi “Kontrollin e Brendshëm Efektiv”. Strategjia përcakton objektivat, indikatorët dhe rezultatet e pritshme në këtë fushë. Gjithashtu, në të përcaktohen 10 aktivitete kryesore të cilat jepen të detajuara në tabelën nr. 11 të këtij raporti.

Në kuadër të planit të veprimit 5 vjeçar për implementimit e një sistemi modern të menaxhimit financiar dhe të kontrollit në Republikën e Shqipërisë, 2011-2016, veprimtaria e NJQH/MFK është e orientuar në dy drejtim kryesore:

- ✓ Drejtimi i parë i referohet angazhimeve të vazhdueshme që rrjedhin nga menaxhimi financiar dhe kontrolli.
- ✓ Drejtimi i dytë përfshin të gjitha angazhimet që lidhen me projektin "Implementimi i një sistemi modern të menaxhimit financiar dhe kontrollit në Republikën e Shqipërisë", financuar nga IPA 2012.

Më në detaje aktivitete e realizuara/aktivitetet në proces të këtij plani veprimi jepen në aneksin nr. 5.

KAPITULLI II- MENAXHIMI FINANCIAR DHE KONTROLLI (MFK)

2.1 Aktivitete e NJQH/MFK për vitin 2014:

1. Hartimi i ndryshimeve përkatëse të ligjit për menaxhimin financiar dhe kontrollin dhe dërgimi për miratim. Pas periudhës tre-vjeçare të implementimit, për shkak të problematikave të evidentuara, lindi nevoja e rishikimit të ligjit “Për Menaxhimin Financiar dhe Kontrollin”. Ndryshimet ligjore u përqëndruan kryesisht në saktësimin e disa terminologjive dhe përgjegjësi të nëpunësit autorizues dhe zbatues.
2. Hartimi i akteve nënligjore në plotësim të kuadrit ligjor për MFK, ku përmendim: Urdhëri i Ministrit të Financave nr. 57, datë 12.06.2014 “Mbi gjurmët standarte të auditit të prokurimit publik me vlerë më shumë se 400.000 Lek pa TVSH dhe me vlerë më pak se 400.000 lek pa TVSH”; Udhëzimi nr.28, datë 18.12.2014, “Për mbylljen e llogarive vjetore të buxhetit për vitin 2014”; Udhëzimi nr.20, datë 17.11.2014, “Për disa shtesa dhe ndryshime më udhëzimin nr.30 datë, 27.12.2011, “Për menaxhimin e aktiveve në sektorin publik””.
3. Përmirësimi i kapaciteteve të stafit menaxherial të NJQP, në lidhje me risitë e kuadrit ligjor të MFK dhe konceptin e përgjegjshmërisë menaxheriale nëpërmjet trajnimeve, ndihmës dhe konsultimeve me stafin e NJQH/MFK.
4. Gjatë muajve Shkurt-Tetor 2014, u organizuan trajnime në bashkëpunim me Shkollën Shqiptare të Administratës Publike me tema:
 - Konceptin e përgjegjshmërisë menaxheriale;
 - Menaxhimi i riskut;
 - Gjurma e auditit dhe lista e proceseve.

Në këto trajnime morën pjesë përfaqësues nga njësi të qeverisjes qendrore si Kontrolli i Lartë i Shtetit, Kontrolli i Lartë i Drejtësisë, Ministria e Integritetit, Ministria e Arsimit dhe

Sporteve, Ministria e Mirëqënies Sociale dhe Rinisë, Ministria e Bujqësisë, Inspektoriati Qendror, etj. dhe gjithashtu disa përfaqësues nga njësi vendore si Bashkia Berat, Korçë, Pogradec. Afërsisht janë trajnuar rreth 150 punonjës të administratës publike të të gjitha niveleve të menaxhimit të NJQP.

5. Përsa i përket komponentit të menaxhimit të riskut, është rritur numri i NJQQ dhe disa bashki që kanë futur disa teknika të këtij komponenti deri në hartimin e regjistrit të risqeve. Një ndikim të konsiderueshëm në këtë arritje, ka patur Kontrolli i Lartë i Shtetit, i cili është konsultuar gjatë kohës me NJQH/MFK dhe gjithashtu asistencë që iu ofrohet nëpërmjet trajnimeve institucioneve të ndryshme.
6. Në mbështetje të aktiviteteve të parashikuara në "Planit 5-vjeçar për zbatimin e një sistemi modern të menaxhimit financiar dhe kontrollit (2011-2016)" miratuar me Urdhër të Ministrit të Financave nr.11841, datë 10.06. 2011 filloi punën projekti "Implementimi i një sistemi modern të Menaxhimit Financiar dhe Kontrollit dhe Inspektimit Financiar Publik në Shqipëri" financuar nga fondet IPA 2012. Ky projekt realizohet në bashkëpunim me Ministrinë e Financave të Austrisë dhe Francës. Ai është parashikuar të shtrihet në një hark kohor prej dy vjetësh dhe ka si objektiv të përgjithshëm të kontribojë në përdorimin efektiv, eficient, transparent dhe të përgjegjshëm të fondeve publike për arritjen e objektivave të qeverisë. Qëllimi i projektit është sjellja e një prezantim të plotë të të gjitha vlerave të menaxhimit financiar në subjektet publike. Kjo do të arrihet nëpërmjet të një kontributi shtesë për implementimin e një sistemi modern të menaxhimit financiar dhe kontrollit dhe inspektimit financiar në institucionet publike në Shqipëri.

Institucionet e përzgjedhura pilot në kuadër të projektit: Ministria e Mirëqënies Sociale dhe Rinisë, Ministria e Bujqësisë, Zhvillimit Rural dhe Administrimit të Ujërave, Ministria e Arsimit dhe Sporteve, Bashkia Shkodër, Bashkia Berat, Bashkia Pogradec, Bashkia Korçë.

Në përfundim të këtij projekti pritet të kemi këto rezultate:

- Paketa ligjore e financave publike e rishikuar (aktet ligjore dhe nënligjore) në drejtim të implementimit në praktikë të kërkesave të kapitullit 32 "Kontrolli financiar" të Marrëveshjes së Stabilizim Asocimit.
 - Përmirësimi i cilësisë së sistemit të menaxhimit financiar të institucioneve pilot në drejtim të menaxhimit të shpenzimeve, por edhe të rritjes së eficiencës në drejtim të mbledhjes së të ardhurave (rregulloret e brendshme të rishikuara në përputhje me standardet dhe të monitoruara gjatë gjithë ciklit buxhetor).
 - Futja e një sistemi efektiv të menaxhimit të riskut (duke filluar që nga buxhetimi afatmesëm deri në auditim, të formalizuar në çdo institucion pilot).
7. Rritje të kapaciteteve profesionale të institucioneve pilot për të qënë të përgatitur në momentin e aderimit në BE për përdorimin e fondeve publike (përfshirë fondet e BE).
 8. Vlerësimi dhe rankimi i 16 ministrive të linjës dhe 12 bashkive kryesore mbi bazën e treguesve të performancës.
 9. Vlerësimi i ministrive të linjës në bazë të monitorimit në vend mbi baza dokumentare dhe marrja parasysh në vlerësimin e tyre edhe të rezultateve të këtij monitorimi.
 10. Vazhdoi monitorimi nga afër i përputhshmërisë së statusit të nëpunësve zbatues të çdo niveli në njësitë e qeverisjes së përgjithshme me kërkesat e nenit 12, të ligjit nr.10296/2010 të MFK dhe ligjin nr.90/2012 "Për organizimin dhe funksionimin e administratës shtetërore". Për këtë janë kontrolluar institucionet rast pas rasti duke u konfirmuar/refuzuar nëpunës zbatues që nuk plotësonin kërkesat e arsimimit dhe njëkohësisht janë dhënë rekomandime për rishikime të strukturave të financave aty ku është konsideruar e mundshme.

2.2 Rezultatet nga vlerësimi i NJQH/MFK për performancën e njësive publike

Në mbështetje të Urdhërit të Monitorimit të Ministrit të Financave nr. 5759, datë 10.04.2013, nga stafi i NJQH/MFK është punuar për rankimin e institucioneve, konkretisht të Ministrive të linjës dhe të bashkive kryesore, bazuar në performancën e tyre gjatë vitit 2014, sipas indikatorëve të përzgjedhur si më poshtë:

1. Dërgimi i faturave për pagesë në thesar;
2. Anulimi i kontratave gjatë vitit;
3. Urdhër shpenzime të refuzuara nga ana e thesarit;
4. Realizimi i shpenzimeve buxhetore gjatë vitit;
5. Saktësia dhe konsistenca e raportimit nga ana e institucionit;
6. Deviacioni mesatar i fondeve të miratuara nga Kuvendi dhe numri i rialokimeve.

Tabela 4 - Indikatorët dhe burimet e të dhënave sipas Drejtorive në MF

Nr	Indikatorët	Burimi
1	Dërgimi i faturave për pagesë në thesar	Drejtoria e Operacioneve të Thesarit
2	Anulimi i kontratave gjatë vitit	Drejtoria e Operacioneve të Thesarit
3	Urdhër shpenzime të refuzuara nga ana e thesarit	Drejtoria e Operacioneve të Thesarit
4	Realizimi i shpenzimeve buxhetore gjatë vitit	Drejtoria e Buxhetit
5	Saktësia dhe konsistenca e raportimit nga ana e institucionit	Drejtoria e Buxhetit
6	Deviacioni mesatar i fondeve të miratuara nga Kuvendi dhe numri i rialokimeve	Drejtoria e Buxhetit

Një vështrim i përgjithshëm për secilin tregues paraqitet si vijon:

2.2.1 Analiza për Ministrinë e Linjës:

1. Treguesi **“Dërgimi i faturave për pagesë në Thesar”** për vitin 2014 mesatarisht është arritur në nivelin 27.4 pikë ose 91.3%. Duhet thesuar se asnjë ministri nuk ka arritur vlerësimin maksimal të nivelit referues. Krahasuar me vitin 2013 vërehet se realizimi mesatar ka qënë i përafërt ose 27.9 pikë, por tre ministri dhe konkretisht Ministria e Punëve të Jashtme, Ministria e Ekonomisë, Tregtisë dhe Sipërmarrjes dhe ajo e Integritetit kanë qënë vlerësuar maksimalisht.
2. Realizimi i indikatorit **“Anullimi i kontratave gjatë një viti”** është realizuar mesatarisht 29.79 pikë ose 99.3% në nivelit referues. Në këtë drejtim ka ndikuar pozitivisht arritja e nivelit maksimal e tetë ministrive nga gjashtë ministri që kanë qënë në këtë nivel në vitin 2013. Në këtë vit edhe niveli mesatar i realizimit ka qënë 28,5 pikë.
3. Edhe indikator **“Urdhër shpenzimet e refuzuara nga ana e Thesarit”** për vitin 2014 përgjithësisht është realizuar 29.8 pikë. Të gjitha ministrinë janë vlerësuar me mbi 29.3 pikë dhe pesë ministri janë në kufijtë maksimal të vlerësimit. Ndërsa në vitin 2013 realizimi mesatar ka qënë 29.6 pikë dhe numri i institucioneve me vlerësim maksimal ka qënë 4 ministri.

4. Treguesi **“Realizimi i shpenzimeve buxhetore gjatë një viti”** është realizuar mesatarisht me 8.5 pikë në vitin 2014 nga 8.2 që është realizuar në vitin 2013. Përgjithësisht predominojnë ministrinë që kanë vlerësime maksimale për këtë tregues.
5. **“Saktësia dhe konsistenca e raportimeve”** është indikatori që paraqitet me realizimin maksimal të nivelit referues si për vitin 2014 ashtu edhe në kushte të krahasueshme me vitin 2013.
6. **“Deviacioni mesatar i fondeve të miratuara nga Kuvendi dhe numri i rialokimeve”** është realizuar mesatarisht 7.3 pikë ose 73%. Vlerësimin më të ulët e kanë Ministria e Transportit dhe Infrastrukturës dhe Ministria e Kulturës me “0” pikë. Kjo ka ndikuar negativisht në performancën e këtij viti krahasuar me atë të një viti më parë ku mesatarja e realizimit është 8.3 pikë dhe asnjë ministri nuk është vlerësuar më “0” pikë.

2.2.2 Analiza për Bashkitë:

1. Treguesi **“Dërgimi i faturave për pagesë në Thesar”** për vitin 2014 mesatarisht është vlerësuar (arritur) me 28 pikë, nga 26.1 që ka qënë realizimi i vitit 2013. Rreth 38.46 % të bashkive të analizuara kanë arritur vlerësimin maksimal. Ndërsa vetëm Bashkia Tiranë ka arritjet më të ulta për këtë tregues me 20 pikë. E krahasuar me vitin 2013 niveli më i ulët i realizimit ka qënë 12, 1 pikë dhe që i referohet Bashkisë Vlorë.
2. Administrata e bashkive kanë treguar kujdes për plotësimin e kërkesave të treguesit **“Anullimi i kontratave gjatë një viti”**, i cili ka shkallën më të lartë të realizimit dhe konkretisht arrin në masën 99.6%. Kjo arritje është e vlerësuar më shumë po të kemi parasysh realizimin prej 92.7% të këtij treguesi në vitin 2013. Ky mosrealizim i këtij treguesi është shkaktuar nga Bashkia Vlorë, e cila e ka plotësuar këtë tregues me 28.7 pikë, e barabartë kjo me 95.66 % të nivelit referues. Ndërsa në vitin krahasues ishte Bashkia Leshë ajo që ka arritjen më të ulët me 5 pikë.
3. Gjithashtu vlerësime shumë të mira kanë arritur Bashkitë e analizuara në treguesin **“Urdhër shpenzimet e refuzuara nga ana e Thesarit”**. Në nivel mesatar treguesi është realizuar në masën 29.36. Ndërsa në vitin 2013 ky tregues është realizuar në masën 29,6 pikë. Mosrealizimi është shkaktuar nga Bashkia Korçë dhe ajo Kukës që kanë arritur respektivisht 97.35 % dhe 75% nivelit referues. Duhet evidencuar fakti se në vitin 2013 niveli më i ulët i mosrealizimit është ai i Bashkisë Shkodër me 27.3 pikë që përbën 91 % të nivelit referues.
4. Treguesi **“Realizimi i shpenzimeve buxhetore gjatë një viti”** është vlerësuar nga të gjitha Bashkitë. Prandaj edhe arritja për secilën prej tyre është në kufijtë maksimal të nivelit referues me 5 pikë, gjë që është e njëjta situatë me atë të vitit 2013.
5. **“Saktësia dhe konsistenca e raportimeve”** që është treguesi i dytë i Drejtorisë së Buxhetit është realizuar në nivel mesatar 6.15 pikë e barabartë kjo me 61.5% të nivelit referues prej 10 pikë. Edhe në vitin 2013 rezulton të kemi të njëjtin nivel realizimi.
6. **Deviacioni mesatar i fondeve të miratuara nga Kuvendi dhe numri i rialokimeve.** Ky tregues nuk mund të vlerësohet për pushtetin vendor, pasi përdorimi i fondeve është në autonominë e këtij pushteti.

2.3. Analiza e sistemit sipas pesë komponentëve të MFK

2.3.1. Mjedisi i kontrollit

Mjedisi i kontrollit është çelësi i menaxhimit të mirë të fondeve publike dhe elementeve të tjerë të MFK. Ai i jep tonin njësisë publike dhe përbën themelin ku ngrihen të gjithë komponentët e tjerë të kontrollit të brendshëm, pasi ai ngre strukturën dhe vendos disiplinën. Faktorët e mjedisit të kontrollit të brendshëm përfshijnë:

- vendosjen e objektivave dhe politikave,
- strukturën organizative,
- vlerat etike dhe profesionalizmin e menaxhereve
- filozofinë dhe stilin e punës së drejtuesit

➤ *Vendosja e objektivave*

Grafiku i mëposhtëm tregon përgjigjet e dhëna nga NJQP për tre vite (2012, 2013, 2014) lidhur me mos-informimin e brendshëm, mos-ekzistencën e deklaratës së misionit dhe planeve të veprimit. Nga krahasimi i tyre rezulton që kemi të njëjtin trend të përgjigjeve dhe kjo është kryesisht në njësitë e qeverisjes vendore dhe në komunat të cilat kanë kapacitete të kufizuara të personelit të burimeve financiare dhe në zona të thella malore. Përgjigje negative kanë dhënë dhe tre institucione qendrore në këtë drejtim.

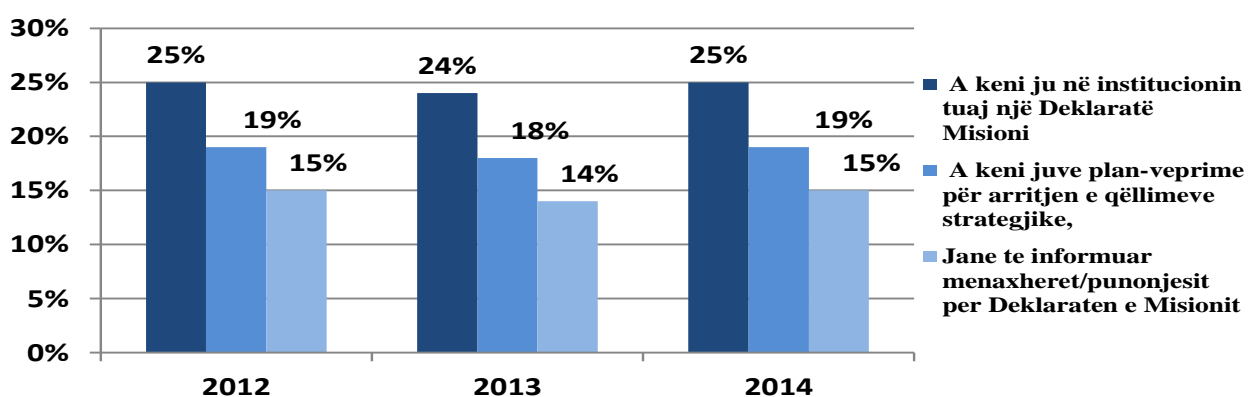

Figura 1 - Trendi në përqindje i përgjigjeve negative në Mjedisin e Kontrollit

➤ *Struktura organizative*

Për vitin 2014, të dhënat e monitorimit nga NJQH/MFK tregojnë për vazhdim të trendit rritës të caktimit në përputhje me kërkesat ligjore të Nëpunësve Zbatues të njësive publike. Progresi në total ndaj vitit referues, përkatësisht vitit 2012, rezulton të jetë 81%, ndërkohë krahasuar me vitin e kaluar¹, progresi vjetor është 12.6%, nga 80% (78.1%) progres të vitit 2013 ndaj vitit referues.

Aktualisht, vetëm 6.28% e njësive publike (90 njësi) nga 1433 njësi në total, nuk plotësojnë kërkesat ligjore lidhur me kriterin e arsimit të Nëpunësit Zbatues dhe/ose vartësisë direkte të tij nga Nëpunësi Autorizues dhe/ose funksionimit të strukturës së Nëpunësit Zbatues për ndarjen në struktura të veçanta administrative të funksioneve të financave. Në vitin 2012 nuk përmbushnin kriteret ligjore të caktimit të Nëpunësit Zbatues 33% e njësive publike, 472 njësi në vlerë absolute.

¹ Krahasim i vitit 2014 me 2013, për analizën e progresit vjetor. Viti referues ose viti bazë përfaqësohet nga viti 2012, periudha në të cilën nisi monitorimi i Nëpunësve Zbatues të njësive publike, përkatësisht fund i vitit 2012.

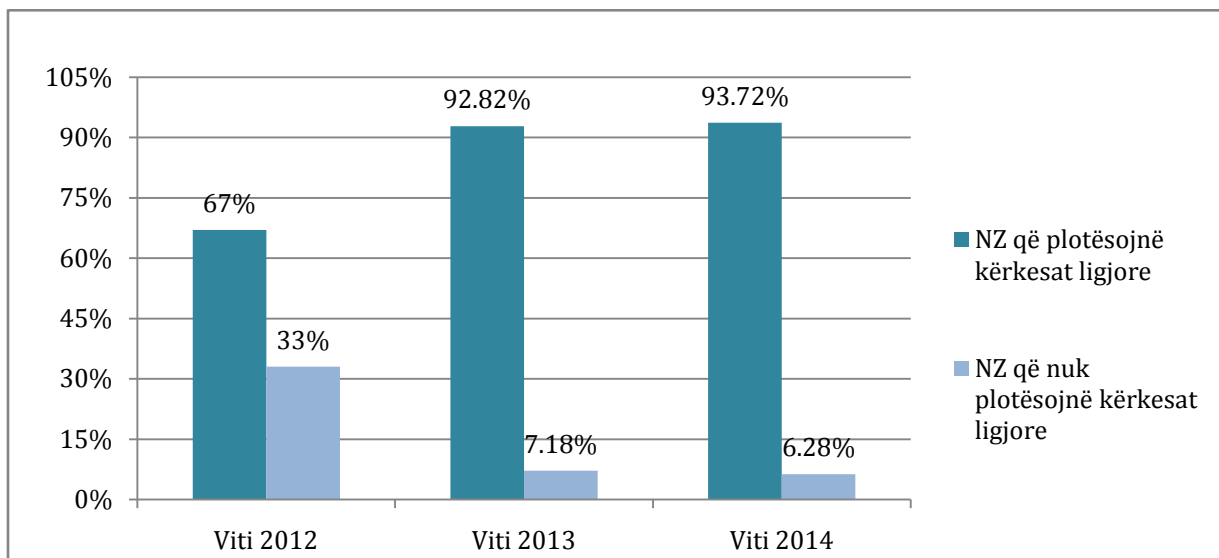

Figura 2 - Statusi i NZ bazuar në kërkesat ligjore

Në analizë të veçantë të kriterëve ligjore, niveli profesional i kërkuar ligjor për Nëpunësin Zbatues përmbushet në 94.4% të njësive publike, nga 88% që plotësonin kriterin në vitin referues dhe 93.6 % në vitin 2013, (figura nr.2).

Nga 5.6% të njësive që nuk plotësojnë kriterin e arsimit, komunat zënë peshën kryesore për shkak të mungesës së ofertës së punës për funksionin e Nëpunësit Zbatues me arsimin e duhur sipas kërkesave ligjore, përkatësisht 64 komuna dhe pjesa tjetër, 2 bashki të vogla (Konispol & Manzë) dhe njësitë vartëse të njësive të publike të qeverisjes qendrore (15 njësi).

Problematika e linjës së raportimit vazhdon të jetë e pakonsiderueshme në vlerë, duke rezultuar me 0.63% të njësive që nuk plotësojnë kriterin në 2014 nga 0.76% që nuk plotësonin në 2013 dhe 21% në 2012, (figura nr.4), me përbërje njësitë vartëse të qeverisjes qendrore dhe 2 njësi në nivelin e aparatit të njësive publike.

Pavarësisht rritjes së statusit të drejtuesit të financave, duke e bërë atë pjesë të grupit të drejtuesve operacionalë në vartësi direkte të Nëpunësit Autorizues jashtë strukturave mbështetëse, mbetet i pavlerësuar roli i drejtuesit të financave (NZ) në njësitë vartëse të njësive publike me numër të kufizuar punonjësish, në të cilat funksioni i Nëpunësit Zbatues mbulohet nga "Specialistë të Financave" sipas miratimit në strukturat organizative të njësive.

Në bazë të nenit 22 të ligjit nr. 10296/2010, "Për Menaxhimin Financiar dhe Kontrollin", i njëjti punonjës nuk mund të jetë përgjegjës në të njëjtën kohë për propozimin, miratimin, zbatimin, kontabilitetin dhe kontrollin. Pamjaftueshmëria e stafit të financës për kryerjen e detyrave duke respektuar kërkesat e ndarjes së kontrolleve të brendshme, lë shkas për mundësi mashtrimi dhe abuzimi.

Gjithashtu, ligji parashikon funksionin e NZ si menaxher dhe jo si specialist në institucion, që nënkupton ndërtimin e strukturave administrative të financave me ndarje minimalisht të funksionit të planifikimit dhe monitorimit nga funksioni i zbatimit të buxhetit dhe disa nënndarje brenda këtij të fundit.

Përgjatë vitit 2014, në bazë të ligjit nr. 90/2012, “Për Organizimin dhe Funksionimin e Administratës Shtetërore”, financat e një pjese dërrmuese të njësive vartëse me staf të pamjaftueshëm të financave, janë arritur të menaxhohen nga organi qendror, nga njësitë që varen, për centralizimin e funksioneve në organin qendror apo në njësi të tjera të vartësisë të organit qendror që plotësojnë kriteret ligjore për funksionin e Nëpunësit Zbatues.

Gjithashtu, në rishikimin e ligjit të menaxhimit financiar dhe kontrollit, parashikohet funksionimi i strukturave të dekoncentruara të Nëpunësit Zbatues. Në strukturat e dekoncentruara, “specialistet e financave” të vendosur në nivelet e poshtme të vartësisë do të konsiderohen punonjës të deleguar të nëpunësit zbatues, të njësive nga varen. Nëpunësit Zbatues të dekoncentruar raportojnë në mënyrë të dyfishtë tek nëpunësi zbatues i njësive nga varen dhe nëpunësi autorizues përkatës.

Formimi profesional i Nëpunësit Zbatues

Referuar kërkesës ligjore të nivelit menaxherial të funksionit të Nëpunësit Zbatues të njësive publike, Nëpunësi Zbatues duhet të ketë diplomë universitare të nivelit të dytë në shkencat ekonomike ose juridike, me specializim pasuniversitar në fushën e financave publike dhe përvojë menaxheriale.

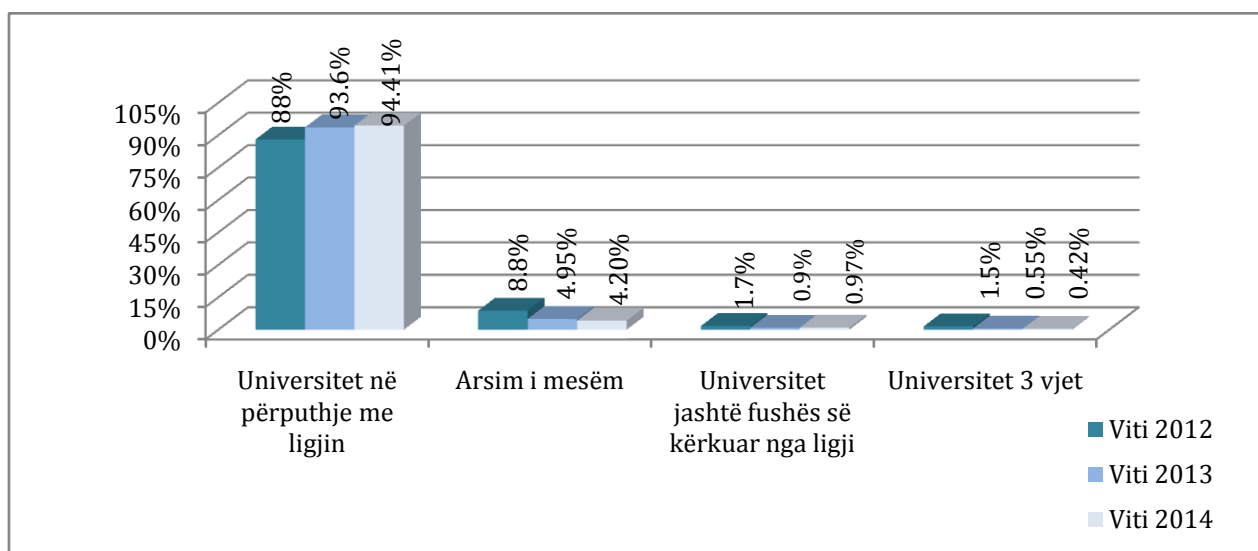

Figura 3 - Arsimimi i Nëpunësve Zbatues

Niveli hierarkik i Nëpunësit Zbatues dhe struktura e Nëpunësit Zbatues

Nëpunësi Zbatues duhet të jetë në nivel menaxherial në vartësi direkte nga Nëpunësi Autorizues i njësive.

Funksionet e lidhura me planifikimin, zbatimin, kontabilitetin dhe raportimin financiar, kryhen të gjitha nga një strukturë administrative e veçantë në vartësi direkte të Nëpunësit Autorizues. Struktura administrative organizohet në sektorë, drejtori, drejtori të përgjithshme, në varësi të kompleksitetit të detyrave përkatëse.

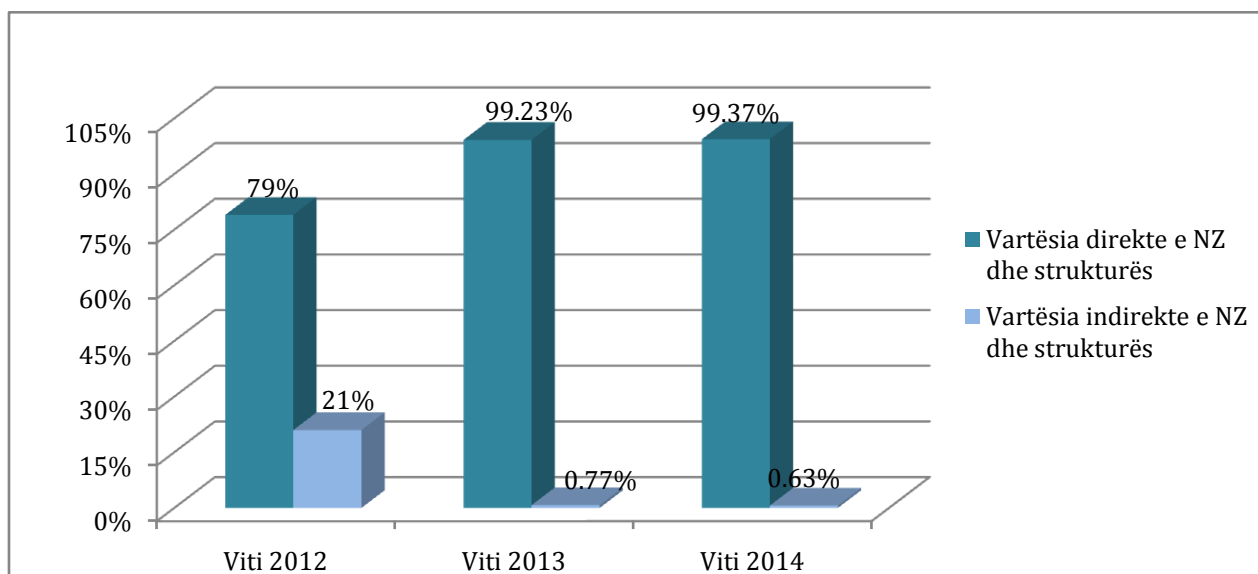

Figura 4 - Vartësia dhe struktura e NZ

➤ *Krijimi i Grupeve të Menaxhimit Strategjik*

Nga përgjigjet rezulton se Grupet e Menaxhimit Strategjik janë krijuar në nivel 79% të institucioneve, në përputhje me kërkesat ligjore, megjithatë ato funksionojnë kryesisht gjatë procesit të planifikimit dhe nuk është e qartë nëse janë apo po bëhen instrumente efektive të menaxhimit strategjik brenda njësive publike. Zhvillimi i takimeve periodike dhe raportimi do të përmirësojnë nivelin e komunikimit institucional dhe informimin. Grupet e Menaxhimit Strategjik duhet të ndihmohen për t'u bërë më efektive nga ana operacionale dhe për ta realizuar këtë, kërkohet një qasje më e mirë në procesin e vendimarrjes.

➤ *Etika personale dhe profesionale*

Është përgjegjësi e menaxherëve të institucioneve të caktojnë zhvillimin dhe zbatimin e procedurave për raportimin e parregullsive. Në lidhje me ekzistencën e procedurave për raportimin e gabimeve, mashtrimit dhe parregullsive, pjesa më e madhe e institucioneve (70% e tyre) pohojnë se kanë procedura të tilla ekzistuese. Por pavarësisht përgjigjeve pozitive, monitorimi i kryer nga NJQH/MFK tregon se nuk është kuptuar që kërkesa ka të bëjë me ekzistencë procedurash të shkruara dhe jo zbatimin ose jo të kuadrit ligjor mbi etikën.

Përsa i përket kodit të etikës, institucionet kryesisht zbatojnë legjislacionin në fuqi dhe një pjesë e tyre (institucionet qendrore kryesisht) kanë përfshirë rregulla të etikës në rregulloret e brendshme. Por nuk rezulton që çdo institucion të ketë kodin/rregulloren e vet të etikës në përputhje me legjislacionin në fuqi por edhe me veprimtarinë specifike të tij.

➤ *Filozofia e menaxhimit dhe sjellja e titullarit*

Në lidhje me stilin e menaxhimit, elementi pozitiv përfaqësohet nga praktika e mirë e zhvillimit të takimeve të rregullta të menaxhimit për diskutimin e çështjeve themelore të menaxhimit të njësive publike ku ata bëjnë pjesë. Në disa njësi publike frekuenca dhe mënyra e organizimit të takimeve janë të përshkruara në rregulloret e brendshme të institucioneve. Një ndër elementet thelbësorë përbërës të stilit menaxherial është dhe delegimi i detyrave. Aktualisht nga raportet vjetore, por edhe nga monitorimi i NJQH/MFK për NA, vihet re mungesa e vullnetit për delegim në nivelet e vartësisë si dhe mangësira në këtë drejtim, sidomos në mos-ekzistencën e procedurave të shkruara për mënyrën e delegimit dhe përshkrimin e kompetencave, të cilat mund të delegohen.

2.3.2. Menaxhimi i Riskut

Menaxhimi i Riskut është procesi i identifikimit, vlerësimit dhe monitorimit të risqeve me të cilat përballlet njësi publike në arritjen e objektivave të saj, si dhe kryerja e kontrolleve të nevojshme, për ta mbajtur ekspozimin ndaj riskut në një nivel të pranueshëm për institucionin. Menaxhimi i riskut paraqet një koncept të ri për administratën publike shqiptare, ende të pakonsoliduar. Përsa i përket akteve normative, përveç ligjit të MFK, i cili hedh bazat për futjen e konceptit të riskut dhe të dokumentimit të procedurave të identifikimit dhe vlerësimit të risqeve, aktet nënligjore në fushën e menaxhimit të financave publike të miratuara nga Ministria e Financave, shtjellojnë detyrat dhe përgjegjësitë në këtë fushë.

Nga përgjigjet e NJQP vërehet se një pjesë e konsiderueshme e njësive publike nuk disponojnë procedura të menaxhimit të riskut. Numri i tyre rritet nëse do të analizohej hartimi i strategjisë së risqeve që pengojnë përmbushjen e objektivave. Grafiku në vijim ilustron sa më lart, si dhe pasqyron të dhënat e njësive të qeverisjes së përgjithshme për tre pyetjet e përzgjedhura nga pyetësori.

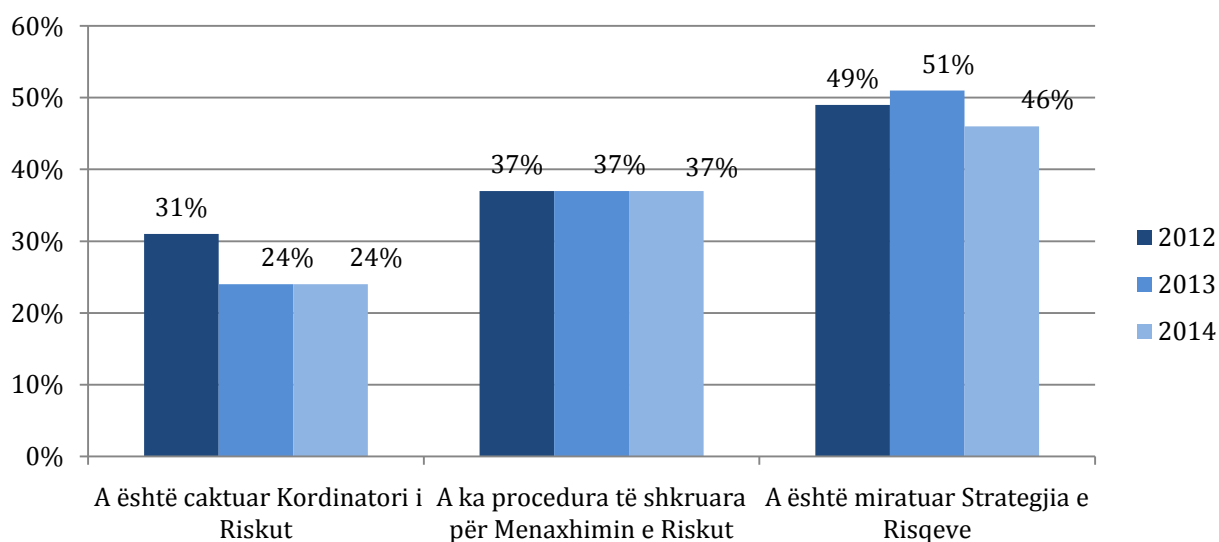

Figura 5 - Menaxhimi i Riskut (përgjigjet negative në %)

2.3.3. Aktivitetet e Kontrollit

Aktivitetet e kontrollit janë rregullat, procedurat dhe veprimet, që synojnë reduktimin e risqeve me synimin për të arritur objektivat e organizatës, si dhe për të nxitur zbatimin e vendimeve të titullarit. Në vendosjen e aktiviteteve të kontrollit, titullarët e institucioneve duhet të marrin parasysh përfitimet që këto aktivitete pritet të japin, sikurse dhe kostot për futjen dhe zbatimin e tyre. Aktivitetet e kontrollit duhet të ingranohen tek proceset dhe sistemet, në momentin që këto procese dhe sisteme krijohen. Futja e aktiviteteve të kontrollit më vonë, do të ishte më e kushtueshme dhe më pak efiçente.

Njësitë publike deklarojnë se kanë përmbushur kërkesat ligjore minimale dhe kanë vënë në zbatim kontrolle të përshtatshme në fushat e mëposhtme: ekzistencën e rregullave/udhëzimeve të brendshme për përshkrimin e proceseve kryesore operationale dhe financiare, ndarjen e detyrave, delegimin e detyrave dhe përgjegjësi. Grafiku në vijim ilustron disa nga përgjigjet e marra nga NJQP.

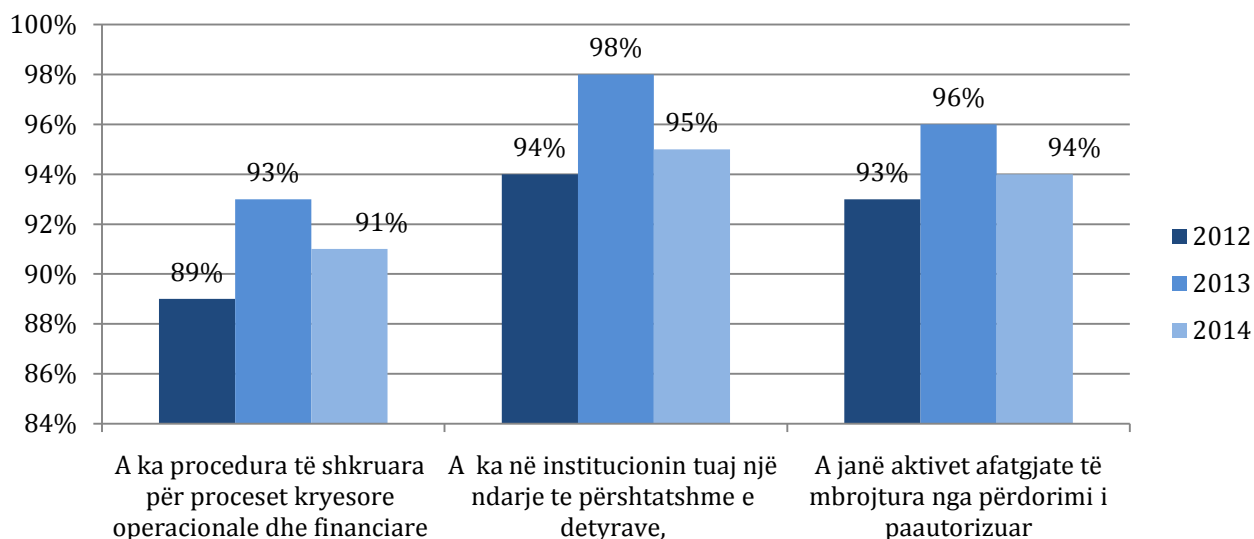

Figura 6 - Aktivitetet e Kontrollit

Ndarja e detyrave

Brenda çdo njësie publike është e detyrueshme të ketë një hierarki të menaxhimit, me titullarin e njësisë që ka përgjegjësinë kryesore për miratimin e politikave dhe rregullave të brendshme të KB, dhe pastaj përgjegjësitë individuale menaxheriale që shpërndahen tek NA dhe çdo menaxher brenda njësisë (përfshi edhe drejtuesit e njësive të vartësisë). Ky proces menaxhimi duhet të dokumentohet plotësisht duke përfshirë shkallën e çdo kompetence individuale të menaxherit, niveli i vendimarrjes së menaxherit dhe mënyra e raportimit.

Pavarësisht përgjigjeve të dhëna nga NJQP (të ilustruara në grafikun e mësipërm) mund të theksojmë se për përshkrimet e pozicioneve të punës ekziston një bazë ligjore dhe një praktikë e mirë në këtë drejtim. Në lidhje me këtë aspekt të ndarjes së detyrave mund të pohojmë që në pjesën më të madhe të njësive publike (në të gjitha njësitë qendrore dhe pjesërisht në ato vendore) ekzistojnë përshkrimet e punës. Ato përfshihen në rregulloret e brendshme ose në kontratat e punës.

Ndryshimet e vazhdueshme të strukturave si dhe të formatimit të drejtorive kërkojnë dhe rishikimin në vazhdimësi të rregulloreve të brendshme të institucioneve. Nga monitorimi i kryer u konstatua që në disa ministri nuk ishte bërë rishikimi i rregulloreve të brendshme por janë bërë hapa drejt këtij procesi pasi në disa ministri të tjera konstatohet rishikimi i rregulloreve në përputhje me kërkesat e MFK).

Përshkrimi i proceseve të punës

Përgatitja e manualeve me proceset e punës garanton uniformitetin në kryerjen e proceseve të punës, identifikimin e aktiviteteve të kryera, përgjegjësitë për kryerjen e një aktiviteti, si dhe afatet brenda të cilave këto aktivitete duhet të kryhen së bashku me një pamje të përgjithshme të veprimtarive të kontrollit që identifikohen brenda një procesi dhe që garantojnë përmbushjen e objektivave të procesit. Vërehet që në praktikë ka një moskuptim të domosdoshmërisë së ekzistencës së përshkrimit të proceseve të punës. Jo vetëm kaq por shpeshherë përshkrimi i procesit të punës konfundohej me përshkrimin e pozicionit të punës. Për të bërë të mundur që çdo institucion të përgatisë manualin e proceseve të punës NJQH/MFK do të përgatisë një format standard dhe ti asistojë institucionet për ta realizuar këtë proces duke i trajnuar në vazhdimësi.

Menaxhimi i aktiveve

Në praktikë ka probleme në fushën e menaxhimit të aktiveve, sidomos përsa i përket vendimarrjes për nxjerrjen nga përdorimi të aktiveve publike. Në bazë të Udhëzimit nr. 30, datë 27.12.2011 e Ministrit të Financave “Për menaxhimin e aktiveve në njësitë e sektorit publik”, çdo NJQP ka detyrimin e përgatitjes së udhëzimeve specifike për njësitë e tyre. Kjo përsa i përket organizimit të brendshëm të procesit të vlerësimit dhe kompetencave në daljen nga përdorimi të aktiveve të tyre. Nga informacioni i siguruar nëpërmjet kontakteve të vazhdueshme dhe shkresore disa institucione kanë paraqitur si problematike, dhënien/mbingarkimin e NZ me kompetenca dhe mungesën e kompetencave të strukturave vartëse për vlerësimin dhe nxjerrjen jashtë përdorimit të aktiveve.

Udhëzimi nr. 20, datë 17.11.2014, “Për disa shtesa dhe ndryshime më udhëzimin nr. 30 datë, 27.12.2011, “Për menaxhimin e aktiveve në sektorin publik”, rriti kompetencat e njësive vartëse për komisionet e vlerësimit dhe daljes nga përdorimi të aktiveve.

Aktiviteti i kontrollit për sistemin e IT

Vleresohet që 50% e institucioneve kanë dhënë përgjigje negative që nuk disponojnë sisteme të mirëfillta të IT. Në këto kushte dhe informacioni që sigurojnë menaxherët për vlerësimin e progresit të objektivave të njësisë në tërësi dhe strukturat në veçanti nuk është i plotë, e cila shikohet nga përgjigjet e dhëna ku 42% janë përgjigjur që nuk e disponojnë këtë lloj informacioni.

2.3.4. Informacioni dhe Komunikimi

Grupi i katërt i komponentëve të KB lidhet me çështjet e informacionit dhe të komunikimit. Komunikimi është shkëmbimi i informacioneve të dobishme ndërmjet personave dhe institucioneve për të mbështetur vendimet dhe për të koordinuar aktivitetet. Informacioni është baza e komunikimit që nevojitet për kryerjen efektive të detyrave të ngarkuara. Informacioni i duhet komunikuar titullarit dhe nëpunësve të tjerë, në formën dhe në kohën e duhur, për t'i ndihmuar ata në përmbushjen e përgjegjësisë të tyre.

Nga përgjigjet e NJQP mbi çështje specifike si vënia në dispozicion e informacionit mbi MFK, dhe informacionit të nevojshëm për kryerjen e detyrave, si dhe mbi ekzistencën e kanaleve të komunikimit për parregullsitë, vërehen aspekte shumë pozitive në këtë fushë.

Por nga monitorimi rezulton se aktualisht nuk janë zhvilluar mjaftueshëm sistemet e informacionit në mënyrë të tillë që të ofrojnë informacionin e nevojshëm për menaxherët për t'i dhënë mundësi atyre për të vlerësuar përmbushjen ose jo të objektivave dhe standarteve të performancës. Grafiku nr.7 në vijim ilustron sa më lart.

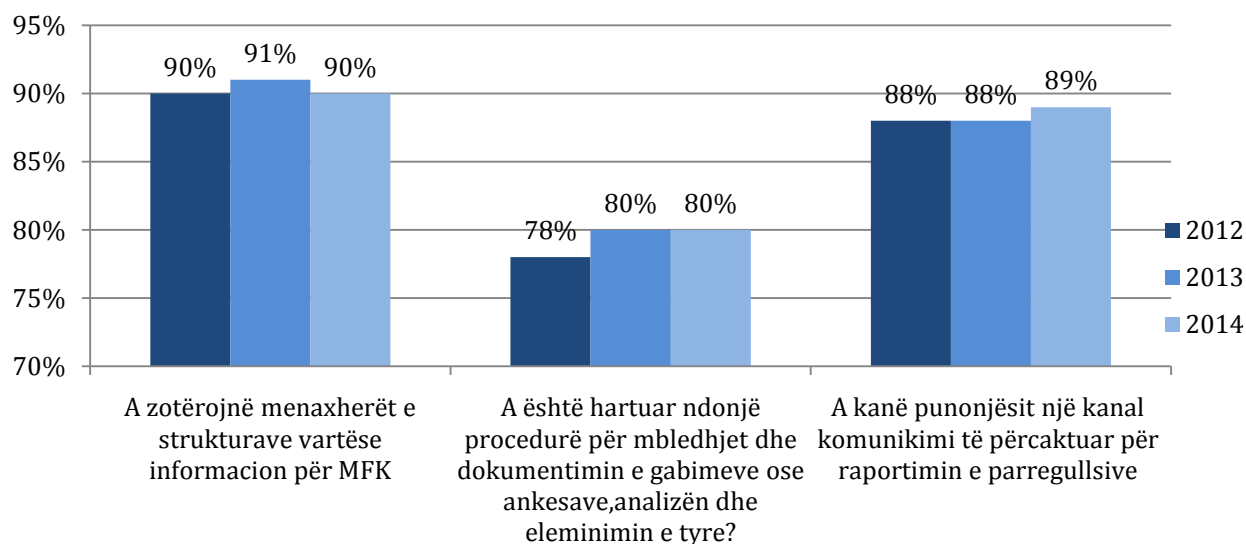

Figura 7 - Informimi dhe Komunikimi

2.3.5. Monitorimi

Monitorimi është tërësia e proceseve të rishikimit të aktivitetit të institucionit, i cili synon të ofrojë garanci të arsyeshme se aktivitetet e kontrollit funksionojnë sipas qëllimit për të cilin janë krijuar dhe mbeten eficiente me kalimin e kohës. Sistemi dhe komponentët e tij të veçantë mund të vlerësohen nëpërmjet procesit të monitorimit apo nëpërmjet një sistemi vlerësimesh të shkëputura.

Fokusi këtë vit, si në pyetësorët ashtu edhe në raportet vjetore, ka qenë raportimi i njësive të varësisë tek titullari, monitorimi i progresit dhe linjat e raportimit që sigurojnë pavarësinë e auditimit të brendshëm. Siç mund të vërehet edhe nga grafiku i mëposhtëm, në përgjithësi NJQP janë shprehur shumë pozitivisht për dy pyetjet e para, kurse për pyetjen e tretë rezultoni të ketë probleme mbasi në pjesën më të madhe të njësive të qeverisjes vendore nuk ka auditues të brendshëm.

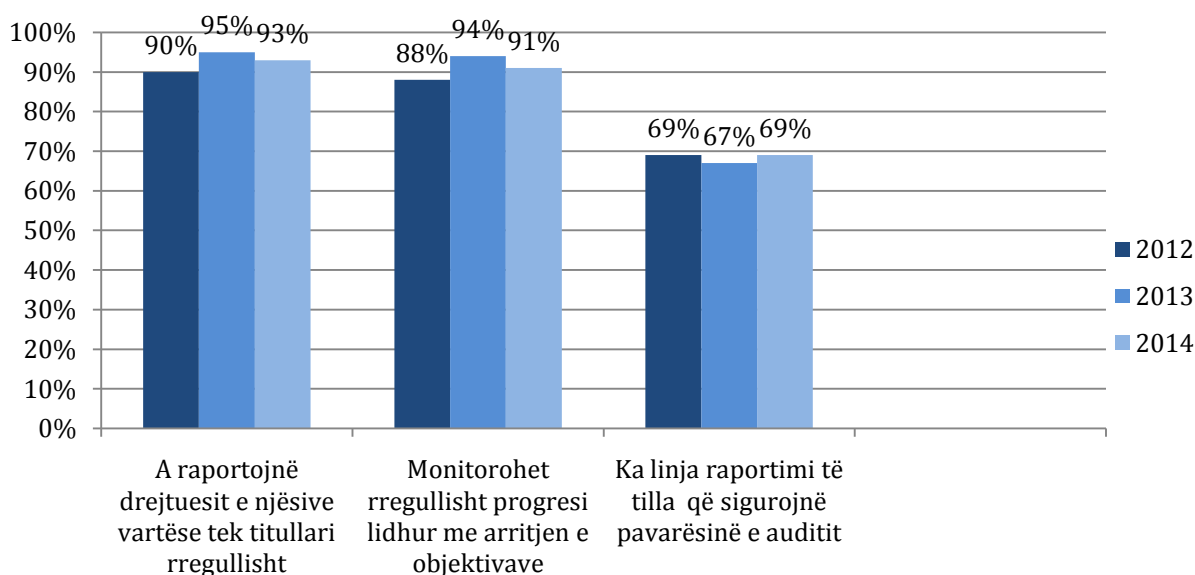

Figura 8 - Monitorimi

2.4 Konkluzione mbi pesë komponentët e MFK dhe treguesit e performancës

Performanca e ministrive të linjës dhe bashkive kryesore, e krahasuar me nivelin e referimit (pikët maksimale të mundëshme 344 për ministritë dhe 334 për bashkitë) paraqitet në formë grafike si vijon:

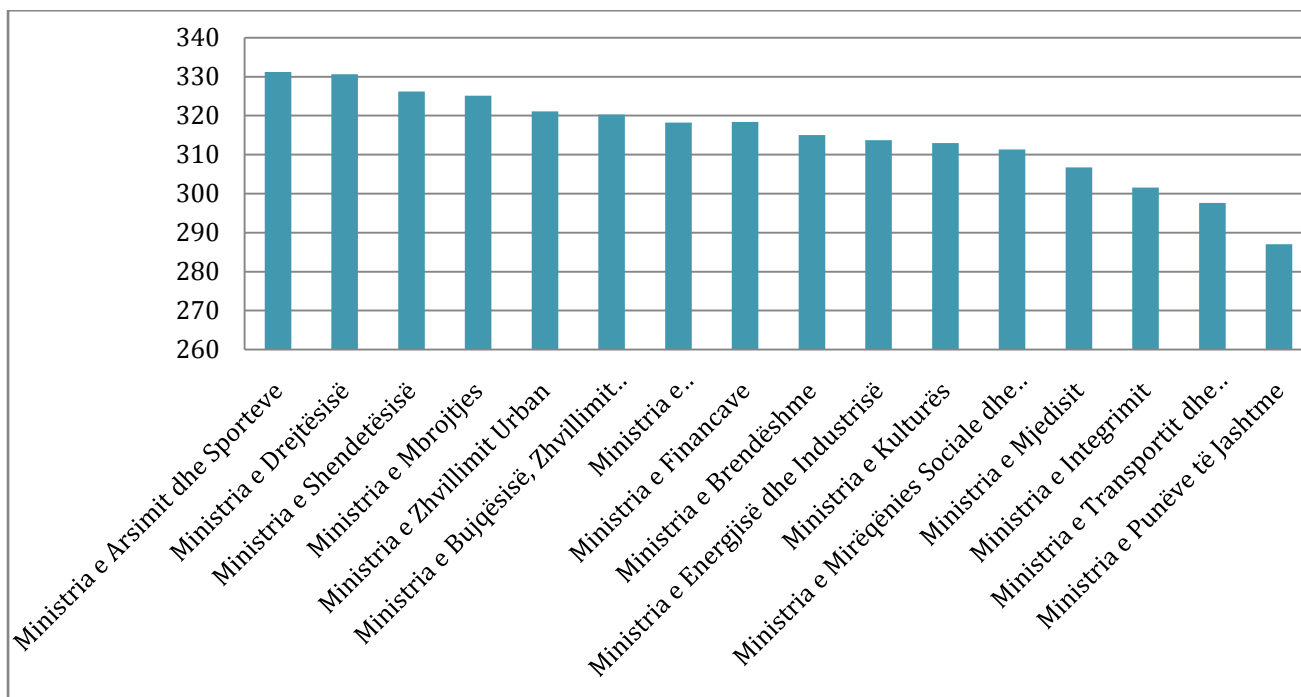

Figura 9 - Vlerësimi në pikë i Ministrive të Linjës mbi performancën buxhetore dhe kontrollin e brendshëm nga niveli maksimal prej 344 pikë

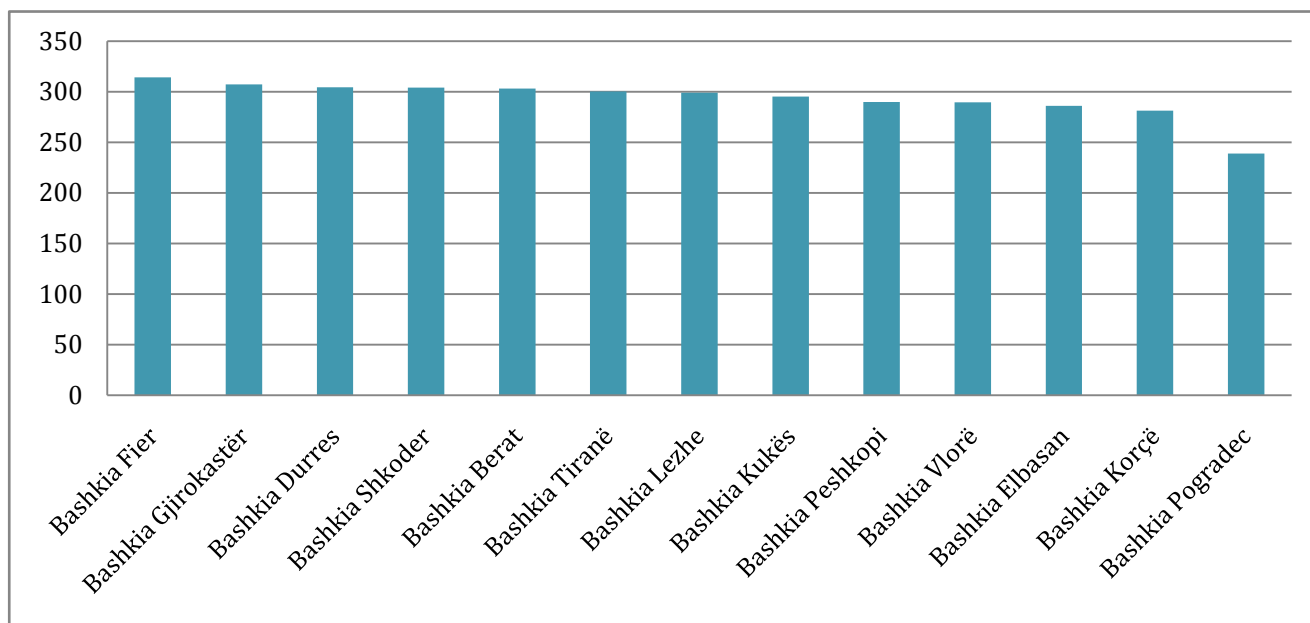

Figura 10 - Vlerësimi në pikë i Bashkive kryesore mbi performancën buxhetore dhe kontrollin e brendshëm nga niveli maksimal prej 334 pikë

Mjedisi i kontrollit

Fokusi në lidhje me rritjen e efektivitetit duhet të përqëndrohet krahas përcaktimit të misionit, strategjisë dhe objektivave, në mënyrë të veçantë në hartimin dhe monitorimin e planeve konkrete të veprimit, të cilat duhet të përmbajnë afatet kohore dhe personat përgjegjës për realizimin e tyre.

Nga monitorimi i realizuar nga NJQH/MFK për caktimin e NZ vlerësohet fakti që statusi i nëpunësit zbatues është rishikuar dhe vendosur sipas ligjit në ministritë e linjës. Vazhdon të mbetet problematike caktimi në një numër të caktuar të institucioneve (kryesisht komuna) të NZ pa arsimin e duhur, si dhe stafi i kufizuar në strukturën e financave që sjell si rezultat kryerjen/ndarjen e detyrave të financës në pak persona duke mos respektuar kriteret e kontrollit të brendshëm dhe duke lënë hapësira për abuzim.

Do të ndiqen më nga afër institucionet problematike, të cilave do t'u ofrohet këshillim si dhe trajnime, por kjo kërkon edhe bashkëpunim me Departamentin e Administratës Publike për rishikimin e përbërjes së strukturave të financave dhe nivelin e pagës së punonjësve. Gjithashtu, pas rishikimit të ligjit të MFK rëndësi do t'i jepet organizimit të strukturave të dekokcentruara të Nëpunësit Zbatues, për ato njësi që do kenë të pamundur rishikimin e përbërjes së strukturave.

Krahas Grupit të Menaxhimit Strategjik është e domosdoshme që në çdo njësi të qeverisjes së përgjithshme të ngrihet dhe të funksionojë grupi për menaxhimin financiar dhe kontrollin dhe të fokusohen në këto çështje.

Kuadri i ri ligjor përcakton saktë delegimin e detyrave dhe sidomos ato të nëpunësit autorizues dhe zbatues. Detaje mbi delegimin e detyrave duhet të përfshihen në rregulloret e brendshme të institucioneve publike dhe duhet të dokumentohet delegimi duke theksuar qartë çfarë delegohet, kujt i delegohet, mënyra dhe frekuenca e raportimit.

Menaxhimi i riskut

Nga këndvështrimi ynë rezulton se nuk është kuptuar siç duhet roli i koordinatorit të riskut dhe ende nuk janë caktuar koordinatorët sidomos në NJQV, pavarësisht se ligji për MFK shprehet qartë që Nëpunësi Autorizues është koordinatori i riskut i njësisë, i cili mund edhe ta delegojë këtë funksion. Në praktikë vihet re që detyra e kordinatorit të deleguar të riskut i është caktuar NZ si person që kordinon procesin e buxhetimit. Nga ana tjetër vërehet se nuk ka procedura të brendshme të shkruara për identifikimin e risqeve, por relatohet që ato janë objekt i vazhdueshëm diskutimi verbal dhe vlerësimi midis titullarëve dhe stafit për t'i minimizuar dhe për të bërë të mundur përmbushjen e objektivave. Mund të konkludojmë që nuk ka akoma formalizim të këtij procesi.

Nga monitorimi që u krye në muajin prill 2015 në ministritë e linjës u konstatua që për vitin 2014, në disa ministri nuk ishte përgatitur regjistri i risqeve (Ministria e Mbrojtjes, Ministria e Integritetit). Përfundimisht bën Ministria e Zhvillimit Urban e cila ka miratuar edhe strategji të menaxhimit të riskut nga ana e titullarit të institucionit.

Duke patur parasysh se menaxhimi i riskut është komponent shumë i rëndësishëm i kontrollit të brendshëm dhe titullarët, nëpunësit autorizues, nëpunësit zbatues dhe menaxherët e tjerë nuk janë familjarizuar me konceptim e menaxhimit të riskut në arritjen e objektivave, NJQH/MFK ka planifikuar zhvillimin e trajnimeve të mirëfillta në këtë fushë si duke vepruar individualisht me institucionet ashtu dhe nëpërmjet institucioneve trajnuese si Shkolla Shqiptare e Administratës Publike.

Udhëzimit nr. 8, datë 29.03.2012 "Për procedurat standarde të përgatitjes së Programit Buxhetor Afatmesëm", kërkon që çdo NJQK krahas formularëve për kërkesa buxhetore duhet të ketë të listuara dhe risqet që shoqërojnë objektivat duke përcaktuar dhe kostot që i shoqërojnë

këto risqe. Bashkëpunimi me Drejtorinë e Përgjithshme të Buxhetit do ta bëjë efektive këtë proces.

Aktivitetet e kontrollit

Aktivitetet e kontrollit janë kërkesa ligjore të detyrueshme për t'u zbatuar nga çdo institucion. Por pyetjet janë të fokusuar për të vlerësuar se si institucionet i aplikojnë këto kërkesa ligjore. Nga vlerësimi i raporteve dhe monitorimit të bërë në disa institucione konstatohet që proceset që lidhen me përgatitjen e hartës së proceseve dhe gjurmëve të auditit si kërkesa të nenit 16 të ligjit nr.10296/2010 të MFK, nuk janë bërë praktikë procedurale e punës së institucioneve. Në pak institucione është punuar në drejtim të gjurmëve të auditit, të cilët janë asistuar nga NJQH/MFK.

Nga eksperiencia vëmë re se shqetësimi i menaxherëve shprehet vetëm në drejtimin që aktivitetet ekzistojnë fizikisht dhe ruhen nga njëzia. Kjo nuk është e mjaftueshme për shkak se mospërdorimi ose përdorimi joeficient i aseteve do të thotë që sektori publik po përdor më shumë burime kapitale se sa do të duheshin. Menaxherët duhet që jo vetëm të sigurohen që aktivitetet ekzistojnë dhe nuk janë keqpërdorur, por ata gjithashtu duhet të sigurohen që ato janë përdorur në mënyrë eficiente dhe efektive.

Në lidhje me mbështetjen e TI-së, mund të themi se ajo është kryesisht e natyrës së softeve të thjeshta financiare dhe përgjithësisht nuk ofron informacione mbi gjurmën e auditit. Theksi në të ardhmen duhet të jetë zhvillimi i sistemeve të TI me qëllim përmirësimin e aktiviteteve të kontrollit parandaluese dhe back-up për këto sisteme.

Informimi dhe Komunikimi

Pavarësisht përgjigjeve të mësipërme, nga monitorimi i kryer rezulton se NJQP nuk kanë zhvilluar ende një sistem komunikimi dhe informacioni të përshtatshëm. Kjo pengon punën e përditshme dhe vendimmarrjen menaxheriale. Raportimi sistematik mujor i menaxherëve, për aktivitetet dhe performancën, në përgjithësi ekziston (siç rezulton dhe nga përgjigjet e tyre) por nuk mund të gjykojmë saktë mbi cilësinë e raporteve. Raportimi financiar është konsideruar zakonisht si një çështje për NA dhe NZ dhe e bëjnë pak menaxherët e linjës. Ekziston edhe një mungesë e të kuptuarit se si mund të përdoret informacioni financiar për të përmirësuar eficiencën dhe efektivitetin dhe kjo vjen për shkak të fokusimit në kontrollin tradicional.

Raportimi sistematik është një kërkesë thelbësore e përgjegjshmërisë. Raportimi duhet të mbulojë arritjet, standartet e performancës, mangësitë dhe përdorimin e burimeve. Raportet duhet të pranojnë se mjedisi operativ është dinamik dhe çfarë mund të ketë qenë e planifikuar nuk është e mundur që të arrihet 100% ose e kundërta mund të arrihet më tepër. Menaxherët duhet të bëhen plotësisht të vetëdijshëm për përgjegjësitë që kanë dhe çfarë duhet të raportojnë lidhur me këto përgjegjësi. Për këtë arsye fokusi në të ardhmen do të jetë ndërgjegjësimi i menaxherëve mbi domosdoshmërinë e informacionit dhe raportimit nëpërmjet përmirësimit të metodologjisë dhe seminareve në kuadër të asistencës ndërkombëtare.

Monitorimi

Nga monitorimi i kryer gjykojmë që frekuenca dhe mënyra e raportimit apo monitorimit duhen përmirësuar dhe të mos jetë e fokusuar vetëm në raportime financiare tradicionale, por edhe të performancës. Gjithashtu, opinioni i NJQH/AB në lidhje me sigurimin e pavarësisë së funksionit të auditimit të brendshëm është që, pavarësisht progresit, ende mbetet për të bërë në këtë drejtim. Kjo mendohet të realizohet nëpërmjet një fushate ndërgjegjësimi me nivelin e lartë menaxherial.

2.4.1 Mangësitë e konstatuara:

1. Ekziston ende një numër i kufizuar institucionesh (6.28% kundrejt 1433 njësi shpenzuese), të cilat nuk kanë plotësuar kriteret ligjore në caktimin e nëpunësit zbatues, lidhur me kualifikimin profesional, vartësinë direkte nga NA dhe organizimin e strukturës, në përputhje me ligjin nr. 10296/2010, “Për Menaxhimin Financiar dhe Kontrollin” dhe ligjin nr. 90/2012 “Për Organizimin dhe Funksionimin e Administratës Shtetërore”.
2. Figurojnë një numër i konsiderueshëm institucionesh vartësie, me numër shumë të kufizuar punonjësish (5-8 punonjës) me buxhet të veçantë dhe shërbime financiare, në një kohë që këto shërbime mund të centralizohen në qendër, duke fuqizuar kështu strukturat e financave të qendrës me kapacitete profesionale dhe suporte informatike apo organizimin e strukturave të dekokentruara të Nëpunësit Zbatues.
3. Procesi i Menaxhimit të Riskut dhe vendosja e kontrolleve në disa nivele për fushat me risk më të lartë, vazhdon të mbetet në fazë fillestare. Megjithëse vihet re një ndërgjegjësim më i madh në përgatitjen e regjistrit të riskut, por i pa finalizuar me identifikimin e risqeve strategjike dhe diskutimin e tyre në Grupin e Menaxhimit Strategjik të kryesuar nga Titullari. Kjo sjell mungesë marrje përgjegjësie/delegim kompetencash dhe si rrjedhim, mungesë monitorimi për minimizimin e tyre.
4. Mosekzistenca e praktikave dhe rregullave të shkruara për sinjalizimet e parregullsive vazhdon të mbetet problematike.
5. Delegimi i detyrave: Vihet re vazhdimi i mungesës së besimit nga ana e Nëpunësve autorizues/zbatues për delegimin e përgjegjësiave tek vartësit funksionalë.
6. Raportimet e brendshme, kryesisht janë vetëm të natyrës financiare dhe nuk përfshijnë informacione të tjera që lidhen me treguesit e performancës së nevojshme për menaxhimin.
7. Nga monitorimi i kryer nga NJQH/MFK, konstatohet që plotësimi i pyetësorit të vetëvlerësimit bëhet nga nëpunësi zbatues dhe jo nga nëpunësi autorizues, gjë që bën që pyetësori të plotësohet me mangësi, për faktin se në të përmbahen rubrika gjithëpërfshirëse për funksionimin e institucionit, si në qendër ashtu edhe në bazë (kjo e bën të domosdoshme udhëheqjen/bashkëpunimin/përfshirjen e të gjithë drejtuesve të lartë të institucionit).

KAPITULLI III – AUDITIMI I BRENDSHËM

3.1. Hyrje

Në këtë pjesë të raportit kryhet një analizë e hollësishme e punës së njësive të auditimit të brendshëm mbi vlerësimin e kontrollit të brendshëm, identifikimin, vlerësimin dhe menaxhimin e riskut, proceseve të qeverisjes së subjekteve publike etj. Këto vlerësime argumentohen dhe arsyetohen me përshkrimin e procedurave të ndjekuara të cilat kanë çuar në arritjen e këtyre opinioneve. Raporti përshkruan statusin, strukturën organizative dhe burimet e njësive të auditimit në sektorin publik, ai analizon procesin e planifikimit mbi bazë risku të përdorur gjatë veprimtarisë së auditimit të brendshëm, mbi bazën e të cilit janë dhënë opinionet, përshkruan komunikimin e rekomandimeve dhe ndjekjen e rezultateve, jep një kuadër të përgjithshëm të kufizimeve që kanë ndikuar në punën e auditimit të brendshëm si dhe pasqyron rezultatet më kryesore të kësaj veprimtarie në të gjithë sektorin publik.

3.2 Aktivitetet e NJQH/AB në vitin 2014

1. Ndryshimi i bazës ligjore të auditimit të bendshëm në sektorin publik, me qëllim për të përmirësuar bazën ligjore të auditimit të brendshëm.
2. Ndjekja e vazhdueshme e zbatimit të rekomandimeve siguron informacion rreth shërbimeve të auditimit dhe bën të mundur vlerësimin e cilësisë së punës së auditimit të brendshëm.
3. Aktiviteti i NJAB është përmirësuar, duke ofruar këshilla dhe rekomandime për arritjen e një menaxhimi më të mirë të financave publike, me qëllim për të shtuar vlerën në organizatat e tyre dhe duke e bërë vlerësimin e sistemeve për identifikimin e dobësive.
4. Zhvillimi dhe përmirësimi i nivelit profesional të strukturave të AB duke kryer certifikimin si "Auditues i Brendshëm në Sektorin Publik" dhe përditësimin e njohurive përmes kryerjes së trajnimit të vijueshëm të detyrueshëm, sepse ky proces synon arritjen e një niveli sa më të lartë profesional të strukturave të AB.

3.3 Vlerësimi i sistemeve të kontrollit të brendshëm

Nga njësitë e auditimit të brendshëm që funksionojnë në sektorin publik është kryer vlerësimi i kontrolleve të brendshme në njësitë publike që kanë në juridiksion. Përgjithësisht, sistemet e kontrollit të brendshëm pranë subjekteve të audituara, janë ngritur dhe vlerësohen në nivel të dobët dhe lind nevoja për përmirësime në menaxhimin ose në funksionimin e këtyre njësive publike. Si rrjedhojë e këtij vlerësimi paraqiten mangësi të dukshme në sisteme dhe fusha të ndryshme të funksionimit të njësive publike.

Nga njësitë e auditimit të brendshëm që funksionojnë në sektorin publik është kryer vlerësimi i kontrolleve të brendshme dhe vërehet se ka raste të shumta që këto sisteme janë ngritur por janë vlerësuar me nivel të dobët ose nuk funksionojnë sipas përcaktimeve në aktet ligjore dhe nënligjore.

Vihet re se sistemet e kontrollit të brendshëm të ngritura në njësitë publike kanë nevojë për përmirësime të dukshme me qëllim arritjen e rezultateve pozitive.

Nga auditimet e kryera nga Ministritë e Linjës, kryesisht gjatë auditimeve të kryera në institucionet e varësisë është konstatuar, sa më poshtë:

- Nevoja e marrjes së iniciativave për ndryshime ligjore, kryesisht në lidhje me vlerat monetare;
- Nevoja për vendosjen e hallkave shtesë të kontrolleve, përmirësimin e linjave të autorizimit dhe raportimit;
- Përcaktim në mënyrë jo të drejtë e të saktë të detyrave, përgjegjesive dhe funksioneve të punonjësve në rregulloren e brendshme apo përshtetshmërinë e vendit të punës, etj;
- Moszbatim të rregullave ligjore dhe proceduriale për administrimin e vlerave materiale dhe monetare, ruajtjen e aseteve, kontabilizimin dhe regjistrimin e veprimeve në mbështetje të dokumentave mbështetës justifikues;
- Kryerje të operacioneve financiare mbi bazën e autorizimeve e dokumentave justifikuese jo të plota;
- Ushtrim të kontrollit jo rigoroz mbi zbatimin e procedurave operacionale në çdo hallkë të tij, etj;
- Vlerësimi i sistemeve të menaxhimit financiar vazhdon të nxjerrë në pah dobësi në procesin e zbatimit të buxhetit, kuadrit ligjor të fushave të ndryshme, etj. të cilat kanë pasur ndikimet e tyre me pasoja financiare për vetë buxhetin e shtetit;
- Mungesa e rregulloreve të brendshme ka çuar në nivele kontrolli të dobëta, jo eficientë dhe për pasojë performancë e ulët që ka gjeneruar në nivele risku të larta dhe me pasoja financiare.

Disa NJAB ku mund të përmendim INSIG sha dhe Drejtorinë e Përgjithshme të Doganave në të gjitha subjektet e audituara, grupet e auditimit të brendshëm kanë vlerësuar pozitivisht funksionimin e sistemit të kontrollit të brendshëm. Nga këto vlerësime është konstatuar se në përgjithësi sistemi funksionon pasi:

- Ka procedura të qarta e të formalizuara që rregullojnë këto sisteme;
- Ka ndarje të funksioneve dhe verifikime të operaciveve sipas niveleve në të gjitha sistemet kryesore;
- Këto sisteme japin siguri për vetë specifikat e tyre në lidhje me procesin e informatizuar deri në detaje, sistemin e prokurimeve dhe menaxhimin e buxhetit.

Në këto institucione ka rezerva në lidhje me vlerësimin e kontrolleve të brendshme në sektorin e akcizës, e cila një pjesë të mirë të procedurave kontrolluese e ka në terren, si dhe është konstatuar se nuk janë përditësuar disa procedura, udhëzime dhe rregullore, pas hyrjes në fuqi të ligjit për menaxhimin financiar dhe kontrollin. Për këtë janë bërë rekomandimet përkatëse nga ana e njësive të auditimit të brendshëm.

3.4 Vlerësimi i funksionimit të NJAB

Për zhvillimin normal të veprimtarisë së auditimit të brendshëm në sektorin publik është e domosdoshme ngritja e strukturave të auditimit dhe komunikimi ndërmjet elementëve të këtij sistemi. Aktet ligjore dhe nënligjore për auditimin e brendshëm përcaktojnë kërkesën që çdo njësi publike duhet të kryejë shërbimin e auditimit të brendshëm sipas mënyrave të përcaktuara.

Nga të dhënat e mbledhura, deri në fund të vitit 2014 numri i NJAB në sektorin publik konsiston në 100 njësi që funksionojnë në njësi të qeverisjes qendrore dhe lokale. Tabela e mëposhtme jep informacion të detajuar mbi ecurinë e procesit të krijimit të strukturave audituese në subjektet publike për tre vitet e fundit:

Tabela 5 - Ecuria e krijimit të NJAB gjatë viteve 2012-2014

NJAB	Viti 2012	Viti 2013	Viti 2014
Institucione Qendrore	14	16	16
Institucione të Vartësisë	31	30	31
Prefektura & N/Prefektura	15	15	14
Institucione të Pavarura	8	8	8
Pushteti Vendor	41	37	31
Gjithsej	109	106	100

Gjatë këtij viti vihet re një ulje në numrin e NJAB (6 më pak se në vitin 2013). Kërkesa ligjore për të pasur jo më pak se tre auditues në NJAB ka sjellë si pasojë mbylljen e disa prej njësive të auditimit që kanë në përbërjen e tyre vetëm 1 person dhe adoptimin e mënyrave të tjera që ofron LAB për sigurimin e shërbimit të auditimit. Në ofrimin e këtij informacioni NJQH/AB është mbështetur në njoftimin zyrtar që kanë dërguar institucionet, në të cilat nuk funksionon më NJAB.

Gjatë këtij raportimi është vënë re një problematikë mes Ministrive të Linjës dhe institucioneve të varësisë ose në organet e pushtetit vendor, ku shpesh kufizimet e kuadrit ligjor apo dhe keqinterpretimet e tij bëhen shkak për mosmarrëveshje midis Njësive të Auditimit të

Brendshëm, apo akuza të ndërsjella për ndërhyrje në objektet e auditimit. Megjithatë NJQH/AB ka intensifikuar përpjekjet e saj për koordinimin e veprimtarive, trajnimin e stafit dhe mbështetjen për përmirësimin e cilësisë së punës së tyre.

Tabela 6 - NJAB që funksionojnë me 2 punonjës

Nr	Emërtimi	Plan	Fakt	Nr	Emërtimi	Plan	Fakt
1	Qendra Spitalore Vlorë	2	1	8	K.Qarkut Peshkopi	2	2
2	Prokuroria e Përgjithshme	2	2	9	K.Qarkut Durrës	2	1
3	N/Prefektura Lushnjë	2	2	10	Bashkia Lezhë	2	2
4	N/Prefektura Kavajë	2	2	11	Bashkia Sarandë	2	2
5	Bashkia Kavajë	2	2	12	Bashkia Kuçovë	2	2
6	Bashkia Korçë	2	2	13	Drejtoria e Shërbimeve Qeveritare	2	2
7	Kuvendi	2	2				

Tabela 7 - NJAB që funksionojnë me 1 punonjës

Nr	Emërtimi	Plan	Fakt	Nr	Emërtimi	Plan	Fakt
1	Uj. Kan. Korçë	1	1	9	Bashkia Bulqizë	1	1
2	Univ. Polit. Tiranës	1	1	10	K. Qarkut Lezhë	1	1
3	Univ. Mjekësisë	1	1	11	Bashkia Gramsh	1	1
4	Aut. Mbik. Financiare	1	1	12	Bashkia Ballsh	1	1
5	Nd.1 B. Tiranë	1	1	13	Bashkia Orikum	1	1
6	Bashkia Pogradec	1	1	14	Bashkia Librazhd	1	1
7	Bashkia Gjirokastrë	1	1	15	Bashkia Prenjas	1	1
8	Bashkia Tepelenë	1	1				

Të dhënat e mësipërme pasqyrojnë njëkohësisht dhe një prej dobësive të përmendura në vlerësimin e sistemit ku një numër i konsiderueshëm institucioneve e siguron shërbimin e auditimit të brendshëm nga 2 ose 1 punonjës ç’ka çënon jo vetëm nivelin e objektivitetit dhe besueshmërisë së kësaj veprimtarie por gjithashtu dhe mangësi në zbatimin e standardeve për sigurimin e brendshëm të cilësisë, të cilat në këto kushte janë praktikisht të pamunduar për t’u zbatuar.

3.5 Kapacitetet Audituese

Profesioni që kanë audituesit e brendshëm përfshin jo vetëm vlerësimin e sistemeve të kontrollit por dhe dhënien e rekomandimeve, ata duhet të zotërojnë dhe të tregojnë se kanë nivelin e duhur profesional dhe integritet për të siguruar ushtrimin e drejtë dhe të saktë të funksionit të tyre. Për këtë qëllim, nga analiza e përbërjes së strukturave audituese konstatohet se nga 374 auditues të brendshëm të planifikuar sipas organikave të miratuara, aktualisht janë të punësuar 351. Nga të cilët 291 auditues janë të certifikuar si “Auditues të Brendshëm në sektorin publik” dhe 60 auditues nuk e zotërojnë këtë dëshmi. Në tabelën nr.6

jepet një informacion i detajuar mbi shpërndarjen e numrit të audituesve sipas strukturave, si dhe statusin e tyre lidhur me certifikimin si “Auditues të Brendshëm në sektorin publik”.

Tabela 8 - Të dhëna për Audituesit e Brendshëm

Emërtimi	Struktura (numri)	Auditues të brendshëm Plan/Fakt	Të certifikuar	Të pa certifikuar	Në proces
Ministritë e Linjës	16	87/82	73	9	7
Inst. Qendrore	31	133/121	100	21	16
Pref. & N/Prfektura	14	55/52	39	13	11
Inst.të Pavarura	8	29/28	28	0	0
Pushteti Vendor	31	70/68	51	17	9
Shuma	100	374/351	291	60	43

Nga këto të dhëna vihet re një numër i madh punonjësish të pa certifikuar, gjë që vë përpara përgjegjësisë menaxherët e institucioneve që në pozicione të rëndësishme, siç është njësia e auditimit të brendshëm, emërojnë punonjës pa përvojën e duhur dhe në shkelje të ligjit të auditimit. Ky problem shtrohet me forcë nga drejtuesit e NJAB në sektorin publik.

Nga analiza e përbërjes profesionale të stafit auditues vërejmë që numrin më të madh e zënë specialistë të fushave ekonomike ku 295 auditues janë diplomuar si ekonomistë, 43 juristë dhe vetëm 13 i përkasin specialiteteve të tjera teknike. Theksojmë se, veprimtaritë teknike specifike për subjekte të veçanta për të përmbushur misionin e tyre në raport me veprimtarinë që zhvillojnë, kërkojnë plotësimin e nevojave me specialistë të fushave përkatëse.

Përbërja profesionale e audituesve, e cila konsiston në faktin që pjesa më e madhe e tyre i përkasin fushës së ekonomisë është e lidhur dhe me nivelin e lartë të auditimeve financiare që kryhen aktulisht në raport me auditimet e llojeve të tjera. Sidoqoftë Manuali i Auditimit të Brendshëm parashikon se drejtuesi i auditimit për çështje specifike teknike mund të sigurojë mbështetje nga burime të jashtme. Grafikisht përbërja profesionale dhe vjetërsia në punë e shprehur në % paraqitet si në figurën 12:

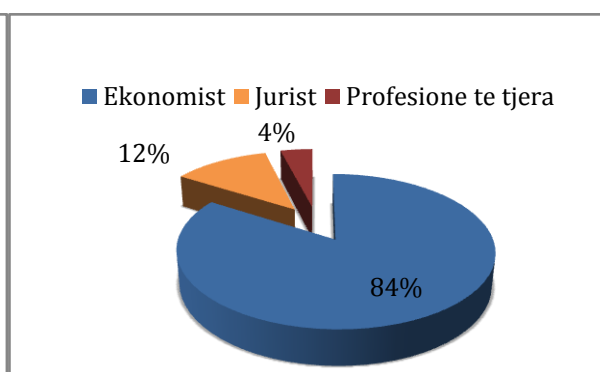
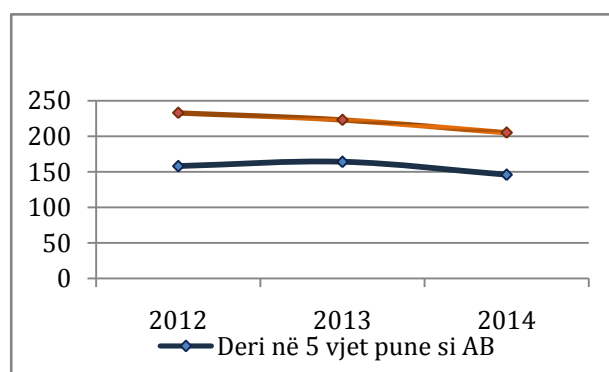

Figura 11 - Vjetërsia e AB gjatë 3 viteve

Figura 12 - Ndarja profesionale e AB e shprehur në %

Një nga kushtet e punësimit si auditues i brendshëm është dhe ekperiencia profesionale. Lidhur me këtë, sipas të dhënave të raportuara nga strukturat audituese, rezulton se 146 punonjës kanë eksperiencë pune në auditim deri në 5 vjet dhe 205 mbi 5 vjet punë si auditues. Përmbushja e kriterit të vjetërsisë së punës së audituesve të brendshëm shihet si një faktor tek i cili mund të mbështetemi për të krijuar nivelin e sigurisë mbi cilësinë e punës së audituesve.

Punësimi i audituesve me eksperiencë të konsiderueshme në fushën e auditimit vlerësohet me ndikim pozitiv në drejtim të ngritjes së kapaciteteve audituese dhe qëndrueshmërisë së tyre. Megjithatë ky ndikim pozitiv, është eliminuar nga fakti që një pjesë e audituesve janë ende të pa certifikuar. Pra nuk ka përmirësim të këtij treguesi dhe kjo tregon se nuk është trajtuar si duhet risku që lidhet me qarkullimin e shpeshtë të stafit, punësimin e audituesve në kundërshtim me kërkesat e LAB dhe standardeve.

3.6 Vetëvlerësimi i Njësive të Auditimit të Brendshëm

Raportet e veprimtarisë së njësive të auditimit të brendshëm për vitin 2014, janë shoqëruar dhe me Pyetësin e vetëvlerësimit të NJAB, të miratuar me udhëzimin nr.5759, datë 10.04.2013 “Metodologjia për monitorimin e performancës së njësive publike”. Nga 100 njësi të auditimit të brendshëm të cilat funksionojnë në sektorin publik, këtë pyetësor e kanë plotësuar 82 NJAB.

Nga analiza e rezultateteve të vetëvlerësimit të kryer janë vënë re aspekte negative dhe pozitive. Disa nga aspektet negative si më poshtë:

- Megjithëse ka përfunduar afati ligjor ka ende NJAB të cilat nuk kanë hartuar dhe miratuar Kartën e Auditimit të Brendshëm dhe Manualin Specifik;
- NJAB në Ministritë e Linjës nuk kanë varësi të dretpërdrejtë tek Titullari i njësisë publike;
- Ka një numër të konsiderueshëm strukturash që nuk funksionojnë sipas akteve ligjore dhe nënligjore (1+2);
- Ekzistojnë auditues të brendshëm që nuk përmbushin kriteret e punësimit dhe nuk kanë kualifikimet e nevojshme për punën që kryejnë, sipas përcaktimeve ligjore;
- Në përgatitjen e Planit Vjetor nuk merret në konsideratë mendimi i menaxhimit;
- Nuk ekziston format standard për vlerësimin e kontrollit të brendshëm dhe nivelin e riskut;
- Nuk kryhet sigurimi i brendshëm i cilësisë së punës audituese, kjo për faktin e strukturave të pa organizuara siç duhet.

Përveç këtyre aspekteve negative, nga analiza e këtij pyetësi të vetëvlerësimit janë vënë re dhe aspekte pozitive, të tilla si:

- Ekzistenca e NJAB që funksionojnë sipas të gjitha kërkesave të ligjit dhe manualit;
- Veprimtaria e tyre e auditimit përmbush pritshmëritë e menaxhimit të institucionit;
- Veprimtaria e auditimit të brendshëm është në përputhje me kodin e etikës;
- Planifikimi Strategjik dhe Vjetor reflekton rezultatet e procesit të identifikimit dhe vlerësimit të risqeve;
- Gjetjet e pasqyruara në Raport janë të argumentuara me bazën ligjore të kërkuar rast pas rasti;
- Planet e veprimit janë diskutuar dhe pranuar nga pala e audituar;
- Dosjet e auditimit përmbajnë të gjitha elementët sipas kërkesave të Manualit të Auditimit të Brendshëm.

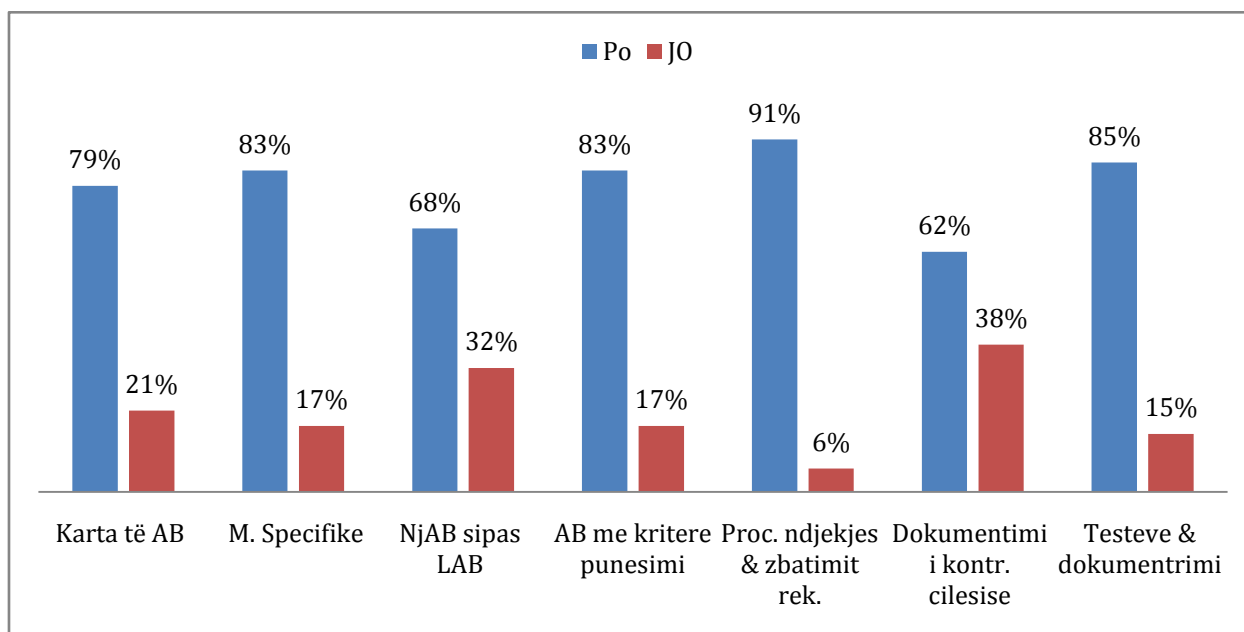

Figura 13 - Pyetësi i vetëvlerësimit të NJAB

3.7 Kufizimet e hasura nga Audituesit e Brendshëm

Audituesit e Brendshëm gjatë ushtrimit të veprimtarisë ndeshen me kufizime të ndryshme si: reduktimi i fondeve në dispozicion të NjAB, mungesa e stafit me eksperiencë në punë, koha e kufizuar për një angazhim auditimi, pa mbështetjen e duhur nga menaxhimi, mbivendosjet në punën audituese, ndryshimet e shpeshta strukturore të institucioneve të varësisë, mbështetja logjistike, trajtimi i diferencuar financiar, etj.

Audituesve të Brendshëm, në një pjesë të institucioneve të pushtetit vendor, nuk u jepet prioritet në ndjekjen e trajnimeve të organizuara brenda dhe jashtë vendit në fushën përkatëse, që tregon për nevojën e ndërgjegjësimit të menaxhimit, në lidhje me rolin dhe përgjegjësitë e audituesve të brendshëm.

Në përmbushjen e objektivave dhe programit të saj NJQH/AB, sheh me interes dhe njohjen e këtyre risqeve nga të cilat si më të mundshmet vlerësohen të jenë:

- Niveli i kualifikimit, aftësitë profesionale të stafit në strukturat e auditimit të brendshëm në tërësi;
- Procedurat e domosdoshme për miratimin dhe hyrjen në fuqi të akteve ligjore e nënligjore (qarkullimi i dokumentacionit apo vonesat) të cilat kërkojnë kohë të konsiderueshme për ndjekje dhe zbatim;
- Sigurimi i bazës së nevojshme me burime materiale dhe njerëzore për kryerjen normale të veprimtarisë;
- Vështirësi në komunikimin dhe koordinimin e veprimtarive, krijimin dhe mirëmbajtjen e një rrjeti të dhënash mbi strukturat e auditimit të brendshëm gjë që kërkon pajisje me linjë vazhdueshme interneti, telefoni, automjete etj.

3.8 Vlerësimi i performancës dhe raportimi i NJAB

3.8.1 Vlerësimi i performancës

Në procesin Planifikimit të auditimeve, NJAB i kanë kushtuar vëmendje përmirësimit të procesit të planifikimit. Prioriteti në këtë fushë është orientimi ndaj identifikimit dhe përfshirjes për auditim të fushave me risk potencial, duke u orientuar për auditime mbi fushat e qeverisjes,

menaxhimit financiar eficient, riskut dhe pajtueshmërisë me rregullat, dhe të performancës së të gjitha njësive të sistemit me qëllim kontribimin në arritjen e objektivave.

Në drejtim të performancës dhe kontributit në shtimin e vlerës dhe këshillave për menaxhimin kanë qenë dhe mbeten në fokus kryesor ato aktivitete apo fusha me risk të lartë në shtimin e vlerës, apo sistemin e kontrollit të brendshëm financiar dhe të drejtimit. Prioritet do të jetë rishikimi dhe zhvillimi i praktikave ose procedurave, të cilat sjellin efekt dhe maksimizojnë vlerën e njësive që auditojmë si dhe vetë vlerën e shërbimit të auditimit të brendshëm dhe në veçanti përmirësimin e cilësisë së rekomandimeve.

Njësitë e Auditimit të Brendshëm që në fazën e planifikimit të punës për programimin e subjekteve dhe përcaktimit të tematikave të auditimit, janë mbështetur në këto kritere:

- Përfshirjen në Planin Vjetor të Auditimit të subjekteve të cilat mbartin risk të lartë;
- Hartimi i planeve mbi bazë risku, duke u orientuar në identifikimin dhe përfshirjen për auditim të fushave me risk, duke përcaktuar prioritetet e auditimit të brendshëm në pajtueshmëri me qëllimin e njësive shpenzuese/subjektit për auditim;
- Marrja në konsideratë e mendimeve dhe sugjerimeve nga titullari i njësive publike;
- Përcaktimi i prioriteteve dhe mjeteve për të arritur objektivat me një kosto sa më të ulët;
- Përcaktimi i saktë i afatit për auditimin e radhës;
- Marrja parasysh e gjetjeve dhe rekomandimeve të lëna nga auditimi i mëparshëm.

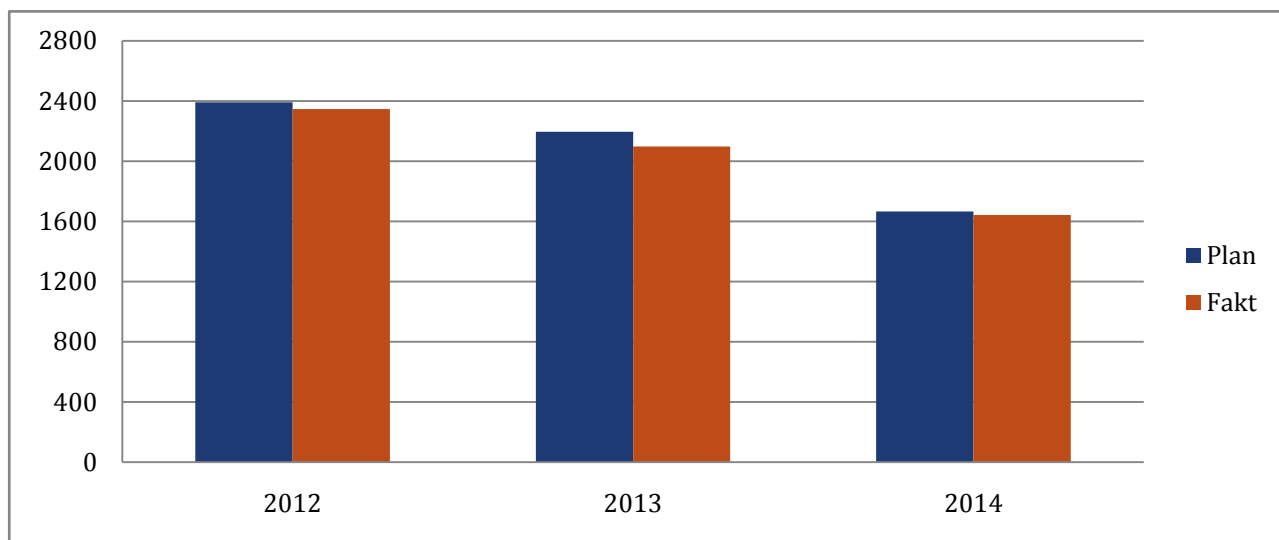

Figura 14 - Realizimi i misioneve të AB, 2012-2014

Cilësia e realizimit të angazhimeve të auditimit është rritur ndjeshëm gjatë vitit 2014. Kjo rritje vihet re si në hapat e ndjekur në planifikimin e subjekteve për t'u audituar ashtu dhe në numrin e angazhimeve të realizuara. Strukturat e auditimit të brendshëm kanë realizuar në fakt 1642 angazhime auditimi kundrejt 1665 të programuara, që e shprehur në përqindje përbën 99% të Planit Vjetor.

Në figurën 15 përcaktohet realizimi i misioneve të auditimit për vitin 2014 sipas llojit, kundrejt auditimeve të parashikuara për t'u kryer gjatë kësaj periudhe. Nga të dhënat e pasqyruara vërehet se gjatë vitit 2014 ka një përmirësim të punës në realizimin e planit vjetor krahasuar me planin e miratuar.

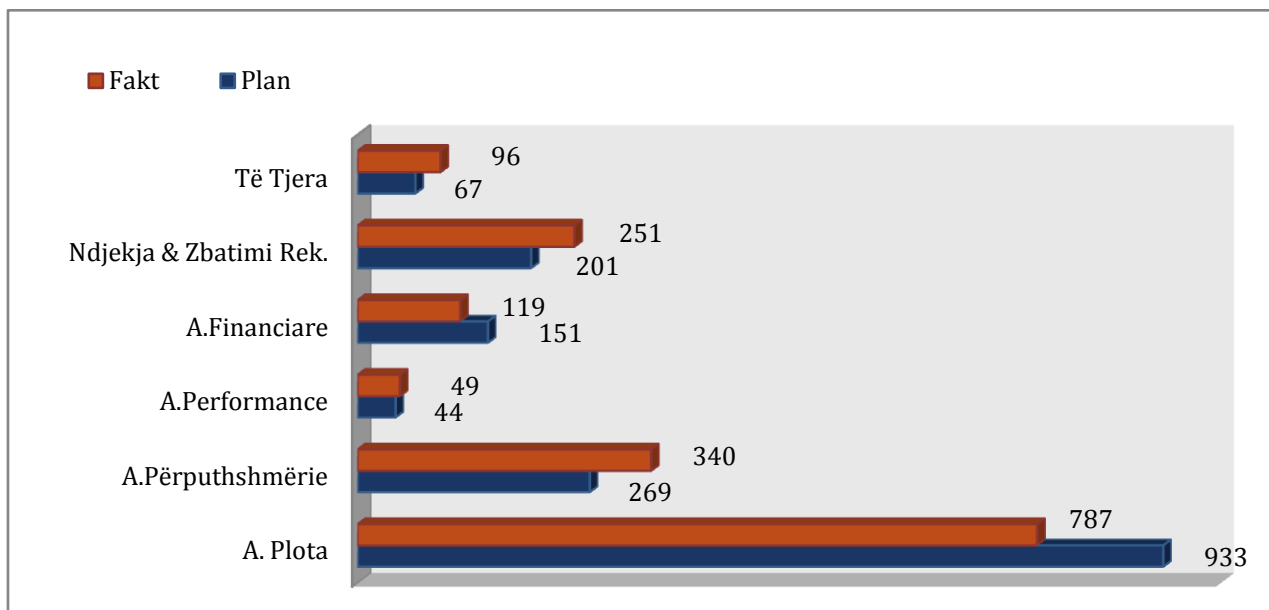

Figura 15 - Llojet e AB sipas realizimit

3.8.2 Faktorët që ndikojnë në ndryshimin e planit

Përcaktimi i fushave me risk të lartë është bërë që në fazën e planifikimit të veprimtarisë për vitin 2014. Megjithatë, si rezultat i rivlerësimit të riskut gjatë vitit dhe kur titullari e ka gjykuar të arsyeshme, janë kryer misione auditimi me urdhër të veçantë. Në subjekte në të cilat risku është vlerësuar i një niveli të lartë, vëmendje e madhe i është kushtuar procesit të ndjekjes së rekomandimeve duke synuar jo vetëm përcaktimin e dëmit të shkaktuar apo përgjegjësi, por mbi të gjitha përmirësimin dhe parandalimin në përsëritjen e fenomeneve të tilla në të ardhmen.

Në figurën 16 jepet një pasqyrim i qartë i misioneve të auditimit të brendshëm të ndarë sipas sistemeve dhe nivelet e planifikimit dhe të realizimit të tyre gjatë vitit 2014. Sipas të dhënave të analizuara vihen re shmangie të dukshme të misioneve të auditimit të brendshëm nga planifikimi në realizimin e misioneve. Analiza e veprimtarisë tregon se shmangiet më të mëdha lidhen me llojet e auditimeve të kryera. Në lidhje me këtë kanë ndikuar faktorët e mëposhtëm:

- Ndryshimi i prioriteteve në veprimtaritë e subjekteve të audituara, pra ndryshim i shkallës së vlerësimit të riskut (fushat e konsideruara me risk të ulët gjatë fazës së planifikimit kanë rezultuar me risk të një shkalle më lartë dhe anasjelltas);
- Ndryshimi i regjistrimit të riskut. Në ndryshimin e riskut u patën parasysh faktorë të cilët mund të shfaqeshin si rezultat i teknologjisë të përdorur në disa projekte informatizimi, etj.
- Ndërhyrja e titullarëve në implementimin e planeve të auditimit, duke kërkuar auditime të rëndësisë së veçantë jashtë planeve dhe pa dërguar planin e ndryshuar në NJQH/AB, ku mund të përmendim NJAB në: Ministrinë e Drejtësisë, Ministrinë e Mbrojtjes, ALUIZNI, Prefekturën Gjirokastrë, Drejtorinë e Përgjithshme të Tatimeve, Ndërmarrjen Nr.1 të Bashkisë Tiranë, etj.
- Mbyllja e gjashtë njësive të auditimit të brendshëm në mbështetje të VKM Nr.212, datë 30.03.2012 “Për miratimin e kriterëve për ngritjen e njësive të auditimit të brendshëm në sektorin publik”,
- Performancë jo në kërkesat e standardit e audituesve në kryerjen e funksionit të tyre, e theksuar kjo sidomos në stafin e punësuar rishtazi, pa eksperiencë, të patrajnuar e të pacertifikuar për njohuritë që kërkon profesioni. Një fenomen i tillë vlerësohet të ketë

sjellë vonesa në kryerjen dhe përfundimin e misionëve të auditimit brenda afateve të caktuara.

- Ndikim jo të vogël ka dhënë mbivendosja e misionëve të auditimit të parashikuara nga njësi të auditimit të brendshëm pjesë përbërëse e njësive të vartësisë me auditimet e parashikuara nga njësi auditimi të brendshëm nga institucione qendrore.

Faktorët e trajtuar më sipër janë marrë në konsideratë gjatë procesit të planifikimit strategjik dhe vjetor 2014-2018 nga NJAB dhe trajtimi i tyre synon minimizimin e impaktit negativ që ato kanë në ushtrimin normal dhe të qëndrueshëm të veprimtarisë së tyre audituese.

3.8.3 Risqet e identifikuar dhe trajtimi i tyre

Në Planet Strategjike dhe Vjetore të njësive të auditimit të brendshëm janë bërë përpjekje nga ana e audituesve të brendshëm për të identifikuar dhe vlerësuar risqet kryesore për veprimtarinë e subjekte publike, por theksojmë se kjo procedurë është akoma pak e njohur dhe e përdorur nga njësitë. Në lidhje me këtë duhet të fokusohemi në trajnimin e vazhdueshëm të audituesve të brendshëm dhe ndërgjegjësimin e tyre në lidhje me planifikimin e misionëve të auditimit me bazë risku. Një planifikim i tillë kërkon njohje të mirë të funksionimit të njësive publike dhe pavarësi të plotë të audituesve të brendshëm.

Gjatë ushtrimit të funksionit të auditimit të brendshëm në të gjithë aktivitetin e njësive publike është përfshirë vlerësimi dhe funksionimi i kontrollit të brendshëm, klasifikimi, mënyra e operimit dhe efektiviteti i tij. Ky drejtim i auditimit të brendshëm duhet vlerësuar dhe duhet parë me përparësi, për vetë faktin se mosfunksionimi i kontrollit të brendshëm, ka sjellë pasojë prezencën e risqeve dhe ndikimin e tyre në arritjen e objektivave strategjike të njësive publike. Në njësitë ku auditimi i brendshëm ka identifikuar dhe përcaktuar risqet kryesore, është informuar drejtuesi i njësive publike rreth fushave me risk ku ka nevojë të ndërmerren veprime të mëtijshme, si dhe është rekomanduar njësia për përmirësimin e sistemit të kontrollit të brendshëm dhe përcaktimin sa më të qartë të përgjegjësisë, për të menaxhuar risqet me qëllim frenimin dhe minimizimin e tij, për një vlerësim të vazhdueshëm të riskut, për rishikimin dhe rishqyrtimin rregullisht të kontrolleve respektivë. Në të gjitha sistemet, të cilat janë vlerësuar me nivel të lartë risku, auditimi është parashikuar të kryhet me një frekuencë më të shpeshtë.

Bazuar në faktorët e përmendur më sipër strukturat audituese vlerësojnë me risk më të lartë sistemet në vijim:

1. Sistemi i prokurimeve si fusha ku risku është i lartë dhe më i pranishëm. Duke iu referuar të dhënave, rastet më të shumta dhe në vlera të konsiderueshme i përkasin këtij sistemi, vlerësuar në përqindje, gjetjet në këtë sistem janë 45% të totalit;
2. Sistemi i menaxhimit të burimeve njerëzore paraqitet me risk të lartë në mënyrë të veçantë për zbatueshmërinë e kuadrit ligjor në rekrutimin e stafit sa më profesional, në pajtueshmëri me kërkesat e vendit të punës, lëvizjen e pamotivuar të punonjësve. Një nga mangësitë kryesore të këtij sistemi është ndarja jo e qartë e roleve dhe përgjegjësisë që tregon për dobësi në vetë sistemin e kontrollit të brendshëm, në përqindje zë 38% të të gjitha gjetjeve për këtë periudhë;
3. Sisteme të tjera sipas qëllimit dhe misionëve të veçanta të institucioneve konsiderohet si fusha ku risku i korrupsionit dhe mashtrimit është i pranishëm. Duke iu referuar të dhënave, raste të shumta që kapin shifrën e 1351 gjetje dhe në vlera të konsiderueshme që kapin 10% të të gjitha gjetjeve i përkasin këtij sistemi;
4. Sistemi i programimit dhe zbatimit të buxhetit është vlerësuar me risk të mesëm por ka vijuar të jetë në fokus të objektivave të auditimit. Vlerësimet në këto sisteme kanë

konsistuar jo vetëm thjesht në pajtueshmërinë me ligjet e rregullat por dhe vlerën e parasë së fondeve publike, pra në vlerësimin nëse fondet publike janë shpërndarë dhe përdorur për qëllimin që ato janë dhënë dhe deri në ç'masë është siguruar përdorimi i tyre me dobi, kursim dhe frytshmëri, e shprehur në përqindje gjetjet në këtë sistem kapin 4 % të totalit të tyre;

5. Sistemi i pagesave për personelin rezulton të ketë një nivel të konsiderueshëm risku që lidhet kryesisht me shmangie në zbatimin korrekt të procedurave ligjore të kërkuara për këtë qëllim. Vendosja e kontrolleve të pamjaftueshme dhe jo eficiente kanë sjellë rritjen e rasteve të shkeljeve dhe pagesave të parregullta për personelin e subjekteve publike, por ky sistem zë vetëm 2% të totalit të gjetjeve.

Megjithatë, për subjekte të cilat janë konsideruar të kenë kompleksitet të lartë të veprimtarisë së tyre, vlerësimi i përgjithshëm i kontrollit të brendshëm ka çuar në gjykimin se niveli i riskut është i lartë, audituesit e brendshëm kanë kryer auditime të të gjithë sistemeve. Në raste të tjera auditimet kanë konsistuar në vlerësimin e sistemeve të veçanta të cilat janë vlerësuar të kenë dhe riskun më të lartë për periudhën.

Sikurse është përmendur më lart, përcaktimi i fushave me risk të lartë është bërë që në fazën e planifikimit të veprimtarisë për vitin 2014. Megjithatë, si rezultat i rivlerësimit të riskut gjatë vitit dhe kur menaxhimi e ka gjykuar të arsyeshme, për fusha të cilat risku në situata të veçanta paraqitet më i lartë se vlerësimi në planin vjetor, janë kryer misione auditimi me urdhër të veçantë të titullarit. Atje ku risku është vlerësuar i një niveli të lartë, vëmendje i është kushtuar procesit të ndjekjes së rekomandimeve duke synuar jo vetëm përcaktimin e dëmit të shkaktuar apo përgjegjësi, por mbi të gjitha përmirësimin dhe parandalimin në përsëritjen e fenomeneve të tilla në të ardhmen.

3.8.4 Sigurimi i Brendshëm i Cilësisë

Rishikimi dhe vlerësimi i cilësisë për materialet e auditimit është realizuar nga përgjegjësi i grupit të auditimit (proces i cili është realizuar gjatë procesit të auditimit) dhe nga drejtuesi i njësisë së auditimit të brendshëm, konform kërkesave dhe procedurave të përcaktuara në manualin e auditimit të brendshëm.

Nga shqyrtimi i sigurimit të cilësisë të praktikave të auditimit, rezulton se përgjithësisht ato janë konform standarteve dhe praktikave profesionale të auditimit më konkretisht: janë dhënë opinione profesionale të mbështetura në gjykime objektive, si dhe raportet e auditimit janë përgatitur me kompetencë e profesionalizëm. Gjithnjë mbetet prioritet përmirësimi i cilësisë dhe zbatimi i standarteve të auditimit, në këtë drejtim.

Vihet re se në 28 njësitë e auditimit të brendshëm që funksionojnë me një dhe dy auditues, ky proces nuk arrin të realizohet. Kjo bën që misionet e auditimit të kryera në këto njësi të mos plotësojnë standartet e kërkuara.

3.9 Vlerësimi i gjetjeve dhe rekomandimeve

3.9.1 Gjetjet e Auditimit të Brendshëm

Në ushtrimin e funksionit të tyre, strukturat e auditimit kanë nxjerrë në pah hallkat më të dobëta dhe jo funksionale të sistemit, të cilat kanë sjellë dhe pasojat e tyre negative në përdorimin me dobi, kursim dhe frytshmëri të fondeve publike.

Gjetjet kryesore të rezultuara nga kjo veprimtari lidhen kryesisht me mosfunksionim siç duhet të sistemit të menaxhimit financiar dhe kontrollit të brendshëm, në fushën e investimeve publike, në fushën e prokurimeve, sistemin e pagave, ngritjen e strukturave dhe rekrutimin e AB etj, ku më kryesoret përmendim:

- Në fushën e menaxhimit të fondeve dhe pasurive, investimeve publike ku vlerësimi i objekteve pas investimit nuk është bërë konform rregullave, apo veprime të tjera siç është kontabilizimi i veprimeve. Bazuar në raportimet e dërguara nga njësitë e auditimit, rezulton se ka pasur probleme me menaxhimin e fondeve dhe pasurive në institucione;
- Shkelje janë konstatuar në sistemet e kontabilitetit dhe raportimit financiar, të cilat konsistojnë në gabime materiale në regjistrimin e transaksioneve të rëndësishme, shmangie nga standardet e miratuara, apo pasqyrim jo të saktë dhe korrekt të situatës financiare në deklaratat financiare;
- Probleme janë hasur gjithashtu në fushën e zbatimit të akteve ligjore dhe proceduriale, deri në moszbatim apo keqinterpretim të VKM-ve apo ligjeve;
- Në fushën e AB konstatohet se ngritja dhe funksionimi i strukturave të auditimit të brendshëm vijon të ketë probleme. Niveli relativisht i ulët i ndërgjegjësimit të menaxhimit të lartë ndaj rolit të auditimit të brendshëm ka shkaktuar në disa raste ushtrimin jo në përputhje të plotë të këtij funksioni me standardet ndërkombëtare dhe kuadrin ligjor të vendit. Në vijim vështirësi janë konstatuar dhe në mbështetjen e punës audituese apo sigurimin e kapaciteteve dhe burimeve të nevojshme;
- Qarkullimi i shpeshtë i stafit, rekrutimi i punonjësve të pacertifikuar, pa njohuritë dhe eksperiencën profesionale të kërkuar kanë ndikuar në funksionimin dhe suksesin e strukturave audituese. Është vënë re gjatë këtij viti, sidomos në institucionet qendrore ka pasur një shtim të numrit të audituesve në organikë, dhe rekrutim i punonjësve të pacertifikuar.

Të dhënat numerike mbi rastet e konstatuara të shkeljeve si dhe ndikimi financiar që ato kanë pasur në buxhetin e subjekteve të audituara janë paraqitur në mënyrë të përmbledhur në tabelën e mëposhtme:

Tabela 9 - Gjetjet sipas sistemeve, viti 2014

Vlera në 000/lekë

Totali i gjetjeve	Totali i vlerave	Sist.Proc.Organizative				Sistemi Pagesave		Sistemi Prokurimeve		Sistemi Kont. Rap.Financiar		Sisteme të tjera	
		M.Bur.Njerezore		Prog.Zbat.Buxhetit		Gjetje	Vlera	Gjetje	Vlera	Gjetje	Vlera	Gjetje	Vlera
		Gjetje	Vlera	Gjetje	Vlera								
4,441	20,138,457	685	7,581,470	426	832,476	812	326,403	480	9,012,164	687	290,522	1,351	2,095,420

Vërehet se nga auditimet e kryera janë konstatuar 4441 raste të shkeljeve, për të cilat gjetjet llogariten në 20138 milion lekë.

Në figurën 17 tregohet në mënyrë të qartë se gjatë vitit 2014, sistemi i prokurimeve dhe sistemi i menaxhimit të burimeve njerëzore kanë pasur gjetjet me vlerë më të madhe të shkeljeve të konstatuara.

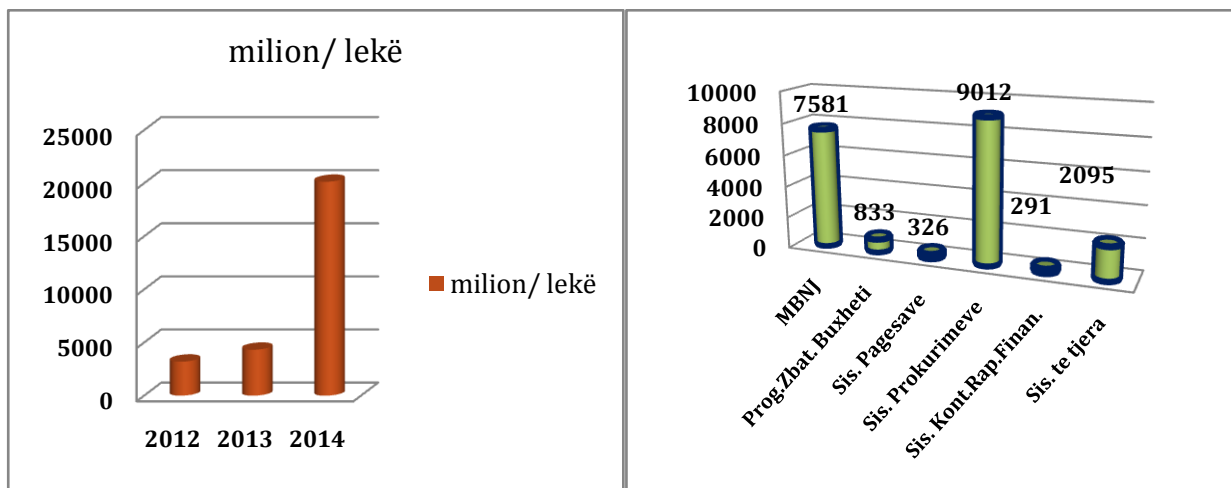

Figura 16 - Niveli i gjetjeve në tre vitet e fundit **Figura 17 - Gjetjet në vlerë sipas sistemeve (në mln/lekë)**

Në mbështetje të seksionit të mësipërm, sistemeve me risk më të lartë i përkasin dhe gjetjet dhe problematikat kryesore që kanë dalë si rezultat i auditimeve. Vlerësimi i riskut konsiderohet të jetë një proces i dobishëm tek i cili audituesit mbështesin planifikimin e punës së tyre duke kërkuar gjithashtu rritjen e efektivitetit të saj. Ndryshimi i planeve të auditimit tregon se ndonëse ka filluar të zbatohet, vlerësimi i riskut duhet të zhvillohet dhe përsoset më tej e në pajtueshmëri të plotë me standardet e fushës.

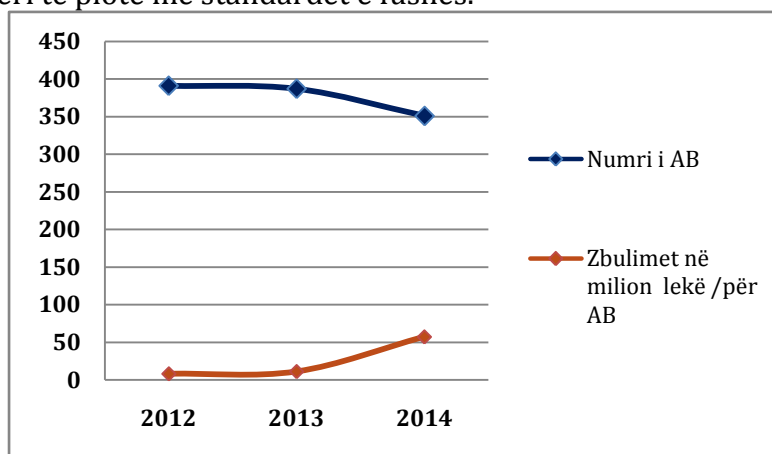

Figura 18 - Zbulimet në vlerë/për auditues

Sipas figurës 18, vihet re, se megjithëse është ulur numri i audituesve gjatë 3 viteve kemi një rritje në lidhje me zbulimet në vlerë/për një auditues. Peshën më të madhe në lidhje me këtë tregues e zënë gjetjet e realizuara nga njësitë e auditimit të brendshëm në Ministrinë e Financave me 16 682, 8 milion lekë, në Institutin e Sigurimeve Shoqërore me 545 milion lekë, në Ministrinë e Energjisë dhe Industrisë me 364.2 milion lekë, në Ministrinë e Mbrojtjes me 232.6 milion lekë, në Ministrinë e Arsimit me 105 milion lekë, etj.

Por theksojmë se ky tregues nuk vlen për një pjesë të njësive të auditimit të brendshëm, të cilat në këtë periudhë e kanë këtë tregues në vlerën zero. Këtu mund të përmendim një pjesë të konsiderueshme të pushtetit vendor si: Bashkia Kavajë, Bashkia Pogradec, K.Qarkut Peshkopi, Bashkia Bulqizë, K.Qarkut Durrës, Bashkia Gramsh, Bashkia Ballsh, Bashkia Orikum, Bashkia Fier, si dhe institucione të tjera si: Drejtoria e Përgjithshme e Tatimeve, Prokuroria e Përgjithshme, AZHBR, Albcontrol, etj.

3.9.2 Rekomandimet e AB

Objektivi strategjik i auditimit të brendshëm nuk mund të arrihet plotësisht nëse do të synojë vetëm vlerësimin e sistemeve të kontrollit të brendshëm, menaxhimin e riskut dhe të qeverisjes. Dhënia e rekomandimeve të zbatueshme dhe që i shtojnë vlerë subjektit të audituar është pjesa tjetër dhe shumë e rëndësishme e funksionit të auditimit të brendshëm, ç'ka është dhe misioni i këtij funksioni. Arritja e këtij objekti përcaktohet, në një masë të madhe, nga cilësia dhe zbatueshmëria e rekomandimeve, por tregon gjithashtu përgjegjësinë e auditimit për të gjetur rrugët më efektive për ndërgjegjësimin e menaxhimit të subjekteve publike mbi vlerën dhe përfitimet nga zbatimi i rekomandimeve.

Ndër rekomandimet më kryesore të dhëna nga NJAB mund të përmendim:

1. Rekomandime për përmirësimin *e sistemit të kontrollit të brendshëm* me qëllim që të sigurohet përdorimi me efektivitet, ekonomi dhe efikasitet të fondeve publike. Këto rekomandime synojnë në rritjen e cilësisë së planifikimit dhe zbatimit të buxhetit të shtetit, vendosjen e rregullave të kujdesshme për parandalimin e mashtrimit dhe vjedhjes, ruajtjen e aseteve etj;
2. Rekomandime që lidhen me *përmirësimin e proceseve të vendimmarrjes të politikave, të procedurave dhe hartimit të strategjive të cilat i ndihmojnë organizatat publike për përcaktimin sa më real të prioriteteve dhe objektivave vjetore, afatmesëm dhe afatgjatë*. Këto rekomandime synojnë në përmirësimin e veprimtarisë së strukturave vendimmarrëse, riorganizimin e bordeve dhe këshillave drejtues dhe shpeshherë rishikimi i funksioneve të drejtuesve të nivelit të lartë dhe të mesëm të menaxhimit;
3. Rekomandime për përmirësimin *e proceseve të implementimit të politikave, kuadrit ligjor e procedural të brendshëm e të jashtëm* që drejton veprimtarinë e njësive publike. Këto rekomandime synojnë në vendosjen e procedurave dhe rregullave të qarta për parandalimin e fenomeneve negative, verifikimeve, autorizimeve, ndarjen e detyrave sipas funksioneve dhe roleve të çdo nëpunësi;
4. Rekomandime për *zhvillimin profesional të punonjësve* në subjektet publike dhe sidomos stafit që punon në strukturat e menaxhimit financiar.

Tabela 10 - Zbatimi i rekomandimeve për vitin 2014

Llojet e rekomandimeve sipas prioriteteve					
Prioritet i lartë		Prioritet i mesëm		Prioritet i ulët	
Pranuar	Zbatuar	Pranuar	Zbatuar	Pranuar	Zbatuar
3176	1232	2906	1319	1568	760

Është e njohur që përgjegjësia e zbatimit të rekomandimeve rëndon mbi vetë drejtuesit e subjekteve të audituara, por nga ana tjetër përgjegjësia e auditimit të brendshëm nuk kufizohet vetëm në dhënien por dhe në ndjekjen e zbatimit të rekomandimeve pasi dhe rezultatet e punës audituese varen në një masë të madhe nga ky faktor. Nëse auditimi i brendshëm do të luajë një rol pasiv, i cili do të konsistonte thjesht në dhënien e rekomandimeve, që jo rrallë rezultojnë të paqarta dhe të paaplikueshme, atëherë nuk do të kishim përmbushje të misionit dhe objektivave të tij strategjikë, pra për vlerë të shtuar të subjektit të audituar apo përmirësim të veprimtarisë së tij. Për këtë arsye, vlerësimi i veprimtarisë së strukturave të auditimit nuk është kufizuar vetëm në paraqitjen e propozimeve për masa dhe rekomandimet e dhëna, por ka konsideruar si tregues të rëndësishëm dhe shkallën e zbatimit të këtyre rekomandimeve. Tabela 10 jep informacion mbi shkallën e zbatueshmërisë së rekomandimeve sipas prioritetit të tyre. Konstatohet se treguesi për zbatimin e rekomandimeve është pozitiv,

pasi përveç faktit që ato janë pranuar 100%, zbatueshmëria e tyre është në nivele të jo të kënaqshme, 45% dhe pjesa tjetër është në proces zbatimi dhe i takon kryesisht rekomandimeve me prioritet të mesëm dhe të ulët.

Këto rekomandime i referohen gjetjeve të konstatuara dhe kanë synim përmirësimin e sistemeve përkatëse, uljen e nivelit të riskut në këto sisteme dhe dhënien e këshillave për zgjidhje që mundësojnë parandalimin e rasteve të shkeljeve në të ardhmen.

Nga analiza e veprimtarisë së njësive të auditimit të brendshëm konstatohet se vazhdojnë përpjekjet e audituesve për rritjen e cilësisë së rekomandimeve të lëna për zbatim. Të dhënat e mësipërme tregojnë se pranimi i rekomandimeve dhe procesi i zbatimit të tyre në shkallë të lartë janë rezultat i përmirësimit të cilësisë së punës së vetë audituesve. Gjithashtu, kjo shoqërohet me një kuptim më të drejtë të menaxhimit të subjekteve të audituara mbi vlerën dhe përfitimet e auditimit të brendshëm. Në figurën 19, jepet një pasqyrim i nivelit të rekomandimeve sipas prioriteteve gjatë tre viteve të fundit.

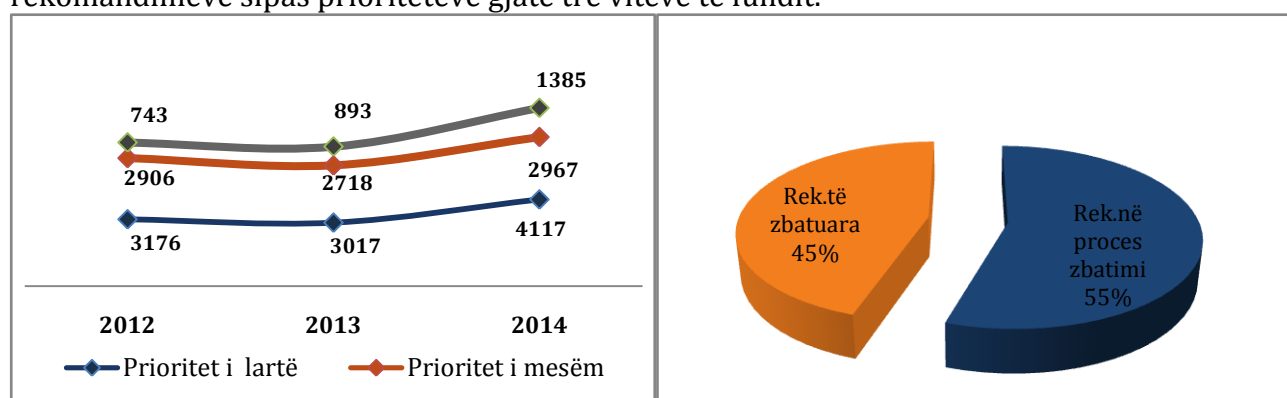

Figura 19 - Niveli i rekomandimeve 2012-2014 (në numër) **Figura 20 - Zbatimi i rekomandimeve viti 2014**

Përpjekjet e auditimit për të përmirësuar punën në drejtim të zbatueshmërisë së rekomandimeve gjatë vitit 2014 reflektohen dhe në planifikimin dhe kryerjen e auditimeve specifike për ndjekjen e rekomandimeve. Planifikimi dhe më pas kryerja e angazhimeve për të verifikuar ndjekjen e rekomandimeve ka ndikuar ndjeshëm për të siguruar informacionin mbi vazhdueshmërinë dhe vlerën e auditimeve. Për më tepër, praktika të tilla i shërbejnë dhe vetë punës së audituesve pasi zbatimi i rekomandimeve dhe vlera e tyre shërbejnë dhe si matës i performancës së veprimtarisë audituese.

3.10 Vlerësimi i veprimtarisë së NJAB-ve nga NJQH/AB

Puna e Njesisë Qendrore të Harmonizimit për Auditimin e Brendshëm është bazuar në objektivat e planit vjetor të miratuar dhe mbështetur në bazën ligjore që rregullon veprimtaritë e auditimit të brendshëm në sektorin publik. Në lidhje me këtë është punuar në mënyrë intensive për zbatimin dhe forcimin e qëllimit dhe të misionit të NJQH/AB.

Gjatë vitit 2014 u analizuan raportet periodike si dhe planet strategjike dhe vjetore të njësive të auditimit të brendshëm për vitet 2015-2019. Nga kjo analizë përveç arritjeve kanë dalë dhe problematika të cilat janë shtruar për zgjidhje nga NJQH/AB, të tilla si:

- NJAB, të cilat nuk i janë përmbajtur formatit të miratuar të raportimit dhe planifikimit;
- NJAB, që kanë bërë ndryshime të planeve të auditimit gjatë vitit dhe nuk kanë njoftuar në NJQH/AB sipas përcaktimeve në aktet nënligjore;

- mbivendosje të planeve të auditimit të brendshëm mes njësive të auditimit të brendshëm të njësive të vartësisë dhe njësive të auditimit të brendshëm në institucionet qendrore, si: Ministria e Arsimit dhe Sporteve me Universitetet; Ministria e Financave me Drejtoritë e Përgjithshme të Doganave dhe Tatimeve; Ministria e Shendetësisë me Qëndrat Spitalore; Ministria e Transportit dhe Infrastrukturës me Albcontrol, UKT, Autoritetin Portual Durrës etj.; Ministria e Brendshme me Prefekturat dhe Drejtoritë e Policisë; Ministria e Energjisë me KESH, OST, Albpetrol etj. problem që është shtruar për zgjidhje nga njësitë e auditimit të brendshëm;
- nivel i ulët i zbatimit të rekomandimeve të lëna nga NJAB dhe mos nxjerrje e përgjigjesisë në këtë drejtim;
- ekzistenca e institucioneve të cilat kanë punësuar auditues të brendshëm jashtë kriterëve të përcaktuara në ligj;
- ekzistenca e institucioneve të cilat megjithëse me ligj duhet të kryejnë shërbimin e auditimit të brendshëm me një nga mënyrat e përcaktuara në ligj, nuk kanë bërë asnjë përpjekje për t'iu përgjigjur këtij detyrimi ligjor. Këtu përfshihen kryesisht institucione të pavarura si: Presidenca, Akademia e Shkencave, Avokati i Popullit, Komisioni Qendror i Zgjedhjeve, Autoriteti i Konkurrencës, etj;
- mos llogaritje të saktë të burimeve njerëzore, ditëve të punës në dispozicion si dhe të buxhetit vjetor të njësive të auditimit të brendshëm;
- mos identifikim të risqeve dhe si rrjedhojë mos plotësim i formatit për analizën e riskut.

Disa nga këto problematika i janë bërë të ditura njësive të auditimit të brendshëm respektive, në mënyrë që këto fenomene të mos përsëriten në të ardhmen. Për këtë ka patur komunikime të vazhdueshme dhe për probleme të rëndësishme i janë dërguar dhe shkresa zyrtare titullarëve të institucioneve përkatëse, si psh: Shërbimit Social Shtetëror, Drejtorisë së Përgjithshme të Transportit Rrugor, Universitetit të Mjekësisë, Bashkisë Durrës, Bashkisë Krujë, Bashkisë Prrenjas dhe Shërbimit Informativ Shtetëror.

Në lidhje me problematikën e punësimit të audituesve të brendshëm jashtë kriterëve i është drejtuar shkresë nga Ministri i Financave, titullarëve të institucioneve respektive të cilët në shumë raste kanë reaguar me lëvizjen e këtyre audituesve të brendshëm.

Nga njësitë e auditimit të brendshëm është ngritur si problem nevoja e përmirësimit të evidencave të raportimit dhe planifikimit, në lidhje me këtë është ngritur grupi i punës “Për standartizimin rishikimin e formateve të raportimit dhe të planifikimit mbi veprimtarinë e auditimit të brendshëm në sektorin publik”, i cili po punon për finalizimin e këtyre përmirësimeve.

Lidhur me mbivendosjet e auditimit të brendshëm është programuar një saktësim në aktet përkatëse nënligjore për të mos e lejuar këtë fenomen në të ardhmen.

Përveç problematikave si më sipër, në veprimtarinë e AB në sektorin publik, gjatë vitit 2014, u vu re një ndërgjegjësim në rritje si nga ana e strukturave të auditimit të brendshëm ashtu dhe nga ana e titullarëve të institucioneve, të cilët gjithnjë e më tepër po kuptojnë rolin e auditimit si një vlerësues i sistemeve të kontrollit të brendshëm në organizatë ashtu edhe si këshillues për ta. Kjo vërehet ndër të tjera në reflektimet e përmirësimit për mangësitë që lidhen me planet dhe raportimet, me nivelin e realizimit të planeve të auditimit, me numrin e lartë të rekomandimeve të pranura e të zbatuara.

Rishikimi i metodikave specifike. Gjatë kësaj periudhe NJQH/AB në zbatim të kërkesave të manualit të AB-së, ka rishikuar metodikat specifike të NJAB-ve dhe ka bërë komentet e nevojshme për njësitë e auditimit të brendshëm në: Prefekturën Korçë, Bashkinë Korçë,

Ministrinë e Punëve të Brendshme, Entin Kombëtar të Banesave, Ministrinë e Zhvillimit Urban dhe Turizmit, Universitetin Bujqësor Tiranë dhe Bashkinë Tiranë.

Problematikat e rezultuara konsistojnë në mos pasqyrimin e qartë të të gjitha fazave të zhvillimit të veprimtarive të AB-së, planifikim, puna në terren, raportim dhe ndjekje e rekomandimeve, në emërtimin dhe strukturën e manualit, etj, të cilat i janë bërë me dije njësive respektive.

Monitorimi i Sistemit dhe Sigurimi i Jashtëm i Cilësisë. NJQH/AB sipas përcaktimeve ligjore, ka detyrim monitorimin e veprimtarisë së njësive të auditimit të brendshëm në sektorin publik. Gjatë vitit 2014 nuk i janë përgjigjur këtij detyrimi ligjor një pjesë e konsiderueshme e njësive të auditimit të brendshëm. Nga 1642 misione auditimi të realizuara janë paraqitur për monitorim vetëm 473 raporte finale. Nga ministritë e linjës nuk kanë dërguar zyrtarisht raportet finale Ministria e Arsimit dhe Sporteve, Ministria Mbrojtjes, Ministria e Punëve të Jashtme, Ministria e Drejtësisë, Ministria e Kulturës dhe Ministria e Mjedisit. Një pjesë e madhe e institucioneve qendrore kanë dërguar zyrtarisht raportet finale dhe memorandumet.

Nga prefekturat, përveç Prefekturës Tiranë, Prefekturës Korçë dhe Prefekturës Berat, nuk është përgjigjur asnjë institucion tjetër.

Nga pushteti vendor janë përgjigjur Bashkia Tiranë, Bashkia Patos dhe Bashkia Korçë ndërsa përsa i përket institucioneve të pavaruara, këtë detyrim ligjor nuk e ka përmbushur asnjë nga instituconet.

Në lidhje me monitorimin e raporteve finale dhe memorandumëve, të dërguara nga njësitë e auditimit të brendshëm vlerësohet se gjatë këtij viti vihen re mangësitë e përmendura në vijim.

Strukturën e raporteve dhe memorandumëve. Një pjesë e raporteve finale të Ministrisë Shëndetësisë që janë monitoruar, ka mangësi në strukturën e standartizuar të dhënë në manualin e auditimit të brendshëm si: janë pasqyruar raporte pa përmbledhje ekzekutive si psh në auditimet e kryera në Qendrën Kombëtare të Kontrollit të Barnave Tiranë, Institutin e Shëndetit Publik, Shërbimin Spitalor Mat etj.

Nuk jepen të qarta gjetjet, konkluzionet e planit të veprimit (rekomandimet) dhe baza ligjore mbi të cilat mbështeten gjetjet e rekomandimet, standarde këto që duhen përmirësuar me qëllim që përdoruesit e raporteve dhe memorandumëve t'i besojnë punës së auditimit të brendshëm.

Gjithashtu, në raportet finale nuk janë paqyruar observacionet nga subjektet e audituara, që në vijim shoqërohet me mos zbatim të rekomandimeve të lëna nga auditimi i brendshëm, fakt i cili flet për standarte të ulëta bashkëpunimi të audituesit me punonjësit e audituar. Të gjitha këto kërkesa të nënvizuara në manualin e auditimit si standarte të sjelljes me subjektin e audituar e që duhen zbatuar nga audituesit e brendshëm.

Komunikimi i audituesit. Në lidhje me këtë, nënvizojmë disa mangësi që lidhen me gjuhën e përdorur në këto raporte, që në disa raste është e vështirë për t'u kuptuar nga përdoruesit e raporteve. Ky standard duhet përsosur në mënyrë të tillë që raportet e auditimit të sjellin komunikim të mirë dhe efektiv për menaxhimin duke pasqyruar objektivitet, përmbajtje dhe tonalitete të besueshëm, të qartë dhe bindës si psh: në raportimet e Autoritetit Kombëtar të Ushqimit, Ministrinë e Shëndetësisë, KESH sha, etj.,

Gjatë kryerjes së auditimeve mbarten akoma koncepte që bien në kundërshtim me aktet ligjore dhe nënligjore në fuqi, të cilat materializohen në përgatitjen e raporteve, në një kohë që audituesit kanë detyrë të veprojnë në pajtim me standardet e auditimit. Në respektim të

standardeve të auditimit, audituesit e brendshëm japin rekomandime për përmirësimin e proceseve dhe jo për personat përgjegjës.

Niveli i ulët i rekomandimeve. Në NJAB e Ministrisë së Bujqësisë konstatojmë si mangësi se shkresat mbi evadimin e raporteve të auditimit nënshkruhen nga Drejtori i Drejtorisë së AB-së, ndërkohë që kjo përgjegjësi është vetëm e Ministrit, pasi masat dhe rekomandimet e AB-së, urdhërohen për zbatim nga titullari i institucionit prej të cilit ato varen (neni 11 i Ligjit Nr.9720, datë 23.4.2007, i ndryshuar).

Gjithashtu, në shumë raporte finale të hartuara nga disa NJAB të tilla: Ministria e Bujqësisë, Ministria e Financave, Ministria e Punëve të Brendshme, Instituti i Sigurimeve Shoqërore, konstatohet se audituesit krahas dhënies së rekomandimeve me natyrë ndreqjen e parregullsive, kanë propozuar edhe marrjen e masave disiplinore ose fillimin e ecurisë disiplinore ndaj personave përgjegjës. Sipas standardeve të auditimit të brendshëm, rekomandimet e auditimit duhet të fokusohen vetëm në drejtim të përmirësimit të proceseve të punës për t'i ardhur në ndihmë titullarit për arritjen e objektivave të njësisë publike.

Përfshirja e ekspertëve të jashtëm. Gjithashtu, vërehet se në disa grupe auditimi angazhohen nëpër misione punonjës të tjerë të njësisë publike, të cilët nuk kryejnë detyrën funksionale të audituesit të strukturës, e për rrjedhojë angazhimi i tyre lë shteg të mundshëm për të krijuar premisa me efekte negative që lidhen me cilësinë e punës audituese, pasi këta punonjës nuk janë të certifikuar si auditues të brendshëm. Këtu mund të përmendim Ministrinë e Shëndetësisë, Autoritetit Kombëtar të Ushqimit, Prefekturën Kukës, etj.

Mënyra e planifikimit. Në lidhje me këtë, rezultojnë mangësi në programimin e misioneve të auditimit. Mangësitë konsistojnë në mos përcaktimin e saktë të hapave praktikë që ndërmerren për fillimin, kryerjen e misionit dhe rishikimin e punës auditimit. Mbarëvajtja e punës në zbatimin e një misioni është e lidhur ngushtë me programimin i cili zë një pjesë të rëndësishme të kohës së misionit, standart i cili duhet zbatuar rigorozisht që puna e auditimit të jetë efiçente. Këtu mund të përmendim: Prefekturën Korçë, Ministrinë e Shëndetësisë, Drejtorinë e Përgjithshme të Policisë, Universitetin e Tiranës, Autoritetin Portual Durrës, etj. Si rrjedhim pak nga këto misione japin përgjigje të qarta për funksionimin e sistemeve të kontrollit të brendshëm, për përputhshmërinë ligjore të gjetjeve të rezultuara, apo performancën e subjektit, për vlerësimin e riskut.

Vlerësimi i cilësisë së NJAB. NJQH/AB, në bazë të programit vjetor të miratuar, ka kryer disa angazhime për vlerësimin e cilësisë së njërive të auditimit të brendshëm në Shërbimin Kombëtar të Punësimit Tiranë, Prefekturën Korçë dhe në Drejtorinë e Përgjithshme të Tatimeve.

Gjithashtu, janë kryer misione mbi verifikimin e zbatimit të rekomandimeve në: Ujësjellës-Kanalizime Korçë, Qendrën Spitalore Universitare “Nënë Tereza” Tiranë dhe në Bashkinë Vlorë, në të cilat janë konstatuar problematika që lidhen me mosvlerësim të plotë të performancës së subjektit të audituar, mostrajtim si duhet dhe korrekt të gjetjeve të auditimit, etj.

Sigurimi i jashtëm i cilësisë është i përcaktuar në standardin 1312 të IIA-së dhe përcakton detyrimin që: “Vlerësimet e jashtme duhet të kryhen të paktën një herë në 5 vjet nga një rishikues i kualifikuar dhe i pavarur, ose nga një grup rishikuesish jashtë njësisë”.

Përputhja me standardet e aplikueshme shkon përtej pajtueshmërisë me politikat dhe procedurat e miratuara pasi përfshin: vlerësimin e performancës së vetë njësisë së auditimit dhe nivelin e efektivitetit të saj.

3.11. Aktivitetet e trajnimit të Audituesve të Brendshëm

3.11.1 Certifikimi i Audituesve të Brendshëm

NJQHAB-ja ka vijuar veprimtarinë e saj për organizimin dhe administrimin e procesit të certifikimit të audituesve të brendshëm publik, si produkt bashkëpunimi midis saj dhe Komisionit të Kualifikimit, si organi përgjegjës i këtij procesi.

Programi i certifikimit të vitit 2014, është bazuar në vlerësimin e nevojave të audituesve të brendshëm për t'u certifikuar si auditues publik, referuar edhe punësimin në stafet e auditimit të brendshëm në disa njësi publike, të një numri personash të pa certifikuar.

Gjatë vitit 2014, NJQHAB për të realizuar procesin e kualifikimit dhe certifikimit të personelit auditues, hartoi urdhërin nr.65, datë 22.07.2014, të Ministrit të Financave, akt që e ngarkonte këtë strukturë të fillonte procedurat përkatëse të trajnimit dhe certifikimit për AB, për të fituar titullin "Auditues i Brendshëm në sektorin publik".

Si rezultat i zbatimit të urdhërit të mësipërm, u përzgjedhën mbi bazën e kriterëve të miratuara për regjistrim nga Komisioni i Kualifikimit dhe NJQHAB-ja, 80 kandidatë gjithsej, të cilët i janë nënshtruar një procesi intensiv ciklesh leksionesh në 4 module programesh, me tema të cilat kanë patur si synim të japin njohuritë e mjaftueshme, teorike e praktike për kryerjen e shërbimit të auditimit.

Vëmendje e vecantë është treguar në miratimin, e kurrikulave të programeve dhe përzgjedhjes së stafit të trajnerëve, duke synuar në hartimin dhe miratimin e programeve të cilat në përmbajtje kanë nga 10 tema secili modul, me nga 3 orë mësimore cdo temë dhe me një total prej 120 orë mësimore, si cikël i plotë leksionesh certifikimi.

Në të ardhmen, në kuadër edhe të disa prioriteteve dhe objektivave strategjikë të vendosur në programin e punës për vitin 2015, me qëllim eliminimin e mangësive dhe problemeve të hasura, do të shikohet mundësia e zgjedhjes së temave dhe kurrikulave në programet e lëndëve, që duhet të jenë në përputhshmëri me programin e certifikimit, i cili do të rishikohet në funksion të atyre ndryshimeve ligjore që do të pësojë ligji, procese të cilat do të kryhen në bashkëpunim të ngushtë me ekspertët e SIGMA (Support for Improvement in Governance and Management), duke përmirësuar procesin e certifikimit dhe përgatitjen e kandidatëve në mënyrë sa më profesionale.

3.11.2 Trajnimi i vijueshëm profesional

Në kuadër të Programit të Trajnimit të Vijueshëm Profesional për Audituesit e Brendshëm në sektorin publik për vitin 2014, NJQH/AB, gjatë periudhës qershor –nëntor 2014, zhvilloi 7 fazat e trajnimit të vijueshëm profesional për audituesit e brendshëm, me 42 orë gjithsej për çdo grup pjesëmarrësish.

Ishte parashikuar të trajnoheshin 350 auditues në detyrë, të ndarë në shtatë grupe trajnimi me rreth 50 pjesëmarrës për çdo fazë. Në fakt, në trajnim morën pjesë 280 auditues të brendshëm në detyrë, të shpërndarë sipas institucioneve qendrore dhe atyre të pushtetit vendor. Ndërsa rreth 50 punonjës të NjAB, nuk morën pjesë në këtë proces trajnimi pasi nuk përmbushnin kriterin e certifikimit si AB dhe ju nënshtruan procesit të certifikimit për AB.

Në përfundim të trajnimit, për herë të parë, është kryer testim për temat e trajtuara ku dhe ka rezultuar se 21% e pjesëmarrësve u vlerësuan me 40-60 pikë, 54% e pjesëmarrësve u vlerësuan me 60- 80 pikë dhe vetëm 25% e pjesëmarrësve u vlerësuan mbi 80 pikë. Rezultatet e testimit janë bërë pjesë e regjistrimit të audituesve të brendshëm në detyrë pranë NJQH/AB. Gjithashtu, pjesëmarrësve në trajnim iu është marrë dhe opinion për cilësinë e trajnimit dhe dobishmërinë e tij, për aftësinë profesionale të trajnerëve, metodat e përdorura dhe materialet e trajnimit të shpërndara, si dhe për organizimin dhe mjedisin e trajnimit.

Në fund të vitit 2014 u miratua programi i trajnimit nga Ministri i Financave me urdhërin nr. 104, datë 19.12.2014 “Për programin e trajnimit të vijueshëm profesional për audituesit e brendshëm në sektorin publik për vitin 2015” dhe është bazuar në kërkesat dhe nevojat për trajnim të audituesve të brendshëm, të identifikuara në planin vjetor të njësive të auditimit të brendshëm.

Temat e këtij trajnimit do të ofrohen nga ekspertë të huaj të projektit “Implementimi i një sistemi modern të Menaxhimit Financiar dhe Kontrollit dhe Inspektimit Financiar Publik në Shqipëri”, i financuar me fondet IPA 2012.

Programi është konceptuar në tre module kryesore sipas gupeve respektive të përcaktuara si më poshtë:

- Moduli i I-rë është hartuar për drejtuesit e NJAB, të cilët janë përgjegjës dhe pjesëmarrës direkt në planifikimin, monitorimin dhe vlerësimin e performancës së auditimit të brendshëm në institucionet e tyre.
- Moduli i II-të është hartuar për audituesit e brendshëm me eksperiencë dhe përvojë pune më shumë se tre vjet në fushën e AB, të cilët kryesisht janë përgjegjës për planifikimin, kryerjen dhe përfundimin e angazhimeve të auditimit.
- Moduli i III-të është hartuar për audituesit e rinj në detyrë dhe me më pak se 3 vjet përvojë në fushën e AB, qëllimi i të cilëve është përfitimi i njohurive dhe rritja e performancës dhe aftësive audituese.

3.11.3 Mangësitë e Auditimit të Brendshëm

Lidhur me auditimin e brendshëm, mangësitë e vërejtura, si më poshtë:

- Sistemet e kontrollit të brendshëm nuk janë të njohura plotësisht nga titullarët e njësive publike, prandaj ata nuk kanë një koncept të qartë mbi rolin e auditimit të brendshëm;
- Mbivendosja e planifikimit të auditimit në mes të auditimit të brendshëm në ministrinë e linjës dhe njësive të auditimit të brendshëm në njësitë e varësi;
- Sigurimi i një cilësi më të mirë në veprimtarinë e auditimit të brendshëm ende mbetet një çështje e ndjeshme, edhe pse zgjidhjet kërkojnë në çdo vlerësimin e këtij aktiviteti në sektorin publik;
- Funksionimi i njësive të auditimit të brendshëm në kundërshtim me ligjet dhe aktet nënligjore, mbetet një çështje e pazgjidhur për një kohë të gjatë;
- Vlerësimi i riskut është një proces pak i zhvilluar në aktivitetin e auditimit. Nga ana tjetër, koncepti i "Menaxhimit të Riskut" mbetet një temë të re;
- Stabiliteti i stafit profesional është një problem që haste shpesh me auditimin e brendshëm në njësitë e varësisë ose njësitë e qeverisjes vendore;
- Zhvillimi dhe përmirësimi i kuadrit rregullator dhe ligjor për auditimin e brendshëm në sektorin publik mbetet në fokusin e NJQH/AB.

KAPITULLI IV: PLANI I AKTIVITETEVE PËR PERIUDHËN NË VIJIM

Më poshtë jepen masat që parashikohen të ndërmerren në fushën e MFK për vitin 2015:

1. Rishikimi i kuadrit nën ligjor të menaxhimit financiar dhe kontrollit në përputhje edhe me ndryshimet përkatëse të bëra në ligjin nr.10296, datë 08.07.2010 “Për menaxhimin financiar dhe kontrollin” (në bashkëpunim me struktura të tjera kryesore përgjegjëse).
2. Realizimi i objektivave strategjike të MFK deri në vitin 2020, si pjesë e Strategjisë së Menaxhimit të Financave Publike 2014-2020.

3. Hartimi i udhëzimit të drejtuesit të financave të njësive publike për përcaktimin e strukturës organizative dhe funksionit të Nëpunësit Zbatues.
4. Hartimi i udhëzimit mbi kooordinatorin e menaxhimit financiar dhe kontrollin dhe koordinatorin e riskut.
5. Monitorimi në vazhdimësi i procesit të caktimit të nëpunësve zbatues në çdo nivel në NJQP, me qëllim përmbushjen e kriterëve ligjore dhe dhënien e rekomandimeve për përmirësimin e strukturave.
6. Në mbështetje të aktiviteteve të parashikuara në "Planit 5-vjeçar për zbatimin e një sistemi modern të menaxhimit financiar dhe kontrollit (2011-2016)" miratuar me Urdhër të Ministrit të Financave nr.11841, datë 10.06.2011 vazhdimi i realizimit të aktiviteteve të projektit "Implementimi i një sistemi modern të Menaxhimit Financiar dhe Kontrollit dhe Inspektimin Financiar Publik në Shqipëri" financuar nga fondet IPA 2012.
7. Përmirësimi i procesit të menaxhimit të riskut dhe hartimit të strategjisë së riskut në njësitë qendrore dhe vendore në përputhje me aktet e reja nënligjore të MFK, nëpërmjet asistencës së vazhdueshme të institucioneve dhe trajnimeve në shkallë të gjerë. Vazhdimi i bashkëpunimit me Kontrollin e Lartë të Shtetit, për të pasur objekt të punës së tyre dhe kërkesat e ligjit të MFK, duke u fokusuar më shumë në menaxhimin e riskut (praktikë që tashmë ka filluar).
8. Bashkëpunimi me Drejtorinë e Përgjithshme të Buxhetit, për zbatimin e kërkesave të udhëzimit nr. 8, datë 29.03.2012 "Për procedurat standarde të përgatitjes së Programit Buxhetor Afatmesëm", për dërgimin nga NJQQ, të formularit që lidhet me identifikimin dhe kostimin e risqeve për objektivat e paraqitura.
9. Bashkëpunimi në vazhdimësi me Shkollën Shqiptare të Administratës Publike (ASPA) për realizimin e trajnimeve të planifikuara me tematikë "Konceptet e MFK me fokus përgjegjshmëria menaxheriale", "Menaxhimi i riskut" dhe "Procedurat për përgatitjen e hartës së proceseve dhe gjurmës së auditit", me grupe të ndryshme interesi të institucioneve publike.
10. Krijimi i një rrjeti profesional të NJQH/MFK, me eksperte të fushës së financave publike me qëllim shkëmbimin e eksperiencave dhe harmonizimin/përmirësimin e akteve ligjore dhe nënligjore.
11. Organizimi i një konference me titullarët e institucioneve kryesore vendore për rritjen e ndërgjegjësisimit mbi kontrollin e brendshëm pas ndryshimeve të nëpunësve autorizues në përfundim të zgjedhjeve lokale.
12. Analizat e kryera nga NJQH/MFK dhe rekomandimet për çdo Ministri Linje dhe Kryeministrinë do t'i dërgohen secilit titullar, për të reflektuar mbi përmirësimin e punës në të ardhmen.

Më poshtë jepen masat që parashikohen të ndërmerren në fushën e AB gjatë vitit 2015:

- Rishikimin e akteve nënligjore në zbatim të ligjit të auditimit, ku ndër më problematikët mbetet akti i krijimit dhe funksionimit të njësive të auditimit të brendshëm.
- Organizimin e një procesi sa më efektiv të trajnimit të vijueshëm për zhvillimin profesional të audituesve, i dizenuar sipas tre grupeve të audituesve të brendshëm (drejtues, auditues me përvojë dhe auditues të rinj);
- Organizimin e seminareve në bashkëpunim me NJQH/MFK për ndërgjegjësimin e menaxherëve të të gjitha niveleve për rëndësinë dhe efektivitetin e ngritjes dhe funksionimit të sistemeve të kontrollit të brendshëm;
- Organizimin e një procesi certifikimi sa më efektiv, duke ofruar të gjitha njohuritë kryesore dhe të nevojshme për profesionin e audituesit të brendshëm;

- Krijimin e një rrjeti të drejtuesve të njësive të auditimit të brendshëm, për t'i mbajtur audituesit e brendshëm të azhornuar me ndryshimet metodologjike, standardet e kontrollit të brendshëm dhe sipas rastit me udhëzime të tjera të rëndësishme.

Përfundimet të cilat janë paraqitur më sipër lidhen me rekomandimet dhe gjithashtu lidhen me strategjinë e MFP si më poshtë:

Tabela 11 - Lidhja e Strategjisë së MFP 2014-2020 me Planin e Aktiviteteve të MFK

Referenca	Konkluzione	Veprimet që do të ndërmeren				Struktura përgjegjëse
			Afat shkurtër (1 vit)	Afat mesëm (2-3vjet)	Afat gjatë (5 vjet)	
REFERENCA PËR AKTIVITETET STRATEGJIKE:						
AKTIVITETI 1 – Monitorimi i implementimit të kërkesave ligjore të fushës së MFK						
AKTIVITETI 3 – Pregatitja e akt nën-ligjor mbi rolin organizimin dhe kapacitetet e nevojshme në njësitë financiare						
AKTIVITETI 6 – Zbatimi i mëtejshëm i procesit të menaxhimit të riskut dhe praktikave të tjera të MFK në të gjitha institucionet publike						
MFK	Qartësimi i rolit të NZ	Draftimi i udhëzimit për NZ	x			
MFK	Qartësimi i rolit të koordinatorit të MFK dhe koordinatorit të riskut	Draftimi i udhëzimit koordinatorit të MFK dhe koordinatorit të riskut	x			NJQH/MFK
MFK	Numër i kufizuar i stafit	Rritja e kapaciteteve të NJQH/MFK		x		NJQH/MFK
MFK	Nuk ka rregulla mbi sinjalizimin e parregullsive	Rishikimi i rregulloreve sipas kërkesave të MFK, duke ju dhënë opinionin përkatës institucioneve		x		NJQH/MFK
MFK	NA nuk plotëson pyetësin	Seminare ndërgjegjësuere mbi përgjegjshmërinë menaxheriale	x			NJQH/MFK
MFK	Mos identifikimi i risqeve gjatë përgatitjes së buxhetit	Identifikimi i kostove dhe risqeve me drejtorinë e buxhetit	x			NJQH/MFK
MFK	Mungesa e delegimit të detyrave nga NA/NZ	Draftimi i udhëzimit për NZ Draftimi i udhëzimit koordinatorit të MFK dhe koordinatorit të riskut	x x			NJQH/MFK
AKTIVITETI 2 – Implementimi i një sistemi modern të MFK në 3 ministri linje dhe 4 bashki						
MFK	Nevoja për të implementuar më tej kërkesat e sistemit të MFK	Realizimi i aktiviteteve të projektit pilot të binjakëzimit		x		NJQH/MFK NJQH/AB
AKTIVITETI 4 – Sigurimi në shkallë të gjerë i trajnimeve të vazhdueshme për menaxherët financiarë dhe operacionalë, në bashkëpunim dhe me ASPA						
MFK	Risqet strategjike nuk janë të përcaktuar	Ofrimi i trajnimeve në kuadër të projektit IPA, për nivele të ndryshme të menaxhimit Ofrimi i rekomandimeve (në bashkëpunim me KLSH)		x x		NJQH/MFK/IPA NJQH/MFK (KLSH)

		Ofromi i trajnimeve (në bashkëpunim me ASPA)	x	NJQH/MFK (ASPA)
AKTIVITETI 5 – Rritja e ndërgjegjësimit të njësive publike mbi përfitimet e implementimit të konceptit të përgjegjshmërisë menaxheriale				
MFK	Ndërgjegjësim i aktorëve për rolin e MFK	Organizimi i konferencës me drejtuesit e institucioneve qendrore	x	NJQH/MFK
		Ofrimi i trajnimeve, për nivele të ndryshme të menaxhimit	x	NJQH/MFK
AKTIVITETI 7 – Monitorimi i performancës së njësive buxhetore dhe përcaktimi i 10 njësive publike me performancë më të mirë mbi kontrollin e brendshëm				
MFK	Përmirësimi i raportimit të brendshëm të menaxhimit mbi indikatorët e performancës	Rishikimi i metodologjisë së monitorimit të indikatorëve të performancës (rishikimi i akteve nënligjore)	x	NJQH/MFK
MFK	Monitorimi i ministrive të linjës në mënyrë për të evidentuar problematikat mbi implementimin e sistemit të MFK	Dërgimi i opinioneve dhe rekomandimeve NJQP	x	NJQH/MFK

Tabela 12 - Lidhja e Strategjisë së MFP 2014-2020 me Planin e Aktiviteteve të AB

Referenca	Konkluzione	Veprimet që do të ndërmeren	Struktura përgjegjëse		
			Afat shkurtër (1 vit)	Afat mesëm (2-3vjet)	Afat gjatë (5 vjet)
REFERENCA PËR AKTIVITETET STRATEGJIKE:					
AKTIVITETI 1 - Rishikimi dhe zhvillimet e dëshirueshme në të ardhmen të funksionit të AB-së dhe ndryshimet e kornizës ligjore dhe metodologjike					
AB	Ka mbivendosje të planifikimit të misioneve të auditimit në ministrinë e linjës dhe institucionet e varësisë. Funksionimi i njësive të AB në	Hartimi i akteve nënligjore: Do të rishikohet VKM Nr.212, datë 30.3.2012. Në këtë kuadër do të hartohet një VKM e re, për krijimin e njësive të auditimit dhe Komiteteve	x		NJQH/AB

	kundërshtim me aktet nënligjore	të Auditimit në njësitë publike, duke i dhënë zgjidhje dhe problemit të mbivendosjes së planeve.			
AB	Veprimtaria e AB nuk realizohet në përputhje me standartet ndërkombëtare të AB.	Zhvillimi kuadrit rregullator të ri: Është hartuar projektligji "Për auditimin e brendshëm në sektorin publik", i cili është miratuar me VKM nr.369, datë 06.05.2015.	x		NJQH/AB
AKTIVITETI 2 – Profesionalizmi i funksionit të Auditimit të Brendshëm					
AKTIVITETI 3 – Rritja e kapaciteteve të NJQH/AB					
AB	Vlerësimi i riskut është një proces i pazhvilluar	Kryerja e seminareve ndërgjegjëse. Prezantimi i metodave praktike të zbatueshme për identifikimin e riskut dhe vlerësimin e tij.	x	x	NJQH/AB NJQH/AB
AB	Mungon kualifikimi i duhur profesional i AB	1. Në kuadër të rritjes profesionale të audituesve të brendshëm, gjatë vitit 2015-2016 po trajnohet AB e punësuar në sektorin publik, mbi metodologjinë dhe praktikën e auditimit. 2. Me asistencën e SIGMA ka filluar puna për përgatitjen e procesit të ri të certifikimit të AB, si dhe rishikimi në themel i rregullores përkatëse.	x		NJQH/AB
AB	Ndërgjegjësim i ulët i drejtuesve të subjekteve publike mbi rolin e AB	Në kuadër të aktiviteteve të projektit IPA, do realizohen seminare ndërgjegjëse për nivelet drejtuese, mbi rolin dhe funksionet e AB.		x	NJQH/AB

SHKËLQIM CANI

MINISTËR

Ministria e Financave

ANEKSI 1: METODOLOGJIA

Metodologjia e Përdorur

Raporti vjetor i vitit 2014 mbi “Funksionimin e Sistemit të Kontrollit të Brendshëm Financiar Publik në Njësitë e Qeverisjes së Përgjithshme” është hartuar, duke marrë në konsideratë metodologjinë standarde të vetëvlerësimit, të kombinuar me indikatorë të matjes së performancës buxhetore dhe kontrollit të brendshëm, nga ana e Ministrisë së Financave. Indikatorët e matjes së performancës buxhetore dhe kontrollit të brendshëm sigurohen nga strukturat e Ministrinë e Financave që kanë funksione të mbikëqyrjes/monitorimit, të tilla si: Drejtoria e Përgjithshme e Buxhetit, Drejtoria e Përgjithshme e Shërbimeve Financiare, Drejtoria e Përgjithshme Rregullore dhe Kontrolluese.

Burimet e Informacionit

Ministri i Financave është përgjegjës për udhëheqjen e procesit të zbatimit dhe zhvillimit të sistemit të KBFP, në sektorin publik. NJQH/MFK është përgjegjëse për monitorimin e zbatimit të sistemeve të MFK, si bazë për kontrollin e financave publike. NJQH/AB është përgjegjëse për harmonizimin dhe monitorimin e zbatimit të standardeve të AB, pranë NJQP-ve. Në këtë kuadër këto njësi kanë mbledhur informacionin për funksionimin e sistemit të MFK dhe AB nëpërmjet burimeve të mëposhtme:

1. Pyetësorët e vetëvlerësimit mbi sistemin e MFK, të cilat u shpërndanë për t'u plotësuar nga 431 Njësi të Qeverisjes së Përgjithshme dhe u përpunuan nga NJQH/MFK.
2. Deklaratat dhe Raportet vjetore të cilësisë së sistemit të kontrollit të brendshëm, të nënshkruar nga Nëpunësit Autorizues të NJQP.
3. Verifikimi që u krye gjatë procesit të ofrimit të ndihmës direkte në ministritë e linjës, disa institucione qendrore dhe katër bashki, për plotësimin e pyetësorëve të vetëvlerësimit.
4. Monitorimi dhe analiza e plotësimit të kriterëve ligjore për caktimin e nëpunësve zbatues (drejtuesve të financave) në njësitë publike, të kryera nga NJQH/MFK.
5. Monitorimi në bazë dokumentare pranë Ministrive të linjës nga ana e NJQH/MFK.
6. Rankimi sipas treguesve të performancës buxhetore, për të gjitha ministritë dhe bashkitë kryesore bazuar në të dhënat e siguruar nga Sistemi i Thesarit (mbi respektimin e afatit të dërgimit të faturave në thesar, numri i anulimit të kontratave gjatë një viti, urdhrat e shpenzimeve të refuzuara nga thesari), Drejtoria e Përgjithshme e Buxhetit (mbi realizimin e shpenzimeve buxhetore gjatë vitit, saktësinë dhe konsistencën e raportimit, deviacionin mesatar të fondeve të miratuara nga Kuvendi dhe numri i rialokimeve buxhetore), NJQH/MFK (cilësia e mjedisit të brendshëm të institucionit, menaxhimi i riskut, veprimtaritë e kontrollit, sistemi i komunikimit dhe informacionit, cilësia e monitorimit) dhe NJQH/AB (përgatitja e audituesve të brendshëm, raportimi në kohë i audituesve të brendshëm, cilësia e raportit të audituesve të brendshëm).
7. Monitorime dhe analiza të kryera nga stafi i NJQH/AB.
8. Të dhënat e pyetësorit të vetëvlerësimit të raportuara nga strukturat e auditimit të brendshëm të NJQP, sipas metodologjisë së miratuar nga Ministri i Financave.
9. Të dhënat e raportuara nga 100 Njësi të Auditimit të Brendshëm të ministrive të linjës, institucioneve qendrore dhe të njësive të qeverisjes vendore sipas udhëzimit të miratuar nga Ministri i Financave.

Baza për vlerësimin e sistemit aktual:

Ky vlerësim u bazua kryesisht në deklaratën personale të NA të NJQP dhe raportin vjetor për cilësinë e sistemit të KB. Të gjitha NJQP kanë detyrimin për të paraqitur në Ministrinë e Financave deklaratën dhe raportin vjetor të gjendjes së sistemit të KB në njësinë që përfaqësojnë. Format i deklaratës dhe struktura e raportit është standard i vendosur nga Ministria e Financave me udhëzimin nr.28, datë 15.12.2012, “Mbi Paraqitjen e Deklaratës dhe Raportit Vjetor për Cilësinë e Sistemit të Kontrollit të Brendshëm në Njësitë Publike”, në kuadrin e plotësimit të akteve nënligjore të MFK (kërkesë e nenit 6, të ligjit nr.10296, të MFK).

Pyetësorët e vetëvlerësimit të NJQP

Vlen të theksohet që stafi i NJQH/MFK ka analizuar jo vetëm të dhënat statistikore nga përgjigjet e dërguara nga NJQP, por ka bërë vlerësimin duke marrë në shqyrtim komentet e bëra nga institucionet për zhvillimin e elementeve të ndryshëm të sistemeve të MFK në njësitë e tyre, raportet dhe deklaratat e cilësisë së sistemit të menaxhimit financiar dhe kontrollit, takimet direkte të zhvilluara me disa përfaqësues të nivelit menaxherial të NJQP, eksperiencën e krijuar gjatë zhvillimit të seminareve informuese dhe ndërgjegjëse, vlerësimin në praktikë të një pjese të institucioneve qendrore nëpërmjet monitorimit të përgjigjeve të dhëna në pyetësorë, si dhe vlerësimin e treguesve të performancës të dërguar nga strukturat e buxhetit, thesarit, NJQH/MFK dhe NJQH/AB të Ministrisë së Financave.

Raportimet nga Njësitë e Qeverisjes së Përgjithshme

Deklaratat dhe raportet vjetore, për cilësinë e sistemeve të kontrollit të brendshëm, si dhe pyetësorët e vetëvlerësimit u dërguan në Ministrinë e Financave nga një numër i konsiderueshëm i nëpunësve autorizues të njërive qendrore dhe vendore. Institucionet qendrore janë përgjigjur 100% kërkesës ligjore mbi raportimin, megjithëse ka patur vonesa në raportim. Përsa i përket pushtetit vendor, vihet re një rritje e theksuar e nivelit të informimit dhe ndërgjegjësimit mbi rëndësinë e parimeve të menaxhimit financiar dhe kontrollit krahasuar me vitet e mëparshme. Konstatohet i njejt trend për tre vitet e fundit në përgjigjet e dhëna nga njësitë e qeverisjes vendore. Vlen të theksohet, që megjithëse është vit elektoral dhe do të ndryshojë harta administrative, ku komunat nuk do të jenë më si institucione, përsëri këto njësi i dërguan informacionet e kërkuara. Grafiku i mëposhtëm paraqet përgjigjet e siguruara nga NJQP në katër vite.

Figura 21 - Niveli i Raportimit nga NJQP

ANEKS 2: ANALIZA E PËRGJITHSHME PËR INSTITUCIONET E PAVARURA

Vlerësim i përgjithshëm i njësive qendrore të pavarura për vitin 2014.

Vlerësim i sistemeve të MFK në njësitë qendrore të pavarura për vitin 2014 (gjithsej 26 institucione) u bazua në pyetësorët e vetëvlerësimit, deklaratën personale të NA të njësive qendrore të pavarura dhe raportit vjetor për cilësinë e sistemit të kontrollit të brendshëm, ku gjithashtu është për tu theksuar fakti që këto materiale janë paraqitur nga të gjitha njësitë qendrore të pavarura, brenda afatit kohorë të kërkuar.

U vlerësuan të pesë komponentët e MFK, si mjedisi i kontrollit, menaxhimi i riskut, aktivitetet e kontrollit, informimi dhe komunikimi, monitorimi duke u mbështetur jo vetëm në aspektin statistikor por edhe në komentet përkatëse të njësive në raportet e tyre të vlerësimit të cilësisë së sistemit të kontrollit të brendshëm.

Në bazë të pikëve në total mbi komponentët e MFK, të demonstruar nga grafiku i mëposhtëm rezulton me pikë më të larta në vlerësimin e cilësisë së sistemit të MFK Avokati i Popullit, Kontrolli i Lartë i Shtetit (KLSH) duke u ndjekur më pas nga: Autoriteti i konkurrencës, Shkolla e Magjistraturës, Zyra e Administrimit të Buxhetit Gjyqësorë (ZABGJ), Këshilli i Lartë i Drejtësisë (KLD), e në vijim si më poshtë:

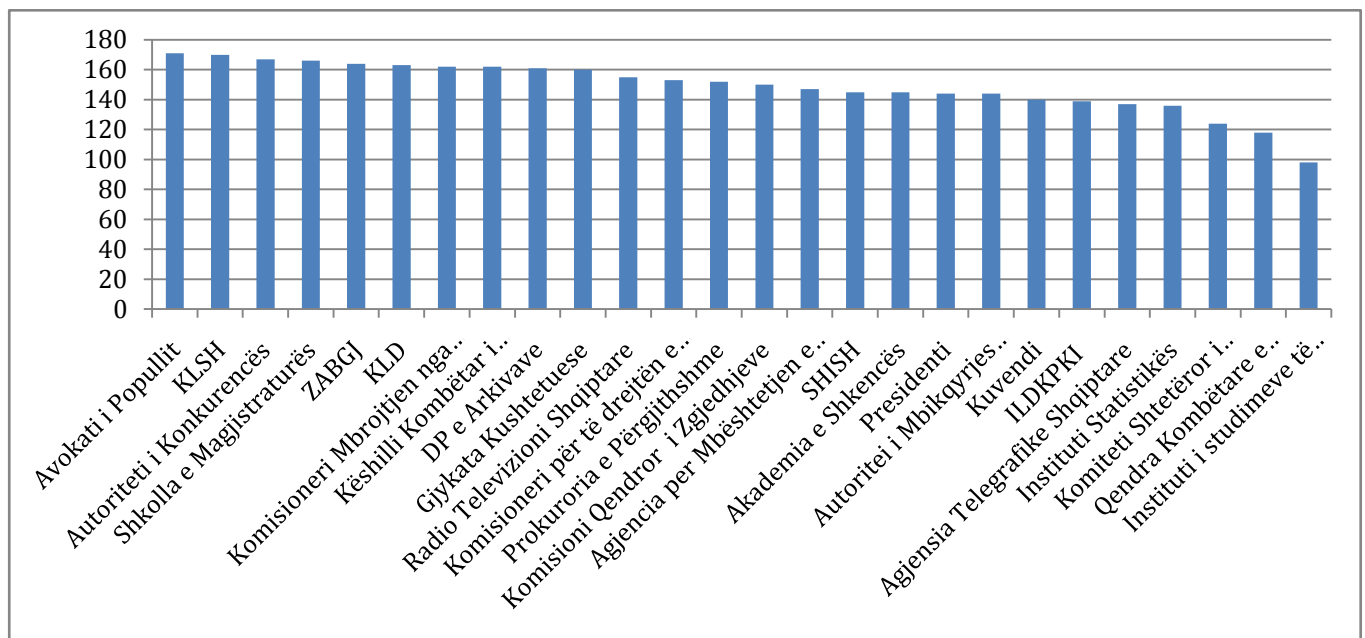

Figura 22 - Totali i vlerësimit të cilësisë së sistemit të MFK në Njësitë Qendrore të Pavarura

Ndërkohë për një pamje më të qartë të këtij vlerësimi duke vënë theksin në të pesë komponentët e MFK, e paraqet grafiku i mëposhtëm:

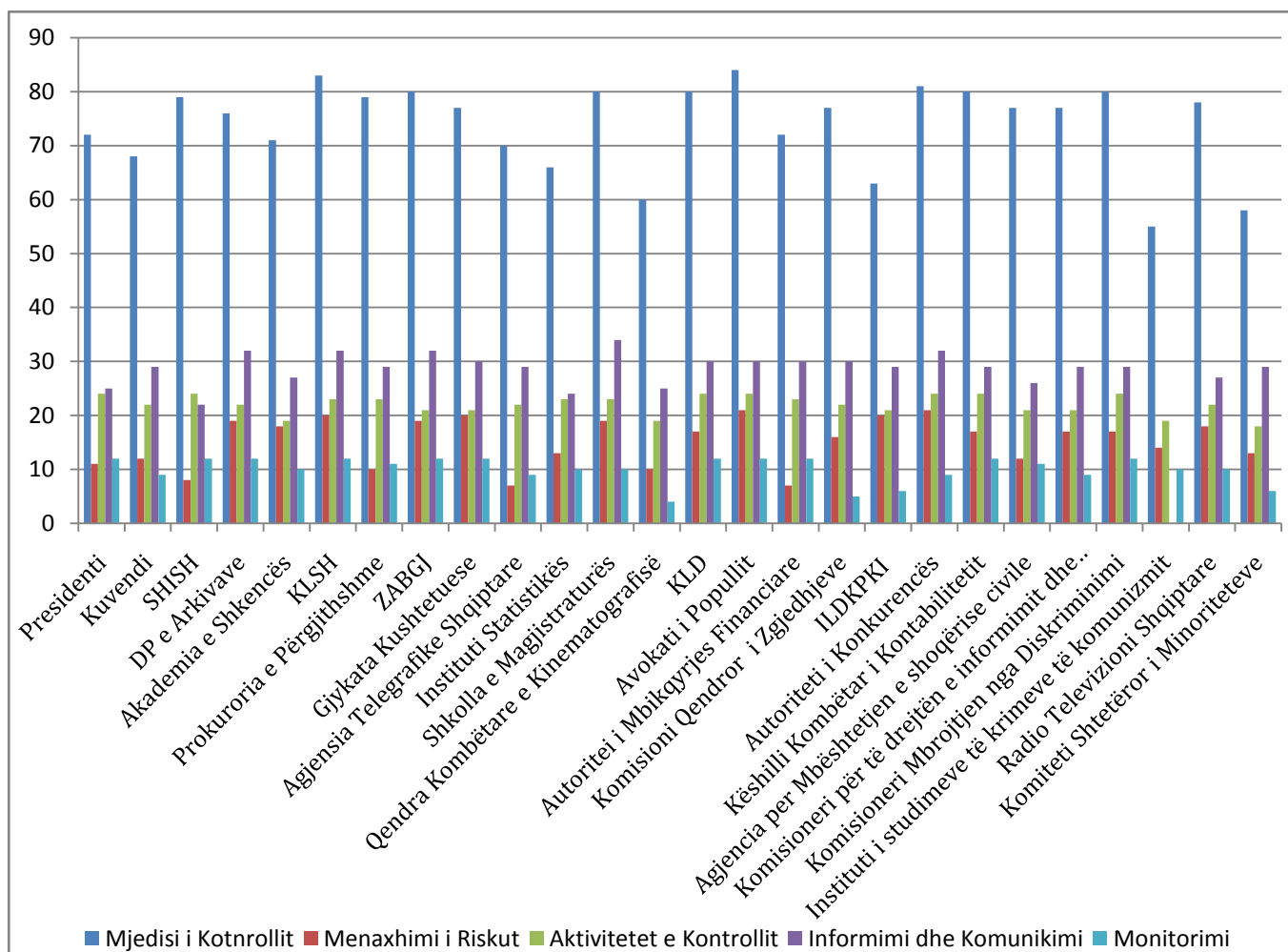

Figura 23 - Vlerësimi i komponentëve të MFK në Njësitë Qendrore të Pavarura

Për sa më lartë, në një vlerësim të përgjithshëm, komponenti i menaxhimit të riskut është një ndër pikat e dobëta, kryesisht për të gjitha njësitë edhe pse vihet re një përpjekje për ta përmirësuar këtë fushë.

ANEKSI 3: ANALIZË E DETAJUAR MBI MONITORIMIN E MINISTRIVE TË LINJËS PËR VLERËSIMIN E SISTEMEVE TË MFK PËR VITIN 2014

Bazuar në nenin 25 dhe 26, të ligjit nr. 10296, datë 08.07.2010 “Për Menaxhimin Financiar dhe Kontrollin”, Njësia Qendrore e Harmonizimit të Menaxhimit Financiar dhe Kontrollit (NJQH/MFK), ka si funksion të saj monitorimin e funksionimit të sistemeve të kontrollit të brendshëm në institucionet publike.

NJQH/MFK në fund të muajit mars dhe fillim të muajit prill 2015, ka kryer monitorimin për sistemet e MFK për vitin 2014, mbi bazë dokumentare pranë Nëpunësit Autorizues të Ministrive të Linjës.

Çështjet që u monitorohen, u fokusuan në pyetjet e mëposhtme:

1. A është rishikuar rregullorja e brendshme e institucionit në kuadrin e kërkesave të ligjit të MFK?
2. A ka procedura të shkruara delegimi?

3. A është përgatitur regjistri i riskut i institucionit? A janë identifikuar risqet strategjike dhe a janë diskutuar në Grupin e Menaxhimit Strategjik? A është caktuar kordinatori i riskut ose i deleguari i tij?
4. A ka manual për proceset e punës? A janë përgatitur gjurmët e auditit për proceset kryesore?
5. A ka procedura të shkruara për administrimin e aktiveve bazuar në Udhëzimin nr. 30, datë 27.12.2011 "Për menaxhimin e aktiveve në institucionet publike"?

Më poshtë rendisim rezultatet e këtyre monitorimeve:

1. Ministria e Drejtësisë:

Monitorimi i kryer në Ministrinë e Drejtësisë ka këto rezultate duke vënë theksin në faktin që janë bërë një sërë hapash dhe përpjekjesh për të përmirësuar sistemin e kontrollit të brendshëm në përputhje me kërkesat e menaxhimit financiar dhe kontrollit, si më poshtë:

- Rregullorja është në fazë rishikimi, dhe gjatë kësaj faze do të merren në konsideratë kërkesat e ligjit të menaxhimit financiar dhe kontrollit.
- Delegimi kryhet sipas procedurave të Kodit të Procedurave Administrative.
- Regjistri i riskut është përgatitur, pasi është ngritur një grup pune me urdhër të ministrit. Gjithsesi ky regjistër duhet të miratohet nga titullari i institucionit dhe gjithashtu të diskutohen risqet strategjike në Grupin e Menaxhimit Strategjik. Regjistri ka nevojë për përmirësim në përcaktimin e qartë të objektivave për secilën strukturë dhe risqet që i shoqërojnë realizimet e këtyre objektivave.
- Janë përgatitur gjurmë të auditit për prokurimet publike të miratuara me urdhër të titullarit të institucionit.
- Janë ndërtuar manuale të punës por të pa finalizuara me miratim nga titullari i institucionit.
- Gjithashtu është miratuar udhëzimi i bazuar në ligjin e MFK për nxjerrjen nga përdorimi të aktiveve në Ministrinë e Drejtësisë dhe institucionet e vartësisë.

2. Ministria e Zhvillimit Urban:

Gjatë monitorimit rezultoi një ndërgjegjësim i lartë mbi kontrollin e brendshëm nga ana e menaxherëve të lartë të këtij institucioni dhe në varësi të kërkesave informacioni vijon si më poshtë:

- Rregullorja e brendshme është rishikuar në përputhje edhe me kërkesat e MFK.
- Regjistri i riskut dhe dokumenti i menaxhimit të riskut është miratuar me urdhër të titullarit të institucionit i cili është diskutuar edhe në GMS.
- Eksitojnë të miratuara gjurmët e auditit dhe listat e proceseve për prokurimet me vlerë të lartë dhe të vogël miratuar me urdhër të titullarit të institucionit dhe gjithashtu edhe gjurmë auditit për menaxhimin e aktiveve sipas përgjegjësisë, procedurën e marrjes në dorëzim, të inventarizimit, vlerësimit e të nxjerrjes jashtë përdorimit të aktiveve dhe gjurmët e auditit për procedurat e përgatitjes së programit buxhetor afat mesëm në Ministrinë e zhvillimit Urban të miratuara nga ministri.
- Delegimi funksionon bazuar në Kodin e Procedurave Administrative si në mungesë ashtu edhe sipas kërkesave të Ligjit 20196, datë 08.07.2010, Për Menaxhimin Financiar dhe Kontrollin.

3. Ministria e Transportit dhe Infrastrukturës:

Gjatë monitorimit evidentohet fakti se ky institucion duhet të ris shkallën e përgjegjshmërisë ndaj implementimit të sistemit të kontrollit të brendshëm. Rezultatet e monitorimit janë si më poshtë vijon:

- Rregullorja e kësaj ministrie nuk është rishikuar.
- Nuk është ndërtuar një regjistër risku dhe gjithashtu nuk janë ndërtuar gjurmë auditit apo manuale të punës dhe nuk është deleguar detyra e koordinatorit të riskut.
- Nuk është ndërtuar një udhëzim mbi bazën e udhëzimit nr. 30 datë 27.12.2011“Për menaxhimin e aktiveve në institucionet publike”.

4. Ministria e Arsimit dhe Sportit:

Nga monitorimi në këtë institucion rezultoi:

- Rregullorja e kësaj ministrie nuk është rishikuar;
- Regjistri i riskut është ndërtuar por mbi bazën e programeve buxhetore për vitin 2014, dhe ndërkohë në kuadër të projektit pilot të binjakëzimit mes Ministrisë së Financave të Austrisë dhe Ministrisë së Ekonomisë dhe Financave të Francës, (në cilësinë e një prej institucioneve të përzgjedhura pilot) po punohet për ndërtimin e saktë dhe të plotë të këtij regjistri. Gjithashtu koordinatori i riskut është përcaktuar Drejtori i Përgjithshëm i Shërbimeve Mbështetëse. Risqet strategjike na u shpjegua se trajtohen gjatë mbledhjeve të GMS por nuk janë të evidentuara.
- Nuk janë ndërtuar gjurmë auditit apo manuale të punës (do realizohen me ndihmën e projektit pilot)
- Nuk është ndërtuar një udhëzim mbi bazën e udhëzimit nr. 30 datë 27.12.2011“Për menaxhimin e aktiveve në institucionet publike”.

5. Kryeministria:

Nga monitorimi në këtë institucion rezultoi:

- Rregullorja e këtij institucioni nuk është rishikuar;
- Nuk është ndërtuar një regjistër risku apo diskutuar risqe strategjike në GMS, dhe koordinatori i riskut është Nëpunësi Autorizues dhe nuk e ka deleguar këtë detyrë;
- Nuk janë ndërtuar gjurmë auditit për procedura kryesore apo manuale të punës;
- Nuk është ndërtuar një udhëzim apo rregullore mbi bazën e udhëzimit nr. 30 datë 27.12.2011 “Për menaxhimin e aktiveve në institucionet publike”.

6. Ministria e Zhvillimit Ekonomik, Turizmit, Tregtisë dhe Sipërmarrjes:

Kjo ministri përgjithësisht ka situatë positive. Nga monitorimi mund të evidencojmë këto probleme:

- Ministria e Zhvillimit Ekonomik, Tregëtisë dhe Sipërmarrjes e ka rishikuar rregulloren e brendëshme në përputhje me ligjin e MFK. Duke qënë se këtë vit i është shtuar edhe problemet që lidhen me turizmin ishin në fazën e rishikimit.
- Procedura të shkruara delegimi, institucioni i ka vetëm për koordinatorin e riskut, ku nëpunësi autorizues ia delegon detyrën nëpunësit zbatues. Ndërsa në të gjithë rastet e tjera delegimi i detyrave është aktivitet i strukturës së Sekretarit të Përgjithshëm.
- Gjithashtu në këtë institucion ka regjistër risku si për Aparatin ashtu dhe për institucionet e vartësisë dhe problemet e riskut diskutohen në Grupin e Menaxhimit Strategjik (GMS). Për këtë mbahen minutat e takimit dhe depozitohen pranë Këshilltarit të Ministrit.

- Ministria e Zhvillimit Ekonomik, Turizmit, Tregtisë dhe Sipërmarrjes disponon manualin e punës, që e bën të vlerësueshme veprimtarinë e institucionit.
- Në këtë institucion ka gjurmë auditit. Gjurmët e auditit janë prezente në këtë institucion të shprehura në formë narrative dhe jo me simbolet përkatëse.
- Ky institucion ka përgatitur rregullore të veçantë në vijim të Udhëzimit nr. 30, datë 27.12.2011 “Për menaxhimin e aktiveve në njësitë e sektorit publike”.

6. Ministria e Bujqësisë, Zhvillimit Rural dhe Administrimit të Ujrave:

Monitorimi i veprimtarisë së këtij institucioni dëshmon gjithashtu për një situatë positive, e cila sipas rubrikave të përcaktuara paraprakisht referuar pyetjeve të mësipërme të bëra prezent nga NJQH/MFK paraqitet si vijon:

- Institucioni e ka rishikuar rregullore të brendëshme të hartuar në përputhje me ligjin e MFK dhe ka gjithashtu edhe regjistrin e riskut. Kjo mundëson që problemet e riskut të diskutohen në Grupin e Menaxhimit Strategjik, gjë që evidencohet nga minutat e takimit që mbahen gjatë mbledhjes.
- Në Ministrinë e Bujqësisë, Zhvillimit Rural dhe Administrimit të Ujrave nuk ka ende gjurmë të auditit por është në proces të tyre.
- Në veprimtarinë e këtij institucioni evidencohen manuale për proceset e punës, gjë që përbën një anë pozitive.
- Ministria e Bujqësisë, Zhvillimit Rural dhe Administrimit të Ujrave ka procedurë të shkruara delegimi, çka e bën të evidencueshme disiplinën e punës në këtë institucion.
- Është pozitiv fakti se në vijim të Udhëzimit nr. 30, datë 27.12.2011 “Për menaxhimin e aktiveve në njësitë e sektorit publike” është nxjerrë urdhër i vetë institucionit, gjë që gjen shprehje në Urdhërin nr. 144, datë. 09.03.2015.

7. Ministria e Energjisë dhe Industrisë:

- Institucioni është i paisur me rregulloren e brendëshme të hartuar në përshtatje me ligjin e MFK si dhe me regjistrin e riskut, por nuk kanë të dokumentuar minutat e takimit që risqet strategjike diskutohen në SMS. Megjithatë gjatë monitorimit pranuan që risqet strategjike diskutohen në SMS.
- Gjithashtu nuk kanë manuale për proceset e punës.
- Në lidhje me procedurat shkruara të delegimit, institucioni nuk ka procedurë të shkruara për delegimin e koordinatorit të riskut pasi vetëm ky funksion delegohet.
- Ministrisë së Energjisë dhe Industrisë nuk ka përgatitur udhëzim për menaxhimin e aktiveve të njësitë publike në vijim të Udhëzimit nr. 30, datë 27.12.2011 “Për menaxhimin e aktiveve në njësitë e sektorit publike”.

8. Ministria e Punëve të Jashtme:

Krahasimisht me institucionet e tjera të monitoruara ka specifika, të cilat gjejnë reflektim të drejtëpërdrejtë edhe në disa nga veprimtaritë apo dokumentacionet respektive:

- Kjo ministri ka rishikuar rregulloren e brendëshme duke respektuar kërkesat e ligjit të MFK nga njera anë dhe kërkesat e shërbimit diplomatik nga ana tjetër.
- Institucioni nuk ka të përfunduar regjistrin e riskut. Në kohën e monitorimit u vërejt që ky institucion është në fazën e parë të hartimit të këtij dokumentacioni të rëndësishëm. Për rrjedhojë nuk mund të evidencohen edhe veprimtaritë dhe dokumentacionet që derivojnë nga kjo. Kështu nuk mund të bëhet fjalë për diskutimin e risqeve dhe në SMS nga ku do të ishin të pranishme edhe minutat e takimit.

- Por Ministria e Punëve të Jashtme nuk ka gjurmë të auditit dhe manuale për proceset e punës.
- Sikurse edhe në institucionet e tjera institucioni ka procedurë të shkruara vetëm për koordinatorin e riskut, ku nëpunësi autorizues ia delegon këtë detyrë Drejtoreshës së Përgjithshme të Shërbimeve Mbështetëse.
- Ministria nuk ka përgatitur udhëzim për menaxhimin e aktiveve të njësive publike në vijim të Udhëzimit nr. 30, datë 27.12.2011 “Për menaxhimin e aktiveve në njësitë e sektorit publike”.

9. Ministria e Kulturës:

- Është punuar për përmirësimin e sistemit të KB, kryesisht në drejtim të hartimit të regjistrit të riskut të institucionit dhe parashtrimit të risqeve strategjike Grupit të Menaxhimit Strategjik (GMS) të ministrisë.
- Është rishikuar rregullorja e brendshme e institucionit për vitin 2014.
- Janë përgatitur manualët e punës dhe lista e proceseve të punës në zbatim të kërkesave të MFK.
- Ekzistojnë praktika të shkruara të delegimit të detyrave, të dokumentuara me shkresa autorizuese, kryesisht të lidhura me veprime të natyrës financiare.

10. Ministria e Financave:

- Është rishikuar rregullorja e brendshme e institucionit për vitin 2014, sipas kërkesave të MFK.
- Koordinatori i riskut është caktuar Drejtori i Përgjithshëm i Shërbimeve Mbështetëse në funksionin e Nëpunësi Autorizues të Ministrisë së Financave dhe nga një koordinator i veçantë për secilën drejtori të ministrisë. Gjithashtu është punuar në drejtim të hartimit të regjistrit të riskut të institucionit dhe hartës së risqeve.
- Janë përgatitur manualët e punës dhe lista e proceseve të punës për shumicën e strukturave të njësisë, në zbatim të kërkesave të MFK.
- Janë hartuar Gjurmët e Auditimit për procedurat kryesore të punës.
- Ekzistojnë procedura antikorrupsion me qëllim identifikimin dhe parandalimin e parregullsive.
- Ekzistojnë procedura të shkruara për delegimin e detyrave, në bazë të Urdhrit të Ministrit të Financave për delegimin e detyrave.

11. Ministria e Shëndetësisë:

Në përfundim të punës monitoruese për vitin 2014, për Ministrinë e Shëndetësisë vlerësohet qëndrimi i ministrisë për paraqitjen realiste të situatës së kontrollit të brendshëm (KB) në plotësimin e deklaratës personale, pyetësorëve të vetëvlerësimit dhe raportit vjetor mbi cilësinë dhe funksionimin e sistemit të KB për vitin 2014

- Është punuar për përmirësimin e sistemit të KB, kryesisht në drejtim të hartimit të regjistrit të riskut të institucionit dhe parashtrimit të risqeve strategjike Grupit të Menaxhimit Strategjik (GMS) të ministrisë por pa finalizimin në një strategji të menaxhimit të riskut. Koordinator i Riskut është Nëpunësi Autorizues i ministrisë.
- Është rishikuar rregullorja e brendshme e institucionit për vitin 2014 por rregulloret e brendshme të njësive të vartësisë duhet të përshtaten ndaj kërkesave të kuadrit ligjor të menaxhimit financiar dhe kontrollit.
- Nuk ka procedurë të shkruara për delegimin e detyrave në nivele të ndryshme të menaxhimit të rregulluar me akte administrative të brendshme.

- Janë përgatitur manualët e punës dhe lista e proceseve të punës në zbatim të kërkesave të MFK, si dhe gjurmet e auditimit për procedurat kryesore të punës në njësi.

12.Ministria e Mjedisit:

- Është rishikuar rregullorja e brendshme e institucionit për vitin 2014 por duhet të përshtaten ndaj kërkesave të kuadrit ligjor të menaxhimit financiar dhe kontrollit.
- Është punuar për përmirësimin e sistemit të KB, kryesisht në drejtim të hartimit të regjistrit të riskut të institucionit dhe parashtrimit të risqeve strategjike, Grupit të Menaxhimit Strategjik (GMS) të ministrisë. Koordinator i Riskut të ministrisë është caktuar Sekretari i Përgjithshëm i Ministrisë së Mjedisit, z. Alqi Bllako, në përputhje me kërkesat ligjore të MFK. Duhet të hartohet strategjia afatmesme e minimizimit të risqeve prioritare.
- Nuk janë hartuar manualët dhe lista e proceseve kryesore të punës, gjurmët specifike të auditimit
- Delegimi i detyrave në ministri funksionon vetëm në mungesë bazuar në Kodin e Procedurave administrative dhe jo në detyrë, sipas kërkesave të ligjit nr. 10296/2010, “Për Menaxhimin Financiar dhe Kontrollin”.

13.Ministria e Brendshme:

Nga monitorimi i kryer në Ministrinë e Brendshme konstatohet se janë bërë përpjekje për përmirësuar sistemin e kontrollit të brendshëm në përputhje me kërkesat e menaxhimit financiar dhe kontrollit, si më poshtë:

- Rregullorja është miratuar në vitin 2013 dhe i janë bërë përmirësime, në të është përcaktuar si detyrim që çdo strukturë duhet të ketë proceset e shkruara të punës, por që nuk është finalizuar ky proces. Prandaj sugjerojmë që në rregullore të përfshihen dhe proceset e shkruara të punës së çdo strukture. Pra të krijohet një manual i proceseve të punës.
- Delegimi kryhet sipas procedurave të Kodit të Procedurave Administrative.
- Regjistri i riskut është përgatitur nga çdo strukturë por nuk është përmbledhur në një dokument të vetëm për të përcaktuar risqet strategjike dhe aktivitetet që do të ndërmerren për minimizimin e tyre. Risqet strategjike duhet të diskutohen në Grupin e Menaxhimit Strategjik.
- Ka udhëzime specifike për procese të caktuara të cilat duhet të finalizohen me gjurmët e auditit në formatin e caktuar nga Ministria e Financave.
- Kanë përgatitur draft udhëzimin për procedurat e vlerësimit dhe nxjerrjes nga përdorimi të aktiveve bazuar në udhëzimin nr. 30 datë, 27.12.2011 “Për menaxhimin e aktiveve në njësitë publike” bazuar në specifikat e tyre.

14.Ministria e Integritit:

Gjatë monitorimit rezultoi se kishte interesim dhe ndërgjegjësim për implementimin e kërkesave të menaxhimit financiar dhe kontrollit në këtë institucion. Sekretari i Përgjithshëm kërkoi mbështetje të mëtejshme nga NJQH/MFK për këtë proces. Rezultatet e monitorimit janë si më poshtë:

- Rregullorja është në proces rishikimi dhe bazuar në rekomandimet tona do të përfshihen dhe kërkesat e MFK për të bërë pjesë të saj, manualin e proceseve të punës të shkruara.
- Regjistri i riskut është përgatitur por nuk është përmbledhur në një dokument të vetëm për të përcaktuar risqet strategjike dhe aktivitetet që do të ndërmerren për

minimizimin e tyre. Risqet strategjike duhet të diskutohen në Grupin e Menaxhimit Strategjik.

- Delegimi kryhet sipas procedurave të Kodit të Procedurave Administrative.
- Duke mos pasur procedura specifike dhe institucione në varësi procedurat për inventarizimin, vlerësimin dhe nxjerrjen jashtë përdorimit bëhen duke u bazuar në udhëzimin nr. 30 datë, 27.12.2011, ndryshuar “Për menaxhimin e aktiveve në njësitë publike”.

15. Ministria e Mbrojtjes:

Gjatë monitorimit evidentohet fakti se ky institucion duhet të risë shkallën e ndërgjegjësimit dhe përgjegjshmërisë për implementimin e kërkesave të sistemit të kontrollit të brendshëm. Rezultatet e monitorimit janë si më poshtë vijon:

- Rregullorja e kësaj ministrie është rishikuar në vitin 2014,
- Nuk na u paraqit nga institucioni në formë të dokumentuar regjistri i risqeve.
- Nuk është ndërtuar ndonjë udhëzim specifik sidomos për sa i përket vlerësimit dhe daljes nga përdorimi të aktiveve, bazuar dhe në natyrën specifike të aktiveve që ka ky institucion, mbi bazën e udhëzimit nr. 30 datë 27.12.2011, të ndryshuar “Për menaxhimin e aktiveve në institucionet publike”.

16. Ministria e Mirëqenies Sociale dhe Rinisë:

Nga monitorimi i kryer në Ministrinë e Mirëqenies Sociale konstatohet se janë bërë përpjekje për përmirësuar sistemin e kontrollit të brendshëm në përputhje me kërkesat e menaxhimit financiar dhe kontrollit, si më poshtë:

- Rregullorja e kësaj ministrie është rishikuar në vitin 2014.
- Delegimi kryhet sipas procedurave të Kodit të Procedurave Administrative.
- Regjistri i riskut është duke u përgatitur me asistencën e ekspertëve të projektit të binjakëzimit.
- Nuk janë përgatitur manuale për proceset e punës.
- Procedurat për inventarizimin, vlerësimin dhe nxjerrjen jashtë përdorimit bëhen duke u bazuar në udhëzimin nr. 30 datë, 27.12.2011, ndryshuar “Për menaxhimin e aktiveve në njësitë publike” nuk ka ndonjë udhëzim specifik.

ANEKSI 4: KUADRI LIGJOR

- Baza ligjore në fushën e MFK është ligji nr.10296 datë 08.07.2010 “Për Menaxhimin Financiar dhe Kontrollin”.
- Baza e veprimtarisë në fushën e auditimit të brendshëm është Ligji nr.10318, datë 16.9.2010 “Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 9720, datë 23.4.2007 “Për auditimin e brendshëm në sektorin publik”, miratuar nga Kuvendi i Shqipërisë, publikuar në Fletoren Zyrtare nr.135, datë 07.10.2010. Ai përcakton rregullat kryesore për realizimin e procesit të auditimit të brendshëm në Shqipëri.
- Akte të tjera nënligjore, të cilat janë pjesë e paketës ligjore për rregullimin e veprimtarisë së auditimit të brendshëm janë si më poshtë:
- Vendim i Këshillit të Ministrave nr.908, datë 17.12.2014 “Për miratimin e Strategjisë së Financave Publike për vitet 2014-2020”, që konsiderohet si dokumenti bazë për menaxhimin të financave për vitet 2014-2020”;
- Vendim i Këshillit të Ministrave Nr.212, datë 30.03.2012 “Për miratimin e kritereve për ngritjen e njësive të auditimit të brendshëm në sektorin publik” botuar në Fletoren

Zyrtare nr.44, datë 29.04.2012;Urdhëri i Ministrit të Financave nr.69, datë 29.09.2010 “Për Miratimin e Manualit të Auditimit të Brendshëm në sektorin publik;

- Udhëzimi i Ministrit të Financave nr.12, datë 05.06.2012 “Mbi procedurat e kryerjes së veprimtarisë së Auditimit të Brendshëm në Sektorin Publik”;
- Urdhëri i Ministrit të financave nr.71, datë 26.12.2012 “Për miratimin e kuadrit rregullator të procesit të kualifikimit të Audituesve të Brendshëm në Sektorin Publik”, i ndryshuar;

Krahas kuadrit të mësipërm, baza ligjore e rregullatore për auditimin e brendshëm plotësohet me paketën profesionale ndërkombëtare ku përfshihen Standardet Ndërkombëtare të Auditimit të Brendshëm dhe Praktikat Profesionale të publikuara nga IIA, si dhe materiale e rekomandime nga Komisioni Europian, për Auditimin e Brendshëm.

ANEKSI 5: AKTIVITETE BAZUAR NË PLANIN 5 VJEÇAR PËR IMPLEMENTIMIN E NJË SISTEMI MODERN TË MFK NË REPUBLIKËN E SHQIPËRISË 2011-2016

Veprimtaria e Njesisë Qëndrore të Harmonizimit për Menaxhimin Financiar dhe Kontrollin (NJQH/MFK) është e orjentuar në dy drejtime kryesore.

Drejtimi i parë i referohet angazhimeve të vazhdueshme që derivojnë nga menaxhimi financiar dhe kontrolli.

Ndërsa drejtimi i dytë përfshin edhe angazhimet që lidhen me Projektin “Implementimi i një sistemi modern të Menaxhimit Financiar dhe Kontrollit dhe Inspektimin Financiar Publik në Shqipëri” financohet nga fondet IPA 2012.

Harku kohor i parashikuar në Planin 5 vjeçar për implementimin e një sistemi modern të menaxhimit financiar dhe kontrollit në Republikën e Shqipërisë është relativisht i gjatë, konkretisht 2011-2016. Për këtë aktivitetet e parashikuara duhet të analizohen duke konsideruar faktorin kohë. Në këtë kontekst mund të evidencohen në mënyrë të dukëshme tre rubrika(grupime) dhe konkretisht:

- A. Aktivitete të realizuara (të përfunduara)
- B. Aktivitete në proces
- C. Aktivitete që do të realizohen në të ardhmen. Në këtë grup bëjnë pjesë aktivitete që për arsye objektive nuk janë realizuar dhe aktivitete që janë parashikuar për t’u realizuar në periudha të mëvonëshme.

A. Aktivitete të realizuara (të përfunduara)

NJQH/MFK ka bërë kujdes për respektimin e afateve kohore të aktivitetëve. Duke vërejtuar veprimtarinë e NJQH/MFK vetëm në këtë rubrikë në tërësi deri tani janë realizuar një numër i konsiderueshëm aktivitetesh të planifikuara.

Aktivitetet prioritarë në përzgjedhjen e projektit pilot.

1. Përgatitja e metodologjisë së pilotimit dhe e rezultateve të pritshme nga pilotimi duke përfshirë masat për raportimin mbi progresin.
2. Krijimi i një Komiteti Mbikqyrës me përfaqësues të NJQH/MFK, Drejtorisë së Buxhetit, Thesarit, të KLSH dhe një ekspert të jashtëm, për të vëzhguar progresin.
3. Zgjedhjen përfundimtare të njesisë publike pilot nga Ministria e Financave.
4. Krijimi i rrjetit të Nëpunësve Autorizues dhe Zbatues të njësive publike, nëpërmjet forumit të ndërtuar në faqen e internetit të Ministrisë së Financave (NJQH/MFK). Aktorët kryesorë të menaxhimit mund të diskutojnë ndërmjet tyre për çështje të MFK dhe temat e hedhura për diskutim nga NJQH/MFK.

5. Përgatitja e projekt propozimit nën programin IPA 2012, për implementimin e skemës pilot në njësitet e tjera publike të selektuara.

Aktivitetet prioritarë pas zgjedhjes së njësive pilot:

1. Ndihmesa e nëpunësve autorizues të njësive pilot, nëpunësve zbatues dhe menaxherëve të linjës, me dhënien e informacionit të nevojshëm të kërkuar prej tyre, për arritjen e objektivave të performancës dhe trajnimi se si të përdorin këtë informacion.
2. Trajnimin e nëpunësve ekzekutues për ofrimin e mbështetjes, informacionit dhe këshillave që kërkohen nga menaxherët e linjës dhe nëpunësit e autorizuar.
3. Nisja zyrtare e projektit pilot më Tetor 2014.
4. Seminaret e ndërgjegjësimit përgjithësisht midis nëpunësve autorizues dhe nëpunësve zbatues që do të kryhen nga NJQH / MFK - të paktën dy cikle të tilla seminaresh, me synimin për ti bërë ata të vetëdijshëm për pilotimin dhe qëllimet e tij, dhe së dyti, për të dhënë informacion në lidhje me ndryshimet e nevojshme dhe progresin në kuadër të pilotimit.
5. Trajnimi i vazhdueshëm i stafit të NJQH/MFK në teknikat e menaxhimit financiar.
6. Trajnim i vazhdueshëm teknik i nëpunësve zbatues dhe strukturat vartëse në sistemet e kontabilitetit dhe përgatitjen e raporteve për menaxhimin dhe financiare vjetore.
7. Vlerësimi i projektit pilot "Mbështetje për Ministrinë e Financave të Shqipërisë për përmirësimin e menaxhimit financiar dhe kontrollit të fondeve publike" financohet nga Ambasada Suedeze nëpërmjet agjencisë SIDA (tre muaj pas mbylljes së vitit 2012). Identifikimi i përfitimeve dhe ndonjë i modifikim modelit që do të jetë i nevojshëm.
8. Vlerësimi nëse është i nevojshëm të bëhet ndonjë ndryshim në kuadrin ligjor.
9. Raportimi i komitetit mbikëqyrës tek Ministri i Financave për rezultatet e pilotimit.
10. Rritja e kapaciteteve të stafit të NJQH / MFK në teknikat e menaxhimit financiar.
11. Inicimi i një programi të kompletuar trajnimi për nëpunësit autorizues, nëpunësit zbatues dhe menaxherët e linjës gjatë vitit 2014, bazuar në curriculat e përgatitura gjatë pilotimit.
12. Përgatitja e një raporti mbi rezultatet e projekteve të vitit 2014, mbi përfitimet dhe problemet.

B. Aktivitete në proces

1. Ndërgjegjësimi i Këshillit të Ministrave rreth Kontrollit të Brendshëm Financiar Publik. (Të ftuar përfaqësues të Komisionit European)
2. Përgatitja e metodologjisë për vlerësimin e nivelit të progresit të pilotimit. Aprovimi i akteve nënligjore në përputhje me kërkesat e ligjit për MFK.
3. Aprovimi nga Parlamenti në Ligjin të MFK.

C. Aktivitete që do të realizohen në të ardhmen:

1. Hartimi i një plani trajnimi për stafin e NJQH/MFK i cili përfshin: si të menaxhosh një proces pilot dhe dhe kërkesat teknike të MFK.
2. Përgatitja e metodologjisë së pilotimit dhe e rezultateve të pritshme nga pilotimi duke përfshirë masat për raportimin mbi progresin.
3. Tryeza të rrumbullakëta me nëpunësit autorizues, nëpunësit zbatues dhe menaxherët e linjës së njësive publike të propozuara në vitin 2013, për të rritur ndërgjegjësimin në lidhje me MFK.

4. Organizimi i vizitave studimore tek nje institucion homolog të njësisë pilot, i cili është i gatshme të veprojë si një partner për njësinë pilot apo të pranojë një vizitë studimore
5. Nëpunësit autorizues të njësive publike të zgjedhura në 2013 duhet të rishikojnë rregullimet menaxheriale për njësitë e tyre të bazuar në përvojat e pilotimit.
6. Trajnimi i nëpunësve zbatues dhe menaxherëve të linjës në teknikat e menaxhimit dhe në përcaktimin e informacionit që ata duhet të kërkojnë (NJQH/MFK dhe DAP), pastaj duke ndihmuar nëpunësit zbatues në ofrimin e mbështetjes, informacionit dhe këshillave që menaxherët e linjës do të kenë nevojë.
7. Në vitin 2016, të bëhet vlerësimi i rezultateve të njësive publike të pilotuara.
8. Përditësimi i vazhdueshëm i Manualit të MFK ku është e përshtatshme.
9. NJQH/MFK të përgatisë udhëzime dhe këshilla bazuar në përvojën e fituar gjatë pilotimit, për ti pasur në dispozicion për fazën e ardhshme, atë të "procesit të zgjerimit".

ANEKSI 6: TREGUESIT E PERFORMANCËS DHE KUADRI REFERUES

Në mbështetje të Urdhërit të Monitorimit të Ministrit të Financave Nr. 5759, datë.10.04.2013 nga stafi i Njësise Qëndrore të Harmonizimit për Menaxhimin Financiar dhe Kontrollin është punuar për rankimin e institucioneve, konkretisht të Ministrive të linjës dhe të bashkive kryesore, bazuar në performancën e tyre gjatë vitit 2014. Për këtë paraprakisht u përpunuan indikatorët e vlerësimit bazuar në kërkesat e parashikuara në urdhrin përkatës të Ministrit të Financave sipas drejtorive të kësaj ministrie. Për secilin tregues është bërë vlerësimi pikësor. Treguesit që janë konsideruar sipas drejtorive të Ministrisë së Financave paraqiten si vijon:

1. Drejtoria e Operacioneve të Thesarit

- Dërgimi i faturave për pagesë në thesar
- Anulimi i kontratave gjatë vitit
- Urdhër shpenzime të refuzuara nga ana e thesarit

2. Drejtoria e Buxhetit

- Realizimi i shpenzimeve buxhetore gjatë vitit
- Saktësia dhe konsistenca e raportimit nga ana e institucionit
- Deviacioni mesatar i fondeve të miratuara nga Kuvendi dhe numri i rialokimeve

3. Njësia Qëndrore e Harmonizimit për Menaxhimin Financiar dhe Kontrollin

- Të dhëna nga pyetsori i vetëvlerësimit për komponentët e menaxhimit financiar. Të dhënat e gjeneruara nga pyetsori i referohen komponentët e menaxhimit financiar si:
 - a. Cilësia e mjedisit të brendëshëm
 - b. Cilësia e menaxhimit të riskut
 - c. Cilësia e veprimtarive të kontrollit
 - d. Sistemi i komunikimit dhe informacionit
 - e. Cilësia e monitorimit
- Raportimi në kohë i nëpunësit autorizues që lidhet me respektimin e afateve kohore për dorëzimin në Ministrinë e Financave e pyetsorit të vetëvlerësimit për komponentët e menaxhimit financiar.
- Përcaktimi i nëpunësit zbatues sipas kërkesave të ligjit Nr.10296, datë. 08.07.2010

4. Njësia Qëndrore e Harmonizimit për Auditin e Brendëshëm.

- Përgatitja e auditëve të brendëshëm
- Raportimi në kohë i auditëve të brendëshëm

- Cilësia e raportit të Auditit të Brendëshëm

Vlerësimi i secilës ministri sipas treguesve të shprehur në formë tabelare jepet si vijonë:

Ministria e Arsimit dhe Sporteve	Pikët	% ndaj nivelit referues
Dërgimi i faturave për pagesë në thesar	29	97
Anulimi i kontratave gjatë vitit	29.4	98
Urdhër shpenzime të refuzuara nga ana e thesarit	29.8	99
Realizimi i shpenzimeve buxhetore gjatë vitit	10	100
Saktësia dhe konsistenca e raportimit nga ana e institucionit	10	100
Deviacioni mesatar i fondeve të miratuara nga Kuvendi dhe numri i rialokimeve	10	100
Cilësia e mjedisit të brendëshëm	81	96
Cilësia e menaxhimit të riskut	20	95
Cilësia e veprimtarive të kontrollit	22	92
Sistemi i komunikimit dhe informacionit	30	91
Cilësia e monitorimit	9	75
Raportimi në kohë i nëpunësit autorizues	10	100
Përcaktimi i nëpunësit zbatues sipas kërkesave ligjore	18	90
Përgatitja e auditëve të brendëshëm	10	100
Raportimi në kohë i auditëve të brendëshëm	10	100
Cilësia e raportit të Auditit të Brendëshëm	3	100

Ministria e Drejtësisë	Pikët	% ndaj nivelit referues
Dërgimi i faturave për pagesë në thesar	25.8	86
Anulimi i kontratave gjatë vitit	30	100
Urdhër shpenzime të refuzuara nga ana e thesarit	29.8	99
Realizimi i shpenzimeve buxhetore gjatë vitit	10	100
Saktësia dhe konsistenca e raportimit nga ana e institucionit	10	100
Deviacioni mesatar i fondeve të miratuara nga Kuvendi dhe numri i rialokimeve	9	90
Cilësia e mjedisit të brendëshëm	80	95
Cilësia e menaxhimit të riskut	20	95
Cilësia e veprimtarive të kontrollit	24	100
Sistemi i komunikimit dhe informacionit	30	91

Cilësia e monitorimit	12	100
Raportimi në kohë i nëpunësit autorizues	10	100
Përcaktimi i nëpunësit zbatues sipas kërkesave ligjore	19	95
Përgatitja e auditëve të brendëshëm	9	90
Raportimi në kohë i auditëve të brendëshëm	10	100
Cilësia e raportit të Auditit të Brendëshëm	2	67

Ministria e Shëndetësisë	Pikët	% ndaj nivelit referues
Dërgimi i faturave për pagesë në thesar	26.7	89
Anulimi i kontratave gjatë vitit	29.9	100
Urdhër shpenzime të refuzuara nga ana e thesarit	29.6	99
Realizimi i shpenzimeve buxhetore gjatë vitit	10	100
Saktësia dhe konsistenca e raportimit nga ana e institucionit	10	100
Deviacioni mesatar i fondeve të miratuara nga Kuvendi dhe numri i rialokimeve	10	100
Cilësia e mjedisit të brendëshëm	81	96
Cilësia e menaxhimit të riskut	18	86
Cilësia e veprimtarive të kontrollit	22	92
Sistemi i komunikimit dhe informacionit	30	91
Cilësia e monitorimit	11	92
Raportimi në kohë i nëpunësit autorizues	10	100
Përcaktimi i nëpunësit zbatues sipas kërkesave ligjore	20	100
Përgatitja e auditëve të brendëshëm	5	50
Raportimi në kohë i auditëve të brendëshëm	10	100
Cilësia e raportit të Auditit të Brendëshëm	3	100

Ministria e Mbrojtjes	Pikët	% ndaj nivelit referues
Dërgimi i faturave për pagesë në thesar	25.7	86
Anulimi i kontratave gjatë vitit	30	100
Urdhër shpenzime të refuzuara nga ana e thesarit	30	100
Realizimi i shpenzimeve buxhetore gjatë vitit	10	100
Saktësia dhe konsistenca e raportimit nga ana e institucionit	10	100
Deviacioni mesatar i fondeve të miratuara nga Kuvendi dhe numri i rialokimeve	9	90
Cilësia e mjedisit të brendëshëm	77	92
Cilësia e menaxhimit të riskut	17	81
Cilësia e veprimtarive të kontrollit	24	100
Sistemi i komunikimit dhe informacionit	29	88

Cilësia e monitorimit	12	100
Raportimi në kohë i nëpunësit autorizues	10	100
Përcaktimi i nëpunësit zbatues sipas kërkesave ligjore	20	100
Përgatitja e auditëve të brendëshëm	9	94
Raportimi në kohë i auditëve të brendëshëm	10	100
Cilësia e raportit të Auditit të Brendëshëm	2	67

Ministria e Zhvillimit Urban	Pikët	% ndaj nivelit referues
Dërgimi i faturave për pagesë në thesar	26.4	88
Anulimi i kontratave gjatë vitit	30	100
Urdhër shpenzime të refuzuara nga ana e thesarit	29.7	99
Realizimi i shpenzimeve buxhetore gjatë vitit	10	100
Saktësia dhe konsistenca e raportimit nga ana e institucionit	10	100
Deviacioni mesatar i fondeve të miratuara nga Kuvendi dhe numri i rialokimeve	4	40
Cilësia e mjedisit të brendëshëm	81	96
Cilësia e menaxhimit të riskut	19	90
Cilësia e veprimtarive të kontrollit	22	92
Sistemi i komunikimit dhe informacionit	30	91
Cilësia e monitorimit	12	100
Raportimi në kohë i nëpunësit autorizues	10	100
Përcaktimi i nëpunësit zbatues sipas kërkesave ligjore	19	95
Përgatitja e auditëve të brendëshëm	5	50
Raportimi në kohë i auditëve të brendëshëm	10	100
Cilësia e raportit të Auditit të Brendëshëm	3	100

Ministria e Bujqësisë, Zhvillimit Rural dhe Administrimit të Ujrave	Pikët	% ndaj nivelit referues
Dërgimi i faturave për pagesë në thesar	28.6	95
Anulimi i kontratave gjatë vitit	29.4	98
Urdhër shpenzime të refuzuara nga ana e thesarit	29.3	98
Realizimi i shpenzimeve buxhetore gjatë vitit	10	100
Saktësia dhe konsistenca e raportimit nga ana e institucionit	10	100
Deviacioni mesatar i fondeve të miratuara nga Kuvendi dhe numri i rialokimeve	9	90
Cilësia e mjedisit të brendëshëm	77	92
Cilësia e menaxhimit të riskut	18	86
Cilësia e veprimtarive të kontrollit	24	100

Sistemi i komunikimit dhe informacionit	32	97
Cilësia e monitorimit	11	92
Raportimi në kohë i nëpunësit autorizues	0	0
Përcaktimi i nëpunësit zbatues sipas kërkesave ligjore	19	95
Përgatitja e auditëve të brendëshëm	10	100
Raportimi në kohë i auditëve të brendëshëm	10	100
Cilësia e raportit të Auditit të Brendëshëm	3	100

Ministria e Ekonomisë, Tregtisë, Turizmit dhe Sipërmarrjes	Pikët	% ndaj nivelit referues
Dërgimi i faturave për pagesë në thesar	29.4	98
Anulimi i kontratave gjatë vitit	30	100
Urdhër shpenzime të refuzuara nga ana e thesarit	30	100
Realizimi i shpenzimeve buxhetore gjatë vitit	5	50
Saktësia dhe konsistenca e raportimit nga ana e institucionit	10	100
Deviacioni mesatar i fondeve të miratuara nga Kuvendi dhe numri i rialokimeve	4	40
Cilësia e mjedisit të brendëshëm	71	85
Cilësia e menaxhimit të riskut	18	86
Cilësia e veprimtarive të kontrollit	24	100
Sistemi i komunikimit dhe informacionit	33	100
Cilësia e monitorimit	12	100
Raportimi në kohë i nëpunësit autorizues	10	100
Përcaktimi i nëpunësit zbatues sipas kërkesave ligjore	20	100
Përgatitja e auditëve të brendëshëm	8.8	88
Raportimi në kohë i auditëve të brendëshëm	10	100
Cilësia e raportit të Auditit të Brendëshëm	3	100

Ministria e Financave	Pikët	% ndaj nivelit referues
Dërgimi i faturave për pagesë në thesar	29.6	99
Anulimi i kontratave gjatë vitit	28.9	96
Urdhër shpenzime të refuzuara nga ana e thesarit	29.9	100
Realizimi i shpenzimeve buxhetore gjatë vitit	10	100
Saktësia dhe konsistenca e raportimit nga ana e institucionit	10	100
Deviacioni mesatar i fondeve të miratuara nga Kuvendi dhe numri i rialokimeve	7	70
Cilësia e mjedisit të brendëshëm	76	90

Cilësia e menaxhimit të riskut	20	95
Cilësia e veprimtarive të kontrollit	22	92
Sistemi i komunikimit dhe informacionit	25	76
Cilësia e monitorimit	8	67
Raportimi në kohë i nëpunësit autorizues	10	100
Përcaktimi i nëpunësit zbatues sipas kërkesave ligjore	19	95
Përgatitja e auditëve të brendëshëm	10	100
Raportimi në kohë i auditëve të brendëshëm	10	100
Cilësia e raportit të Auditit të Brendëshëm	3	100

Ministria e Brendshme	Pikët	% ndaj nivelit referues
Dërgimi i faturave për pagesë në thesar	27.3	91
Anulimi i kontratave gjatë vitit	29.8	99
Urdhër shpenzime të refuzuara nga ana e thesarit	29.9	100
Realizimi i shpenzimeve buxhetore gjatë vitit	10	100
Saktësia dhe konsistenca e raportimit nga ana e institucionit	10	100
Deviacioni mesatar i fondeve të miratuara nga Kuvendi dhe numri i rialokimeve	6	60
Cilësia e mjedisit të brendëshëm	79	94
Cilësia e menaxhimit të riskut	13	62
Cilësia e veprimtarive të kontrollit	21	88
Sistemi i komunikimit dhe informacionit	27	82
Cilësia e monitorimit	10	83
Raportimi në kohë i nëpunësit autorizues	10	100
Përcaktimi i nëpunësit zbatues sipas kërkesave ligjore	19	95
Përgatitja e auditëve të brendëshëm	10	100
Raportimi në kohë i auditëve të brendëshëm	10	100
Cilësia e raportit të Auditit të Brendëshëm	3	100

Ministria e Energjisë dhe Industrisë	Pikët	% ndaj nivelit referues
Dërgimi i faturave për pagesë në thesar	29.5	98
Anulimi i kontratave gjatë vitit	30	100
Urdhër shpenzime të refuzuara nga ana e thesarit	30	100
Realizimi i shpenzimeve buxhetore gjatë vitit	5	50
Saktësia dhe konsistenca e raportimit nga ana e institucionit	10	100

Deviacioni mesatar i fondeve të miratuara nga Kuvendi dhe numri i rialokimeve	4	40
Cilësia e mjedisit të brendëshëm	70	83
Cilësia e menaxhimit të riskut	18	86
Cilësia e veprimtarive të kontrollit	24	100
Sistemi i komunikimit dhe informacionit	33	100
Cilësia e monitorimit	12	100
Raportimi në kohë i nëpunësit autorizues	10	100
Përcaktimi i nëpunësit zbatues sipas kërkesave ligjore	19	95
Përgatitja e auditëve të brendëshëm	7.2	72
Raportimi në kohë i auditëve të brendëshëm	10	100
Cilësia e raportit të Auditit të Brendëshëm	2	67

Ministria e Kulturës	Pikët	% ndaj nivelit referues
Dërgimi i faturave për pagesë në thesar	27.5	92
Anulimi i kontratave gjatë vitit	29.7	99
Urdhër shpenzime të refuzuara nga ana e thesarit	29.8	99
Realizimi i shpenzimeve buxhetore gjatë vitit	5	50
Saktësia dhe konsistenca e raportimit nga ana e institucionit	10	100
Deviacioni mesatar i fondeve të miratuara nga Kuvendi dhe numri i rialokimeve	0	0
Cilësia e mjedisit të brendëshëm	80	95
Cilësia e menaxhimit të riskut	18	86
Cilësia e veprimtarive të kontrollit	20	83
Sistemi i komunikimit dhe informacionit	31	94
Cilësia e monitorimit	10	83
Raportimi në kohë i nëpunësit autorizues	10	100
Përcaktimi i nëpunësit zbatues sipas kërkesave ligjore	20	100
Përgatitja e auditëve të brendëshëm	10	100
Raportimi në kohë i auditëve të brendëshëm	10	100
Cilësia e raportit të Auditit të Brendëshëm	2	67

Ministria e Mirëqënies Sociale dhe Rinisë	Pikët	% ndaj nivelit referues
Dërgimi i faturave për pagesë në thesar	28.4	95
Anulimi i kontratave gjatë vitit	30	100
Urdhër shpenzime të refuzuara nga ana e thesarit	29.9	100

Realizimi i shpenzimeve buxhetore gjatë vitit	10	100
Saktësia dhe konsistenca e raportimit nga ana e institucionit	10	100
Deviacioni mesatar i fondeve të miratuara nga Kuvendi dhe numri i rialokimeve	9	90
Cilësia e mjedisit të brendëshëm	71	85
Cilësia e menaxhimit të riskut	16	76
Cilësia e veprimtarive të kontrollit	19	79
Sistemi i komunikimit dhe informacionit	28	85
Cilësia e monitorimit	9	75
Raportimi në kohë i nëpunësit autorizues	10	100
Përcaktimi i nëpunësit zbatues sipas kërkesave ligjore	19	95
Përgatitja e auditëve të brendëshëm	10	100
Raportimi në kohë i auditëve të brendëshëm	10	100
Cilësia e raportit të Auditit të Brendëshëm	2	67

Ministria e Mjedisit	Pikët	% ndaj nivelit referues
Dërgimi i faturave për pagesë në thesar	29	97
Anulimi i kontratave gjatë vitit	30	100
Urdhër shpenzime të refuzuara nga ana e thesarit	29.7	99
Realizimi i shpenzimeve buxhetore gjatë vitit	10	100
Saktësia dhe konsistenca e raportimit nga ana e institucionit	10	100
Deviacioni mesatar i fondeve të miratuara nga Kuvendi dhe numri i rialokimeve	10	100
Cilësia e mjedisit të brendëshëm	77	92
Cilësia e menaxhimit të riskut	16	76
Cilësia e veprimtarive të kontrollit	20	83
Sistemi i komunikimit dhe informacionit	23	70
Cilësia e monitorimit	12	100
Raportimi në kohë i nëpunësit autorizues	0	0
Përcaktimi i nëpunësit zbatues sipas kërkesave ligjore	19	95
Përgatitja e auditëve të brendëshëm	10	100
Raportimi në kohë i auditëve të brendëshëm	10	100
Cilësia e raportit të Auditit të Brendëshëm	1	33

Ministria e Integrimit	Pikët	% ndaj nivelit referues
Dërgimi i faturave për pagesë në thesar	25	83

Anulimi i kontratave gjatë vitit	30	100
Urdhër shpenzime të refuzuara nga ana e thesarit	30	100
Realizimi i shpenzimeve buxhetore gjatë vitit	5	50
Saktësia dhe konsistenca e raportimit nga ana e institucionit	10	100
Deviacioni mesatar i fondeve të miratuara nga Kuvendi dhe numri i rialokimeve	10	100
Cilësia e mjedisit të brendëshëm	82	98
Cilësia e menaxhimit të riskut	21	100
Cilësia e veprimtarive të kontrollit	19	79
Sistemi i komunikimit dhe informacionit	28	85
Cilësia e monitorimit	10	83
Raportimi në kohë i nëpunësit autorizues	0	0
Përcaktimi i nëpunësit zbatues sipas kërkesave ligjore	20	100
Përgatitja e auditëve të brendëshëm	1.6	16
Raportimi në kohë i auditëve të brendëshëm	10	100
Cilësia e raportit të Auditit të Brendëshëm	0	0

Ministria e Transportit dhe Infrastrukturës	Pikët	% ndaj nivelit referues
Dërgimi i faturave për pagesë në thesar	26.1	87
Anulimi i kontratave gjatë vitit	30	100
Urdhër shpenzime të refuzuara nga ana e thesarit	30	100
Realizimi i shpenzimeve buxhetore gjatë vitit	5	50
Saktësia dhe konsistenca e raportimit nga ana e institucionit	10	100
Deviacioni mesatar i fondeve të miratuara nga Kuvendi dhe numri i rialokimeve	0	0
Cilësia e mjedisit të brendëshëm	71	85
Cilësia e menaxhimit të riskut	18	86
Cilësia e veprimtarive të kontrollit	20	83
Sistemi i komunikimit dhe informacionit	28	85
Cilësia e monitorimit	11	92
Raportimi në kohë i nëpunësit autorizues	10	100
Përcaktimi i nëpunësit zbatues sipas kërkesave ligjore	18	90
Përgatitja e auditëve të brendëshëm	8	75
Raportimi në kohë i auditëve të brendëshëm	10	100
Cilësia e raportit të Auditit të Brendëshëm	3	100

Ministria e Punëve të Jashtme	Pikët	% ndaj nivelit referues
Dërgimi i faturave për pagesë në thesar	25	83
Anulimi i kontratave gjatë vitit	30	100
Urdhër shpenzime të refuzuara nga ana e thesarit	30	100
Realizimi i shpenzimeve buxhetore gjatë vitit	10	100
Saktësia dhe konsistenca e raportimit nga ana e institucionit	10	100
Deviacioni mesatar i fondeve të miratuara nga Kuvendi dhe numri i rialokimeve	10	100
Cilësia e mjedisit të brendëshëm	70	83
Cilësia e menaxhimit të riskut	8	38
Cilësia e veprimtarive të kontrollit	23	96
Sistemi i komunikimit dhe informacionit	20	61
Cilësia e monitorimit	9	75
Raportimi në kohë i nëpunësit autorizues	0	0
Përcaktimi i nëpunësit zbatues sipas kërkesave ligjore	20	100
Përgatitja e auditëve të brendëshëm	10	100
Raportimi në kohë i auditëve të brendëshëm	10	100
Cilësia e raportit të Auditit të Brendëshëm	2	67

Rankimi i bashkive kryesore

Edhe për rankimin e bashkive kryesore është përdorur e njëjta metodikë. Megjithatë, në ndryshim nga ministritë, niveli referues i vlerësimit për bashkitë arrin në shifrën 334 pikë, pasi është mënjanuar treguesi “Deviacioni mesatar i fondeve të miratuara nga Kuvendi dhe numri i rialokimeve”, për të cilin Drejtoria e Përgjithshme e Buxhetit nuk disponon të dhëna e nevojshme vlerësuese.

Performanca e secilës bashki të konsideruara për vlerësim në tërësinë e treguesve në vlerë absolute të shprehur në pikë dhe krahasuar me vitin 2013 paraqitet si vijon:

Bashkia Fier	Pikët	% ndaj nivelit referues
Dërgimi i faturave për pagesë në thesar	29.3	98
Anulimi i kontratave gjatë vitit	30	100
Urdhër shpenzime të refuzuara nga ana e thesarit	30	100
Realizimi i shpenzimeve buxhetore gjatë vitit	5	50
Saktësia dhe konsistenca e raportimit nga ana e institucionit	10	100
Cilësia e mjedisit të brendëshëm	81	96
Cilësia e menaxhimit të riskut	18	86
Cilësia e veprimtarive të kontrollit	23	96
Sistemi i komunikimit dhe informacionit	33	100
Cilësia e monitorimit	12	100

Raportimi në kohë i nëpunësit autorizues	10	100
Përcaktimi i nëpunësit zbatues sipas kërkesave ligjore	20	100
Përgatitja e auditëve të brendëshëm	10	100
Raportimi në kohë i auditëve të brendëshëm	10	100
Cilësia e raportit të Auditit të Brendëshëm	2	67

Bashkia Gjirokastrë	Pikët	% ndaj nivelit referues
Dërgimi i faturave për pagesë në thesar	28.3	94
Anulimi i kontratave gjatë vitit	30	100
Urdhër shpenzime të refuzuara nga ana e thesarit	30	100
Realizimi i shpenzimeve buxhetore gjatë vitit	5	50
Saktësia dhe konsistenca e raportimit nga ana e institucionit	10	100
Cilësia e mjedisit të brendëshëm	83	99
Cilësia e menaxhimit të riskut	17	81
Cilësia e veprimtarive të kontrollit	22	92
Sistemi i komunikimit dhe informacionit	28	85
Cilësia e monitorimit	12	100
Raportimi në kohë i nëpunësit autorizues	10	100
Përcaktimi i nëpunësit zbatues sipas kërkesave ligjore	20	100
Përgatitja e auditëve të brendëshëm	10	100
Raportimi në kohë i auditëve të brendëshëm	10	100
Cilësia e raportit të Auditit të Brendëshëm	1	33

Bashkia Durrës	Pikët	% ndaj nivelit referues
Dërgimi i faturave për pagesë në thesar	27.8	93
Anulimi i kontratave gjatë vitit	30	100
Urdhër shpenzime të refuzuara nga ana e thesarit	30	100
Realizimi i shpenzimeve buxhetore gjatë vitit	5	50
Saktësia dhe konsistenca e raportimit nga ana e institucionit	0	0
Cilësia e mjedisit të brendëshëm	82	98
Cilësia e menaxhimit të riskut	15	71
Cilësia e veprimtarive të kontrollit	23	96
Sistemi i komunikimit dhe informacionit	30	91
Cilësia e monitorimit	12	100
Raportimi në kohë i nëpunësit autorizues	10	100
Përcaktimi i nëpunësit zbatues sipas kërkesave ligjore	19	95
Përgatitja e auditëve të brendëshëm	8.7	87
Raportimi në kohë i auditëve të brendëshëm	10	100

Cilësia e raportit të Auditit të Brendëshëm	2	67

Bashkia Shkodër	Pikët	% ndaj nivelit referues
Dërgimi i faturave për pagesë në thesar	30	100
Anulimi i kontratave gjatë vitit	30	100
Urdhër shpenzime të refuzuara nga ana e thesarit	30	100
Realizimi i shpenzimeve buxhetore gjatë vitit	5	50
Saktësia dhe konsistenca e raportimit nga ana e institucionit	0	0
Cilësia e mjedisit të brendëshëm	84	100
Cilësia e menaxhimit të riskut	11	52
Cilësia e veprimtarive të kontrollit	24	100
Sistemi i komunikimit dhe informacionit	29	88
Cilësia e monitorimit	9	75
Raportimi në kohë i nëpunësit autorizues	10	100
Përcaktimi i nëpunësit zbatues sipas kërkesave ligjore	20	100
Përgatitja e auditëve të brendëshëm	10	100
Raportimi në kohë i auditëve të brendëshëm	10	100
Cilësia e raportit të Auditit të Brendëshëm	10	100

Bashkia Berat	Pikët	% ndaj nivelit referues
Dërgimi i faturave për pagesë në thesar	30	100
Anulimi i kontratave gjatë vitit	30	100
Urdhër shpenzime të refuzuara nga ana e thesarit	30	100
Realizimi i shpenzimeve buxhetore gjatë vitit	5	50
Saktësia dhe konsistenca e raportimit nga ana e institucionit	10	100
Cilësia e mjedisit të brendëshëm	84	100
Cilësia e menaxhimit të riskut	14	67
Cilësia e veprimtarive të kontrollit	22	92
Sistemi i komunikimit dhe informacionit	27	82
Cilësia e monitorimit	12	100
Raportimi në kohë i nëpunësit autorizues	10	100
Përcaktimi i nëpunësit zbatues sipas kërkesave ligjore	20	100
Përgatitja e auditëve të brendëshëm	4.1	41
Raportimi në kohë i auditëve të brendëshëm	10	100
Cilësia e raportit të Auditit të Brendëshëm	1	33

Bashkia Tiranë	Pikët	% ndaj nivelit referues
Dërgimi i faturave për pagesë në thesar	20	67
Anulimi i kontratave gjatë vitit	30	100
Urdhër shpenzime të refuzuara nga ana e thesarit	30	100
Realizimi i shpenzimeve buxhetore gjatë vitit	5	50
Saktësia dhe konsistenca e raportimit nga ana e institucionit	0	0
Cilësia e mjedisit të brendëshëm	83	99
Cilësia e menaxhimit të riskut	18	86
Cilësia e veprimtarive të kontrollit	24	100
Sistemi i komunikimit dhe informacionit	33	100
Cilësia e monitorimit	12	100
Raportimi në kohë i nëpunësit autorizues	10	100
Përcaktimi i nëpunësit zbatues sipas kërkesave ligjore	14	70
Përgatitja e auditëve të brendëshëm	8.4	84
Raportimi në kohë i auditëve të brendëshëm	10	100
Cilësia e raportit të Auditit të Brendëshëm	3	100

Bashkia Lezhë	Pikët	% ndaj nivelit referues
Dërgimi i faturave për pagesë në thesar	30	100
Anulimi i kontratave gjatë vitit	30	100
Urdhër shpenzime të refuzuara nga ana e thesarit	30	100
Realizimi i shpenzimeve buxhetore gjatë vitit	5	50
Saktësia dhe konsistenca e raportimit nga ana e institucionit	10	100
Cilësia e mjedisit të brendëshëm	81	96
Cilësia e menaxhimit të riskut	21	100
Cilësia e veprimtarive të kontrollit	18	75
Sistemi i komunikimit dhe informacionit	25	76
Cilësia e monitorimit	11	92
Raportimi në kohë i nëpunësit autorizues	10	100
Përcaktimi i nëpunësit zbatues sipas kërkesave ligjore	20	100
Përgatitja e auditëve të brendëshëm	5	500
Raportimi në kohë i auditëve të brendëshëm	10	100
Cilësia e raportit të Auditit të Brendëshëm	2	67

Bashkia Kukës	Pikët	% ndaj nivelit referues
Dërgimi i faturave për pagesë në thesar	27.5	92
Anulimi i kontratave gjatë vitit	30	100
Urdhër shpenzime të refuzuara nga ana e thesarit	22.5	75
Realizimi i shpenzimeve buxhetore gjatë vitit	5	50
Saktësia dhe konsistenca e raportimit nga ana e institucionit	0	0
Cilësia e mjedisit të brendëshëm	83	99
Cilësia e menaxhimit të riskut	19	90
Cilësia e veprimtarive të kontrollit	23	96
Sistemi i komunikimit dhe informacionit	33	100
Cilësia e monitorimit	10	83
Raportimi në kohë i nëpunësit autorizues	10	100
Përcaktimi i nëpunësit zbatues sipas kërkesave ligjore	20	100
Përgatitja e auditëve të brendëshëm	1.2	12
Raportimi në kohë i auditëve të brendëshëm	10	100
Cilësia e raportit të Auditit të Brendëshëm	1	33

Bashkia Peshkopi	Pikët	% ndaj nivelit referues
Dërgimi i faturave për pagesë në thesar	30	100
Anulimi i kontratave gjatë vitit	30	100
Urdhër shpenzime të refuzuara nga ana e thesarit	30	100
Realizimi i shpenzimeve buxhetore gjatë vitit	5	50
Saktësia dhe konsistenca e raportimit nga ana e institucionit	10	100
Cilësia e mjedisit të brendëshëm	73	87
Cilësia e menaxhimit të riskut	17	81
Cilësia e veprimtarive të kontrollit	23	96
Sistemi i komunikimit dhe informacionit	31	94
Cilësia e monitorimit	9	75
Raportimi në kohë i nëpunësit autorizues	10	100
Përcaktimi i nëpunësit zbatues sipas kërkesave ligjore	20	100
Përgatitja e auditëve të brendëshëm	0	0
Raportimi në kohë i auditëve të brendëshëm	10	100
Cilësia e raportit të Auditit të Brendëshëm	1	33

Bashkia Vlorë	Pikët	% ndaj nivelit referues
Dërgimi i faturave për pagesë në thesar	27.1	90
Anulimi i kontratave gjatë vitit	28.7	96
Urdhër shpenzime të refuzuara nga ana e thesarit	30	100

Realizimi i shpenzimeve buxhetore gjatë vitit	5	50
Saktësia dhe konsistenca e raportimit nga ana e institucionit	0	0
Cilësia e mjedisit të brendëshëm	77	92
Cilësia e menaxhimit të riskut	14	67
Cilësia e veprimtarive të kontrollit	21	88
Sistemi i komunikimit dhe informacionit	27	82
Cilësia e monitorimit	11	92
Raportimi në kohë i nëpunësit autorizues	10	100
Përcaktimi i nëpunësit zbatues sipas kërkesave ligjore	20	100
Përgatitja e auditëve të brendëshëm	6.6	66
Raportimi në kohë i auditëve të brendëshëm	10	100
Cilësia e raportit të Auditit të Brendëshëm	2	67

Bashkia Elbasan	Pikët	% ndaj nivelit referues
Dërgimi i faturave për pagesë në thesar	25.6	85
Anulimi i kontratave gjatë vitit	30	100
Urdhër shpenzime të refuzuara nga ana e thesarit	30	100
Realizimi i shpenzimeve buxhetore gjatë vitit	5	50
Saktësia dhe konsistenca e raportimit nga ana e institucionit	10	100
Cilësia e mjedisit të brendëshëm	75	89
Cilësia e menaxhimit të riskut	17	81
Cilësia e veprimtarive të kontrollit	19	79
Sistemi i komunikimit dhe informacionit	27	82
Cilësia e monitorimit	11	92
Raportimi në kohë i nëpunësit autorizues	10	100
Përcaktimi i nëpunësit zbatues sipas kërkesave ligjore	20	100
Përgatitja e auditëve të brendëshëm	3.4	34
Raportimi në kohë i auditëve të brendëshëm	10	100
Cilësia e raportit të Auditit të Brendëshëm	2	67

Bashkia Korçë	Pikët	% ndaj nivelit referues
Dërgimi i faturave për pagesë në thesar	29	97
Anulimi i kontratave gjatë vitit	30	100
Urdhër shpenzime të refuzuara nga ana e thesarit	29.2	97
Realizimi i shpenzimeve buxhetore gjatë vitit	5	50
Saktësia dhe konsistenca e raportimit nga ana e institucionit	10	100
Cilësia e mjedisit të brendëshëm	70	83

Cilësia e menaxhimit të riskut	12	57
Cilësia e veprimtarive të kontrollit	19	79
Sistemi i komunikimit dhe informacionit	25	76
Cilësia e monitorimit	8	67
Raportimi në kohë i nëpunësit autorizues	10	100
Përcaktimi i nëpunësit zbatues sipas kërkesave ligjore	20	100
Përgatitja e auditëve të brendëshëm	10	100
Raportimi në kohë i auditëve të brendëshëm	10	100
Cilësia e raportit të Auditit të Brendëshëm	3	100

Bashkia Pogradec	Pikët	% ndaj nivelit referues
Dërgimi i faturave për pagesë në thesar	30	100
Anulimi i kontratave gjatë vitit	30	100
Urdhër shpenzime të refuzuara nga ana e thesarit	30	100
Realizimi i shpenzimeve buxhetore gjatë vitit	5	50
Saktësia dhe konsistenca e raportimit nga ana e institucionit	10	100
Cilësia e mjedisit të brendëshëm	68	81
Cilësia e menaxhimit të riskut	11	52
Cilësia e veprimtarive të kontrollit	18	75
Sistemi i komunikimit dhe informacionit	24	73
Cilësia e monitorimit	8	67
Raportimi në kohë i nëpunësit autorizues	10	100
Përcaktimi i nëpunësit zbatues sipas kërkesave ligjore	20	100
Përgatitja e auditëve të brendëshëm	5	500
Raportimi në kohë i auditëve të brendëshëm	10	100
Cilësia e raportit të Auditit të Brendëshëm	1	33

ANEKSI 7: LISTA E SHKURTIMEVE

AB	Auditimi i Brendshëm
BE	Bashkimi European
KBFP	Kontrolli i Brendshëm Financiar Publik
KB	Kontrolli i Brendshëm
KLSH	Kontrolli i Lartë i Shtetit
LAB	Ligji i Auditimit të Brendshëm
MF	Ministria e Financave
MFK	Menaxhimi Financiar dhe Kontrolli
MAB	Manuali i Auditimit të Brendshëm
NA	Nëpunësi Autorizues
NPA	Nëpunësi i Parë Autorizues
NZ	Nëpunësi Zbatues – Drejtuesi i Financave
NJAB	Njësia e Auditimit të Brendshëm
DPRRK	Drejtoria e Përgjithshme Rregullatore dhe Kontrolluese

NJQH/AB	Njësia Qëndrore e Harmonizimit për Auditimin e Brendshëm
NJQH/MFK	Njësia Qëndrore e Harmonizimit për Menaxhimin Financiar dhe Kontrollin
NJQP	Njësitet e Qeverisjes së Përgjithshme (qendrore+vendore+fonde speciale)
NJQQ	Njësitet e Qeverisjes Qendrore
NJQV	Njësitet e Qeverisjes Vendore
GMS	Grupi i Menaxhimit Strategjik
OECD	Organizata për Bashkëpunim Ekonomik dhe Zhvillim
SIGMA	Programi për Mbështetjen dhe Përmirësimin e Qeverisjes dhe Menaxhimit
RSH	Republika e Shqipërisë

ANEKSI 8: LISTA E GRAFIKËVE

FIGURA 1 - TRENDI NË PËRQINDJE I PËRGJIGJEVE NEGATIVE NË MJEDISIN E KONTROLLIT.....	12
FIGURA 2 - STATUSI I NZ BAZUAR NË KËRKESAT LIGJORE	13
FIGURA 3 - ARSIMIMI I NËPUNËSVE ZBATUES.....	14
FIGURA 4 - VARTËSIA DHE STRUKTURA E NZ.....	15
FIGURA 5 - MENAXHIMI I RISKUT (PËRGJIGJET NEGATIVE NË %).....	16
FIGURA 6 - AKTIVITETET E KONTROLLIT	17
FIGURA 7 - INFORMIMI DHE KOMUNIKIMI	19
FIGURA 8 - MONITORIMI	19
FIGURA 9 - VLERËSIMI NË PIKË I MINISTRIVE TË LINJËS MBI PERFORMANCËN BUXHETORE DHE KONTROLLIN E BRENDSHËM NGA NIVELI MAKSIMAL PREJ 344 PIKË.....	20
FIGURA 10 - VLERËSIMI NË PIKË I BASHKIVE KRYESORE MBI PERFORMANCËN BUXHETORE DHE KONTROLLIN E BRENDSHËM NGA NIVELI MAKSIMAL PREJ 334 PIKË.....	20
FIGURA 11 - VJETËRSIA E AB GJATË 3 VITEVE.....	27
FIGURA 12 - NDARJA PROFESIONALE E AB E SHPREHUR NË %	27
FIGURA 13 - PYETËSORI I VETËVLERËSIMIT TË NJAB	29
FIGURA 14 - REALIZIMI I MISIONEVE TË AB, 2012-2014.....	30
FIGURA 15 - LLOJET E AB SIPAS REALIZIMIT	31
FIGURA 16 - NIVELI I GJETJEVE NË TRE VITET E FUNDIT	36
FIGURA 17 - GJETJET NË VLERË SIPAS SISTEMEVE(NË MLN/LEKË).....	35
FIGURA 18 - ZBULIMET NË VLERË/PËR AUDITUES	35
FIGURA 19 - NIVELI I REKOMANDIMEVE 2012-2014 (NË MUMËR).....	36
FIGURA 20 -ZBATIMI I REKOMANDIMEVE VITI 2014.....	37
FIGURA 21 - NIVELI I RAPORTIMIT NGA NJQP.....	49
FIGURA 22 - TOTALI I VLERËSIMIT TË CILËSISË SË SISTEMIT TË MFK NË NJËSITË QENDRORE TË PAVARURA....	50
FIGURA 23 - VLERËSIMI I KOMPONENTËVE TË MFK NË NJËSITË QENDRORE TË PAVARURA	51

ANEKSI 9: LISTA E TABELAVE

TABELA 1 - RANKIMI I MINISTRIVE TË LINJËS SIPAS INDIKATORËVE TË PERFORMANCËS.....	4
TABELA 2 - RANKIMI I BASHKIVE KRYESORE SIPAS INDIKATORËVE TË PERFORMANCËS	5
TABELA 3-PËRMBLEDHJE E TË DHËNAVE TË NJËSIVE TË AUDITIMIT TË BRENDSHËM	7
TABELA 4 - INDIKATORËT DHE BURIMET E TË DHËNAVE SIPAS DREJTORIVE NË MF	10
TABELA 5 - ECURIA E KRIJIMIT TË NJAB GJATË VITEVE 2012-2014	25
TABELA 6 - NJAB QË FUNKSIONOJNË ME 2 PUNONJËS	26
TABELA 7 - NJAB QË FUNKSIONOJNË ME 1 PUNONJËS	26
TABELA 8 - TË DHËNA PËR AUDITUESIT E BRENDSHËM	27
TABELA 9 - GJETJET SIPAS SISTEMEVE, VITI 2014	34

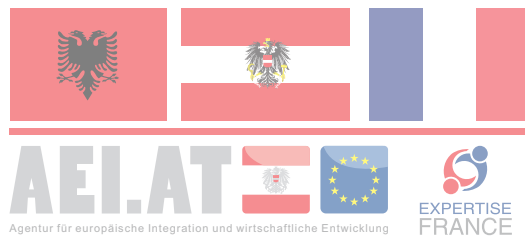
TABELA 10 - ZBATIMI I REKOMANDIMEVE PËR VITIN 2014.....	36
TABELA 11 - LIDHJA E STRATEGJISË SË MFP 2014-2020 ME PLANIN E AKTIVITETEVE TË MFK	45
TABELA 12 - LIDHJA E STRATEGJISË SË MFP 2014-2020 ME PLANIN E AKTIVITETEVE TË AB	45

This Project is funded
by the European Union

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E FINANCAVE

Përgatitur me mbështetjen e Projektit të Binjakëzimit

IMPLEMENTIMI I NJË SISTEMI MODERN
PËR MENAXHIMIN FINANCIAR DHE KONTROLLIN
DHE INSPEKTIMIN E FINANCAVE PUBLIKE NË SHQIPËRI

Tiranë, Maj 2015